

"ҚАЗАҚСТАН ҚОР БИРЖАСЫ" АҚ

"Қазақстан қор биржасы" АҚ
Басқармасының шешімімен
(2019 жылдың 22 қарашасындағы
№ 143 отырыс хаттамасы)

б е к і т і л д і

2019 жылдың 03 желтоқсанына бастап
қолданысқа енгізілді

Қаржы құралдарының тәуекел-параметрлерін анықтау ӘДІСТЕМЕСІ

Алматы қ.
2019 жыл

ТҮЗЕТУЛЕР ПАРАҒЫ

1. № 1 өзгертулер мен толықтырулар:

- "Қазақстан қор биржасы" АҚ Басқармасының шешімімен (2020 жылдың 30 маусымындағы № 89 отырыс хаттамасы) бекітілген;
- 2020 жылдың 03 тамызынан бастап қолданысқа енгізілген.

2. № 1 өзгертулер:

- "Қазақстан қор биржасы" АҚ Басқармасының шешімімен (2020 жылдың 09 шілдесіндегі № 93 отырыс хаттамасы) бекітілген;
- 2020 жылдың 03 тамызынан бастап қолданысқа енгізілген

3. № 3 өзгертулер мен толықтырулар:

- "Қазақстан қор биржасы" АҚ Басқармасының шешімімен (2020 жылдың 23 қарашасындағы № 154 отырыс хаттамасы) бекітілген;
- 2020 жылдың 30 қарашасынан бастап қолданысқа енгізілген

4. № 1 өзгертулер:

- "Қазақстан қор биржасы" АҚ Басқармасының шешімімен (2021 жылдың 30 наурызындағы № 22 отырыс хаттамасы) бекітілген;
- 2021 жылдың 09 наурызынан бастап қолданысқа енгізілген

5. № 5 өзгертулер:

- "Қазақстан қор биржасы" АҚ Басқармасының шешімімен (2021 жылдың 01 шілдесіндегі № 65 отырыс хаттамасы) бекітілген;
- 2021 жылдың 07 шілдесінен бастап қолданысқа енгізілген

6. № 6 толықтырулар:

- "Қазақстан қор биржасы" АҚ Басқармасының шешімімен (2021 жылдың 17 қыркүйегіндегі № 98 отырыс хаттамасы) бекітілген;
- 2021 жылдың 17 қыркүйегінен бастап қолданысқа енгізілген

7. № 7 өзгертулер мен толықтырулар:

- "Қазақстан қор биржасы" АҚ Басқармасының шешімімен (2022 жылдың 29 шілдесіндегі № 92 отырыс хаттамасы) бекітілген;
- 2022 жылғы 22 тамызынан 1–7-тармақтар, 2022 жылғы 01 тамызынан 8–25 тармақтар бастап қолданысқа енгізілген.

Осы Әдістеме Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2012 жылдың 24 ақпандағы № 59 қаулысымен бекітілген, клирингілік ұйымның тәуекелдерді басқару жүйесіне қойылатын талаптарға, клирингілік ұйымдағы тәуекелдерді мониторингілеу, бақылау және басқару шарттары мен тәртібіне, Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2016 жылдың 28 қаңтарындағы № 11 қаулысымен бекітілген, Орталық контрагенттің тәуекелдерді басқару жүйесіне, орталық контрагенттің тәуекелдерді мониторингілеу, бақылау және басқару шарттары мен тәртібіне қойылатын талаптарға, Қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша клирингілік қызметті жүзеге асыру ережелеріне¹ (бұдан әрі – Клирингілік ережелер), Биржалық қызметтің ережелері және " Қазақстан қор биржасы "АҚ (бұдан әрі – Биржа) өзге ішкі құжаттарына сәйкес әзірленіп, Биржа олармен мәмілелер жасау кезінде клирингілік қызметті жүзеге асыратын қаржы құралдарының тәуекел-параметрлерін анықтау тәртібін реттейді.

1 тарау. ЖАЛПЫ ҚАҒИДАЛАР

1 бап. Жалпы қағидалар

1. Осы Әдістеме Биржа клирингілік қызметті жүзеге асыратын және/немесе орталық контрагенттің функцияларын жүзеге асыратын қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету мақсатында тәуекелдерді бағалау, бақылау және басқару үшін Биржа пайдаланатын тәуекел-параметрлерді есептеу және анықтау тәртібін сипаттайды
2. Осы Әдістеме Биржалық қызметтің ережелеріне және Биржа Клирингілік ережелерге сәйкес клирингілік қызметті жүзеге асыратын мәмілелер бойынша барлық биржалық нарықтардың қаржы құралдарының тәуекел-параметрлерін анықтау мақсатында әзірленді.
3. Осы Әдістеме Биржаның интернет-сайтында жариялануға жатады (www.kase.kz).

2 бап. Қаржы құралдарының тәуекел-параметрлерін анықтаудың ұғымдары мен жалпы ережелері

1. Осы Әдістемеді Клирингілік ережелерде, Биржалық қызметтің ережелерінде және Биржаның өзге ішкі құжаттарында анықталған ұғымдар пайдаланылады.
2. Қаржы құралдарының тәуекел-параметрлері жекелеген биржалық нарықтар үшін осы Әдістемемен анықталған параметрлер жиынтығын білдіреді.
3. Биржа қаржы құралдарының тәуекел-параметрлерін есептеуді және анықтауды тиісті биржалық нарықтарда жасалған мәмілелер туралы Биржаның ақпараттық жүйелерінен алынған ақпарат негізінде немесе осы Әдістемеді белгіленген мерзімдерге сәйкес өзге де ақпараттық жүйелерден алынған ақпарат негізінде жүзеге асырады (*осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілді*).
4. Қайта есептеу әрбір жұмыс күні немесе сауда-саттық күні барысында жүзеге асырылатын қаржы құралдарының тәуекел-параметрлері (бұдан әрі – есептік тәуекел-параметрлер) осы Әдістемеге сәйкес есептеледі және анықталады.

Қайта есептеу қажетіне қарай немесе мерзімдік негізде жүзеге асырылатын қаржы құралдарының тәуекел-параметрлері (бұдан әрі – бекітілетін тәуекел-параметрлер) осы Әдістемеге сәйкес есептеледі және оларды Нарықтық тәуекелдер жөніндегі комитет (бұдан әрі – Комитет) белгілейді (*осы абзац*

¹ Биржаның Директорлар кеңесінің шешімімен (2018 жылдың 07 қыркүйегіндегі № 26 отырыс хаттамасы) бекітілген.

Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген).

Бекітілетін тәуекел-параметрлерді мерзімді қайта қарау тоқсанына кемінде бір рет тоқсанның соңғы айының 15-ші жұлдызынан кешіктірілмей жүзеге асырылады *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен енгізілген).*

5. Қаржы құралдарының тәуекел-параметрлерін есептеу мақсатында Комитет жекелеген биржалық нарықтардың қаржы құралдарының тәуекел-параметрлерін есептеу үшін пайдаланылатын іргелі параметрлердің мәндерін бекітеді.
6. Комитет белгілеген іргелі параметрлердің мәндері Биржаның интернет-сайтында (www.kase.kz) жарияланады.
7. Іргелі параметрлерді Комитет белгілейді, қажеттілігіне қарай қайта қаралады және мынадай параметрлердің жиынтығын білдіреді *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен толықтырылған):*
 - 1) белгілі бір биржалық нарықтың қаржы құралдарының белгілі бір тәуекел-параметрлері үшін белгіленетін, сенім деңгейі;
 - 2) белгілі бір биржалық нарықтың қаржы құралдарының белгілі бір тәуекел-параметрлері үшін белгіленетін, тарихи кезең;
 - 3) белгілі бір биржалық нарықтардың қаржы құралдарының белгілі бір тәуекел-параметрлері үшін белгіленетін, тәуекелдерді бағалау көкжиегі;
 - 4) шоғырлану коэффициенті;
 - 5) Әдістемеге сәйкес бекітілетін, өзге де іргелі параметрлер.Іргелі параметрлердің тізімі осы Әдістемеге "Биржалық нарықтардың іргелі параметрлерінің кестесі" қосымшасымен анықталған.
8. Техникалық параметрлерге қаржы құралдарының тәуекел-параметрлерін есептеу үшін пайдаланылатын және осы әдістемемен анықталатын аралық параметрлер жатады.
9. Комитет бекітетін қаржы құралдарының тәуекел-параметрлерінің мәндері, егер өзгесі көрсетілмесе, үлкен бүтін мәнге дейін дөңгелектенеді *(осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген).*
10. Комитет қосымша нарықтық факторларға байланысты осы Әдістемеге сәйкес есептелгеннен ерекшеленетін қаржы құралдарының тәуекел-параметрлерінің мәндерін белгілеу туралы шешім қабылдауға құқылы.
11. Клирингілік ережелерге сәйкес Комитет белгілі бір клирингілік қатысушылар үшін қаржы құралдарының жеке тәуекел-параметрлерін белгілеуі мүмкін.
12. Биржа нарықтарының конъюктурасы өзгерген және баға дәліздерін кеңейту қажет болған жағдайда Комитет бекітетін тәуекел-параметрлерді Биржа қайта есептеуі және, осы Әдістемеге және Биржаның өзге де ішкі құжаттарына сәйкес, Комитеттің шешімісіз сауда-саттық күні барысында олардың мәндерін қолдану үшін белгілеуі мүмкін.
13. Биржалық нарықтардың конъюктурасы өзгерген немесе осындай өзгеріске ықпал етуі мүмкін ақпарат болған жағдайда, сондай-ақ осы Әдістемеге, Клирингілік ережелерде және қаржы құралдарын Т+ тізіміне және Т+ қамтамасыз ету тізіміне енгізу тәртібінде белгіленген өзге жағдайларда Комитет бекітілетін тәуекел-параметрлерді осы баптың 4 тармағында белгіленген мерзімді сақтамай қайта есептеуі және белгілеуі мүмкін *(осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген).*

14. Деректерді бағалау үшін жеткіліксіз болғандықтан тәуекел-параметрлердің мәндерін дұрыс бағалау мүмкін болмаған жағдайда, Комитет сараптамалық бағалау негізінде осындай қаржы құралы үшін есептелген мәндерден ерекшеленетін тәуекел-параметрлерді белгілеуге құқылы.

2 тарау. ҚҰБЫЛМАЛЫЛЫҚТЫ БАҒАЛАУ

3 бап.

Құбылмалықты бағалау қағидаттары

1. Құбылмалылық сауда-саттық құралы бағаларының өзгергіштік шарасын анықтайды және белгілі бір биржалық нарықтар үшін қаржы құралдарының тәуекел-параметрлерін есептеу үшін пайдаланылатын техникалық параметр болып табылады.
2. Құбылмалылықты есептеу үшін құбылмалылық пайдаланылатын қаржы құралдарының бекітілетін тәуекел-параметрлерін анықтау жүзеге асырылатын мерзімдерде белгілі бір биржалық нарық үшін Комитет белгілеген іргелі параметрлер негізінде бағаланады (*осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілгені*).
3. Құбылмалылықты мерзімді негізде бағалау белгілі бір биржалық нарықтың ерекшеліктеріне байланысты мынадай тәсілдермен жүргізіледі:
 - 1) осы Әдістеменің 5 бабына сәйкес стандартты ауытқу әдісімен;
 - 2) осы Әдістеменің 6 бабына сәйкес экспоненциалды өлшеу (бұдан әрі – EWMA (exponentially weighted moving average)) әдісімен;
 - 3) комитеттің сарапшылық пікіріне сәйкес көрсетілген параметрдің мәнін дұрыс бағалауға мүмкіндік беретін өзге де әдістермен (*осы тармақша Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен толықтырылған*).
4. Осы баптың 3 тармағында көрсетілген әдістермен құбылмалылықты бағалауды есептеу кезінде әртүрлі тәсілдермен алынған мәндерде айырмашылықтар болған жағдайда, абсолюттік шамасы бойынша асатын мәндерді пайдалану керек.
5. Комитет құбылмалылықты күнделікті бағалау қажеттігі туралы шешім қабылдауға құқылы. Қор нарығында күн сайынғы негізде құбылмалылықты анықтау мақсатында құбылмалылықты бағалау осы Әдістеменің 15 бабына сәйкес, валюта нарығында немесе деривативтер нарығында осы Әдістеменің 6 бабына сәйкес жүзеге асырылады.
6. Биржа Комитеттің шешімі негізінде құбылмалылықты бағалау үшін, сондай-ақ оған байланысты қаржы құралдарының тәуекел-параметрлерін есептеу үшін математикалық статистиканың өзге әдістерін пайдалануға құқылы.

4 бап.

Құбылмалылықты есептеу үшін іріктеу мәндерін қалыптастыру

1. Белгілі бір тәуекел-параметрлерді есептеу мақсатында пайдаланылатын бағалардың құбылмалылығын есептеу үшін іріктелімді қалыптастыру Комитет белгілеген тиісті іргелі параметрлер негізінде жүзеге асырылады.
2. Баға ауытқуларын іріктеу мәндерін қалыптастыру:

– қаржы құралдары үшін мынадай формула бойынша жүзеге асырылады:

$$\Delta P_T = \max_{T=0, \dots, T_{RH}} \left\{ \left| \frac{P_T - P_{T-1}}{P_{T-1}} \right|; \dots; \left| \frac{P_T - P_{T_{RH}}}{P_{T_{RH}}} \right|; \left| \frac{\max_{k \in D_T} (P_k) - \min_{k \in D_T} (P_k)}{\min_{k \in D_T} (P_k)} \right| \right\},$$

– репо мөлшерлемелері, своп операциялары немесе кірістілік түріндегі өзге де бағалар үшін мынадай формула бойынша жүзеге асырылады:

$$\Delta P_T^* = \max_{T=0, \dots, T_{RH}} \left\{ |P_T - P_{T-1}|; \dots; |P_T - P_{T_{RH}}|; \left| \max_{k \in D_T} (P_k) - \min_{k \in D_T} (P_k) \right| \right\}, \text{ мұнда:}$$

- T – T сауда-саттық күні;
- D_T – сауда-саттық күнінде (T) жасалған көптеген мәмілелер;
- ΔP_T – сауда-саттық күніндегі (T) бағаның алдыңғы сауда-саттық күндеріндегі T_{RH} кезең ішіндегі бағалармен салыстырғанда ең жоғары салыстырмалы ауытқуы;
- ΔP_T^* T_{RH} кезең ішіндегі алдыңғы сауда-саттық күндеріндегі бағалармен салыстырғанда сауда-саттық күніндегі (T) бағаның ең жоғары абсолюттік ауытқуы;
- T_{RH} – Комитет белгілеген және орындамаған (тиісінше орындамаған) жағдайларды анықтау және реттеу үшін жеткілікті деп Биржа бағалайтын іргелі параметр болып табылатын уақыт кезеңі, тәуекелдерді бағалау көкжиегі;
- P_T – сауда-саттық күніндегі (T) есептесу бағасы;
- P_{T-1} – сауда-саттық күніндегі ($T-1$) есептесу бағасы;
- $P_{T_{RH}}$ – сауда-саттық күніндегі ($T-T_{RH}$) есептесу бағасы;
- $\max_{k \in D_T} (P_k)$ – сауда-саттық күні (T_0)² барысында жасалған мәмілелер бойынша ең жоғарғы баға;
- $\min_{k \in D_T} (P_k)$ – сауда-саттық күні (T_0)³ барысында жасалған мәмілелер бойынша минималды баға.

5 бап. Стандартты ауытқу әдісімен құбылмалылықты бағалау

- Белгілі бір биржалық нарықтың белгіленген іргелі параметрлерінің және сауда-саттықтың тарихи бағаларының негізінде Биржа мәні белгіленген тарихи кезең үшін 4 бапқа сәйкес есептелетін баға ауытқуларының іріктелімін қалыптастырады.
- Осы баптың 1 тармағына сәйкес қалыптастырылған іріктелім бойынша стандартты ауытқу мынадай формула бойынша есептеледі:

$$\text{Stdev} = \sqrt{\frac{\sum_{s=0}^M (\Delta P_T - \bar{\Delta P})^2}{M}}, \text{ мұнда:}$$

- Stdev – қалыптасқан іріктелім бойынша стандартты ауытқу;
- ΔP_T – Әдістеменің 4 бабының 2 тармағына сәйкес есептелетін сауда-саттық күніндегі (T) бағаның ең жоғары ауытқуы. Бұл ретте, бағаның ΔP_T^* , ΔP_T абсолютті ауытқуы бойынша іріктеме қалыптастырылған жағдайда ΔP_T^* тең болып қабылданады;
- $\bar{\Delta P}$ – қалыптасқан іріктелім бойынша орташа арифметикалық мән.
- M – Комитет белгілеген тарихи кезеңге сәйкес, іріктелімдегі элементтер саны.

- Баға құбылмалылығы σ стандартты ауытқуға тең анықталады:

$$\sigma = \text{Stdev}$$

² T күні жасалған мәмілелер бойынша ақпарат болған кезде.

³ T күні жасалған мәмілелер бойынша ақпарат болған кезде.

6 бап. Бағаның құбылмалылығын экспоненциалды сараланған ауытқу әдісімен бағалау

1. Экспоненциалды сараланған ауытқу әдісі бойынша бағалардың құбылмалылығы (бұдан әрі – EWMA) мынадай формула бойынша есептеледі:

$$\sigma_{EWMA_T} = \sqrt{((1-a_T) \times \sigma_{EWMA_T-1}^2 + a_T \times \Delta P_T^2)}, \text{ мұнда:}$$

- σ_{EWMA_T} – сауда-саттық күні (T) үшін экспоненциалды өлшенген ауытқу әдісімен есептелген құбылмалылық;
- σ_{EWMA_T-1} – сауда-саттық күні (T-1) үшін экспоненциалды өлшенген ауытқу әдісімен есептелген құбылмалылық;
- a_T – осы баптың 2 тармағына сәйкес анықталған, сауда-саттық күні (T) үшін өлшеу коэффициенті;
- ΔP_T – сауда-саттық күніндегі (T) бағаның максималды ауытқуы. Бұл ретте, бағаның абсолютті ауытқуы ΔP_T^* , бойынша іріктелімді қалыптастыру жағдайында $\Delta P_T = \Delta P_T^*$.

2. Сауда-саттық күні үшін салмақтау коэффициенті (T) мынадай формула бойынша анықталады:

$$a_T = \begin{cases} a_{\text{верхнее}}, & \text{если } \Delta P_T > \sigma_{EWMA_T-1} \\ a_{\text{нижнее}}, & \text{если } \Delta P_T \leq \sigma_{EWMA_T-1} \end{cases}, \text{ мұнда:}$$

- a_T – сауда-саттық күні (T) үшін өлшеу коэффициенті;
- $a_{\text{верхнее}}$ – өлшеу коэффициентінің жоғарғы шегі, бекітілген іргелі тәуекел-параметр;
- $a_{\text{нижнее}}$ – өлшеу коэффициентінің төменгі шегі, бекітілген іргелі тәуекел-параметр;
- ΔP_T – сауда-саттық күніндегі (T) бағаның максималды ауытқуы;
- σ_{EWMA_T-1} – алдыңғы сауда-саттық күні (T-1) EWMA әдісімен есептелген құбылмалылық.

3 тарау. GG-SPREAD ИНДИКАТИВТІК КӨРСЕТКІШТЕРІН АНЫҚТАУ ЖӘНЕ ШЕТЕЛДІК МБҚ КІРІСТІЛІК ҚИСЫҚТАРЫН ҚҰРУ

7 бап. Шетелдік МБҚ кірістілік қисықтарын құру

1. Әрбір номинал валютасы үшін шетелдік МБҚ есептік индикативтік кірістілігін (бұдан әрі – номинал валютасының индикативтік КБД) анықтау үшін шетел валютасы эмитенті мемлекетінің уәкілетті органының ресми сайтында немесе кіріс қисықтарын құру сәтіндегі сыртқы ақпараттық көздерде жарияланған кірістілік мөлшерлемелері пайдаланылады (*осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімімен өзгертілген*).
2. Номинал валютасының есептік индикативтік ККҚ құру Биржаның "Орталық контрагентпен жасалған мәмілелер бойынша клирингілік қызметті жүзеге асыру регламенті" атты ішкі құжатына (бұдан әрі – Клиринг регламенті) сәйкес белгіленген қор нарығындағы бірінші есеп айырысу – клирингілік сессияның басталу уақытынан кешіктірмей әрбір жұмыс күні жүзеге асырылады. Есептелген индикативтік кірістілік келесі қайта есептеуге дейін қолданылады (*осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы және 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімдерімен өзгертілген*).

3. Номинал валютасының индикативті ККҚ құру үшін Нельсон-Зигельдің параметрлік моделін қолдана отырып, жуықтау әдісі қолданылады, ол кірістілік мәндерінің параметрлерін белгіленген өтеу мерзіміне интерполяциялау арқылы жасалады.

4. Осы баптың 3 тармағында көрсетілген Нельсон-Зигельдің СПОТ функциясы мынадай түрге ие:

$$z_{(m,b)} = \beta_0 + (\beta_1 + \beta_2) \frac{t}{m} \left[1 - \exp\left(-\frac{m}{t}\right) \right] - \beta_2 \exp\left(-\frac{m}{t}\right), \text{ мұнда:}$$

$z_{(m,b)}$ – өтегенге дейінгі әрбір мерзім үшін, күндермен көрсетілген, кірістіліктің индикативтік есептесу мөлшерлемесі;

$\beta_0, \beta_1, \beta_2, \tau$ – Нельсон-Зигель моделінің параметрлері.

5. Орташа квадраттық қатенің сомасын азайту жалпыланған келтірілген градиент әдісімен жүзеге асырылады.

8 бап. *(Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімімен алынып тасталған)*

4 тарау. ДЕРИВАТИВТЕР НАРЫҒЫ

9 бап. **Деривативтер нарығының қаржы құралдарының тәуекел-параметрлері**

1. Қаржы құралдарының тәуекел-параметрлері мынадай параметрлерден тұрады:

- 1) туынды қаржы құралдарының есептесу бағалары;
- 2) туынды қаржы құралдарының бастапқы маржасының мөлшерлемелері;
- 3) туынды қаржы құралдарын шоғырландыру шектелімдері;
- 4) туынды қаржы құралдары шоғырлануының мөлшерлемелері;
- 5) туынды қаржы құралдарының пайыздық тәуекел мөлшерлемелері;
- 6) туынды қаржы құралдарының нарықтық тәуекелдерін бағалау диапазонының жоғарғы және төменгі шектері;
- 7) туынды қаржы құралдарының пайыздық тәуекелдерін бағалау диапазонының жоғарғы және төменгі шектері;
- 8) туынды қаржы құралдарының баға дәлізінің жоғарғы және төменгі шектері.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2021 жылдың 01 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген)

10 бап. **Туынды қаржы құралдарының есептесу бағаларын анықтау**

1. Туынды қаржы құралының ағымдағы клирингілік күннің соңындағы есептесу бағасы туынды қаржы құралының әрбір базалық активі бойынша сауда-саттық сессияларын аяқтау және ағымдағы сауда-саттық күні индекстерін есептеу қорытындылары бойынша қор және (немесе) валюта нарығынан алынған деректер негізінде есептеледі.

2. Базалық активі акция болып табылатын туынды қаржы құралының есептесу бағасы осындай туынды қаржы құралын орындаудың әрбір мерзімі үшін ағымдағы клирингілік күннің соңында мынадай алгоритм бойынша анықталады:

- 1) Биржаның "Бағалы қағаздарды бағалау әдістемесі" атты ішкі құжатына (бұдан әрі – Бағалы қағаздарды бағалау әдістемесі) сәйкес туынды

қаржы құралының базалық активі болып табылатын акцияның есептесу бағасы анықталады;

- 2) сыртқы ақпарат көздерінің деректері бойынша туынды қаржы құралының базалық активі болып табылатын акция бойынша алдағы дивидендтерді төлеу туралы ақпарат жинау жүзеге асырылады және туынды қаржы құралының есептесу бағасын анықтау күніне келтірілген дивидендтердің құны анықталады:

$$P_{div_T} = Div \times \exp(-\text{SwapCurr}_{T/T_{fix-2}} \times \frac{T_{fix-2} - T}{365}), \text{ мұнда:}$$

P_{div_T} – туынды қаржы құралының есептесу бағасын анықтау күніне (T) келтірілген дивидендтердің құны;

Div – дивидендтер төлеу үшін акционерлердің тізілімі тиянақталған күндегі дивидендтердің мөлшері;

$\exp()$ – санның экспонентін есептейтін функция;

$\text{SwapCurr}_{T/T_{fix-2}}$ – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының T_{fix-2} есептесу күніне есептесу бағасы пайызбен;

T_{fix-2} – дивидендтер төлеу үшін акционерлер тізілімі тиянақталған күнге дейінгі екі жұмыс күніне сәйкес келетін күн;

T – туынды қаржы құралының есептесу бағасын анықтау күні;

- 3) базалық активтің таза есептесу бағасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$P_{clear_T} = \begin{cases} P_T, & \text{если } T_{\text{expir}} < T_{fix-2} \\ P_T - P_{div_T}, & \text{если } T_{\text{expir}} \geq T_{fix-2} \end{cases}, \text{ мұнда:}$$

P_{clear_T} – туынды қаржы активінің есептесу бағасын есептеу күніне (T) базалық активтің таза есептесу бағасы;

P_T – туынды қаржы құралының базалық активі болып табылатын акцияның осы тармақтың 1) тармақшасына сәйкес анықталған қазақстандық теңгемен есептесу бағасы;

P_{div_T} – туынды қаржы құралының есептесу бағасын анықтау күніне (T) келтірілген дивидендтердің құны;

T_{expir} – туынды қаржы құралын орындау күні;

T_{fix-2} – дивидендтер төлеу үшін акционерлер тізілімі тиянақталған күнге дейінгі екі жұмыс күніне сәйкес келетін күн;

T – туынды қаржы құралының есептесу бағасын анықтау күні;

- 4) осы тармақтың 1)-3) тармақшаларына сәйкес алынған деректерді ескере отырып, базалық активі акция болып табылатын, туынды қаржы құралының есеп айырысу күніндегі осындай туынды қаржы құралын орындаудың әрбір мерзімі үшін есептесу бағасы анықталады

$$P_{fut_T} = P_{clear_T} \times \exp(-\text{SwapCurr}_{T/T_{\text{expir}}} \times \frac{T_{\text{expir}} - T}{365}), \text{ мұнда:}$$

P_{fut_T} – T күнінің қорытындылары бойынша анықталған күнге туынды қаржы құралының есептесу бағасы;

P_{clear_T} – туынды қаржы активінің есептесу бағасын есептеу күніне (T) базалық активтің таза есептесу бағасы;

$\exp()$ – санның экспонентін есептейтін функция;

$\text{SwapCurr}_{T/T_{\text{expir}}}$ – шетел валютасымен операцияның /

валюталық своп операциясының T_{expir} есептесу күніне пайызбен көрсетілген есептесу бағасы;

T_{expir} – туынды қаржы құралын орындау күні;

T – туынды қаржы құралының есептесу бағасын анықтау күні;

3. Базалық активі KASE индексі болып табылатын туынды қаржы құралының ағымдағы клирингілік күннің соңындағы осындай туынды қаржы құралының әрбір орындалу мерзімі үшін есептесу бағасы Биржаның "Қор нарығының индикаторларын есептеу әдістемесі" (бұдан әрі – Қор нарығының индикаторларын есептеу әдістемесі) атты ішкі құжатында сипатталған KASE индексі есептеу алгоритміне сәйкес анықталады, бұл ретте:
 - KASE индексі есептеу үшін пайдаланылатын і-лік атаудағы акциялар бойынша жабылу бағасы ретінде базалық активі і-лік атаудағы акция болып табылатын туынды қаржы құралының, осы баптың 2 тармағында сипатталған алгоритмге сәйкес T күніне анықталған, (P_{fut_T}) , есептесу бағасы пайдаланылады;
 - і-лік атаудағы акцияның есептесу бағасы (P_T) ретінде, есеп айырысу күніндегі KASE индексі есептеуде қолданылатын, і-лік атаудағы акция бойынша жабылу бағасы (P_i) пайдаланылады.
4. Ағымдағы клирингілік күннің соңындағы осындай туынды қаржы құралын орындаудың әрбір мерзімі үшін базалық активі теңгеге шетел валютасының (Curr) бағамы болып табылатын туынды қаржы құралының есептесу бағасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$P_{\text{fut}_T} = \text{CentralRateCurr} \times \exp\left(-\text{SwapCurr}_{T/T_{\text{expir}}} \times \frac{T_{\text{expir}} - T}{365}\right), \text{ мұнда:}$$

P_{fut_T} – T күнінің қорытындылары бойынша анықталған күнге туынды қаржы құралының есептесу бағасы;

CentralRateCurr – осы Әдістеменің 38-бабына сәйкес есептесу бағалған CentralRateCurr шетел валютасының орталық бағамы;

$\exp()$ – санның экспонентін есептейтін функция;

$\text{SwapCurr}_{T/T_{\text{expir}}}$ – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының T_{expir} есептік күнге пайызбен көрсетілген есептесу бағасы;

T_{expir} – туынды қаржы құралын орындау күні;

T – туынды қаржы құралының есептесу бағасын есептесу баға күні.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы және 2021 жылдың 01 шілдесіндегі шешімдерімен өзгертілген)

11 бап. Туынды қаржы құралдары үшін нарықтық және пайыздық тәуекелдің шектеу мөлшерлемелерін анықтау. Туынды қаржы құралының шоғырлану шектелімі

1. Осы Әдістеменің 2 бабының 4 тармағында белгіленген мерзімде нарықтық және пайыздық тәуекелдердің мөлшерлемелерін есептеу мақсатында Биржа туынды қаржы құралдарының нарықтық және пайыздық тәуекелдерінің шектеу мөлшерлемелерін белгілейді.
2. Нарықтық және пайыздық тәуекелдің шектеу мөлшерлемелері іргелі параметрлерді пайдалана отырып, мерзімді биржалық нарықта жасалған мәмілелер бойынша бағалар туралы тарихи ақпарат негізінде, сондай-ақ өзге биржалық және биржадан тыс нарықтардағы сауда-саттық жөніндегі

ақпарат негізінде есептеледі.

3. Туынды қаржы құралының бастапқы маржасының минималды мөлшерлемесі мынадай формула бойынша есептеледі:

$$MR_{\min} = \alpha \times \sigma, \text{ мұнда:}$$

- MR_{\min} – туынды қаржы құралының бастапқы маржасының минималды мөлшерлемесі;
- α – негізгі параметр болып табылатын және Комитет деривативтер нарығы үшін белгілеген тиісті сенім деңгейінің қалыпты бөлінуінің квантили;
- σ – осы Әдістеменің 2 тарауына және Комитет белгілеген деривативтер нарығының іргелі параметрлеріне сәйкес есептелген тарихи кезеңдегі ΔP_T туынды қаржы құралының базалық активі бағасының ең жоғары салыстырмалы ауытқуының бағаланған құбылмалылығы.

Бірнеше нарықтан алынған ақпарат негізінде бағаланған құбылмалылық болған жағдайда, σ құбылмалылық мәні ең жоғары мән ретінде анықталады.

Туынды қаржы құралының базалық активі бағасының ең жоғары салыстырмалы ауытқуының құбылмалылығын бағалауды жүзеге асыру кезінде деректер жеткіліксіз болған немесе олардың репрезентативтілігі болмаған жағдайда туынды қаржы құралының бастапқы маржасының минималды мөлшерлемесі комитеттің сарапшылық пікіріне сәйкес көрсетілген параметрдің мәнін дұрыс бағалауға мүмкіндік беретін өзге де әдістерге сәйкес есептеледі.

4. Туынды қаржы құралы шоғырлануының минималды мөлшерлемесі мынадай формула бойынша есептеледі:

$$ConcR_{\min} = MR_{\min} \times \sqrt{\frac{T_{Likv}}{T_{RH}}}$$

- $ConcR_{\min}$ – туынды қаржы құралы шоғырлануының минималды мөлшерлемесі;
- T_{RH} – Комитет белгілеген іргелі параметр болып табылатын уақытша кезең, тәуекелдерді бағалау көкжиегі;
- T_{likv} – Комитет белгілеген іргелі параметр болып табылатын уақыт кезеңі, шоғырлану кезіндегі тәуекелдерді бағалау көкжиегі;

5. Туынды қаржы құралының пайыздық тәуекелінің минималды өсу/төмендеу мөлшерлемесі күнделікті негізде есептеледі.
6. Әрбір негізгі мерзім үшін туынды қаржы құралының пайыздық тәуекелінің минималды өсу/төмендеу мөлшерлемесі мынадай формула бойынша есептеледі:

$$MinM_{IR_{Tk}} = \alpha \times \sigma, \text{ мұнда:}$$

- $MinM_{IR_{Tk}}$ – туынды қаржы құралының пайыздық тәуекелінің минималды өсу/төмендеу мөлшерлемесі;
- α – негізгі параметр болып табылатын және деривативтер нарығының Комитеті белгілеген тиісті сенім деңгейінің қалыпты бөлінуінің квантили;
- σ – осы Әдістеменің 2 тарауына және деривативтер нарығының іргелі параметрлеріне сәйкес есептелетін, құбылмалылық көрсеткіші:
- базалық активі акциялар немесе KASE индексі болып

табылатын туынды қаржы құралдары үшін туынды қаржы құралдарының негізгі мерзімдері үшін номинал валютасының индикативтік ККҚ ең жоғары абсолютті ауытқуы;

- базалық активі теңгеге қатысты шетел валюталарының бағамдары болып табылатын туынды қаржы құралдары үшін туынды қаржы құралдарының тиісті негізгі мерзімдеріне пайызбен көрсетілген шетел валютасымен операциялардың / валюталық своп операцияларының есептесу бағалардың барынша абсолютті ауытқуы.

Бұл ретте ΔP_T^* іріктелімі келесі формула бойынша қалыптастырылады:

$$\Delta P_T^* = \max_{T=0, \dots, T_{RH}} \{|P_T - P_{T-1}|; \dots; |P_T - P_{T_{RH}}|\}, \text{ мұнда:}$$

- T – T сауда-саттық күні;
- D_T – (T) сауда-саттық күніне есептелген көптеген мөлшерлемелер;
- ΔP_T – (T) сауда-саттық күніндегі мөлшерлеменің ең жоғары салыстырмалы ауытқуы T_{RH} кезең ішіндегі алдыңғы сауда-саттық күндеріндегі мөлшерлеменен салыстырғанда;
- ΔP_T^* – (T) сауда-саттық күніндегі мөлшерлеменің ең жоғары абсолюттік ауытқуы T_{RH} кезең ішіндегі алдыңғы сауда-саттық күндеріндегі мөлшерлемелермен салыстырғанда;
- T_{RH} – Комитет белгілеген және орындамаған (тиісінше орындамаған) жағдайларды Биржа анықтау және реттеу үшін жеткілікті деп бағалайтын іргелі параметр болып табылатын, уақыт кезеңі, тәуекелдерді бағалау көжжиегі;
- P_T – (T) сауда-саттық күніндегі есептесу мөлшерлеме;
- P_{T-1} – ($T-1$) сауда-саттық күніндегі есептесу мөлшерлеме;
- $P_{T_{RH}}$ – ($T-T_{RH}$) сауда-саттық күніндегі есептесу мөлшерлеме.

7. Базалық активі акция және (немесе) шетел валютасының теңгеге шаққандағы бағамы болып табылатын туынды қаржы құралының шоғырлану шектелімі базалық активтің шоғырлану шектеліміне тең болып анықталады.
8. Базалық активі KASE индексі болып табылатын туынды қаржы құралының шоғырлану шектелімі мынадай формула бойынша анықталады:

$$L_{\text{concKASE}} = \sum_{i=1}^n (L_{\text{conc}_i} * \bar{R}_i) \text{ мұнда:}$$

- L_{concKASE} – базалық активі KASE индексі болып табылатын туынды қаржы құралы үшін шоғырлану шектелімі;
- L_{conc_i} – базалық активі KASE индексі болып табылатын туынды қаржы құралы үшін шоғырлану шектелімі;
- \bar{R}_i – қор нарығының индикаторларын есептеу әдістемесіне сәйкес анықталған шектеу коэффициенті.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2021 жылдың 01 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген)

12 бап. Нарықтық және пайыздық тәуекелдерді бағалау диапазонының шекараларын, туынды қаржы құралының баға дәлізінің шекараларын анықтау

1. Нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазоны туынды қаржы құралдарымен

мәмілелер бойынша нарықтық тәуекелдерді бағалау үшін Биржа пайдаланатын туынды қаржы құралы бағасының мәндерінің аралығын анықтайды, бұл ретте шоғырлану шектеліміне байланысты нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазоны шекараларының екі деңгейі анықталады.

2. Туынды қаржы құралының (NUM) бірінші және (немесе) екінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерін базалық активке (БА) бағалау диапазонының жоғарғы шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$PH_1(БА, Num) = CP_{fut_T}(БА, Num) + MR_{cur}(БА) \times abs(P_{Norm_T}(БА, Num))$$

$$PH_2(БА, Num) = P_{fut_T}(БА, Num) + ConcR_{cur}(БА) \times abs(P_{Norm_T}(БА, Num))$$

мұнда:

$PH_1(БА, Num)$ – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының бірінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерін бағалау диапазонының жоғарғы шегі (NUM);

$PH_2(БА, Num)$ – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының екінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерін бағалау диапазонының жоғарғы шегі (NUM);

$CP_{fut_T}(БА, Num)$ – T күнінің қорытындысы бойынша анықталған, базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (Num) есептесу бағасының жылжуына тең, базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) тәуекелдерді есептеу ортасы;

$MR_{cur}(БА)$ – бастапқы маржа мөлшерлемесінің ағымдағы минималды шектеу деңгейі;

$ConcR_{cur}(БА)$ – шоғырлану мөлшерлемесінің ағымдағы минималды шектеу деңгейі;

$P_{Norm_T}(БА, Num)$ – осы баптың 3 тармағына сәйкес анықталған туынды қаржы құралының есептесу бағасының мөлшерлілігіне келтірілген, клирингтік сессияның қорытындылары бойынша анықталған туынды қаржы құралы базалық активінің есептесу бағасы;

$abs()$ – абсолютті мән функциясы.

3. Туынды қаржы құралының (NUM) бірінші және (немесе) екінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерін базалық активке (БА) бағалау диапазонының төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$PL_1(БА, Num) = P_{fut_T}(БА, Num) - MR_{cur}(БА) \times abs(P_{Norm_T}(БА, Num))$$

$$PL_2(БА, Num) = CP_{fut_T}(БА, Num) - ConcR_{cur}(БА) \times abs(P_{Norm_T}(БА, Num))$$

мұнда:

$PL_1(БА, Num)$ – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының бірінші деңгейіндегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының төменгі шегі (NUM);

$PL_2(БА, Num)$ – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының екінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерін бағалау диапазонының төменгі шекарасы (NUM);

$CP_{fut_T}(БА, Num)$ – T күнінің қорытындысы бойынша анықталған базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (Num) есептесу бағасының жылжуына дейінгі мәніне тең, базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) тәуекелдерді есептеу ортасы;

$MR_{cur}(БА)$ – бастапқы маржа мөлшерлемесінің ағымдағы минималды шектеу деңгейі;

$\text{ConcR}_{\text{cur}}(\text{БА})$ – шоғырлану мөлшерлемесінің ағымдағы минималды шектеу деңгейі;

$P_{\text{Norm}_T}(\text{БА}, \text{Num})$ – осы баптың 3 тармағына сәйкес анықталған туынды қаржы құралының есептесу бағасының мөлшерлілігіне келтірілген, клирингілік сессияның қорытындылары бойынша анықталған, туынды қаржы құралы базалық активінің есептесу бағасы;

$\text{abs}()$ – абсолютті мән функциясы.

4. Туынды қаржы құралының есептесу бағасының мөлшерлілігіне келтірілген туынды қаржы құралының базалық активінің есептесу бағасы мынадай формула бойынша есептеледі:

$$P_{\text{Norm}_T}(\text{БА}, \text{Num}) = \max(\text{abs}(P_T(\text{БА})); \min P_T(\text{БА})) \times \frac{\text{MinSP}(\text{БА})}{\text{MinS}(\text{БА})} \times \frac{\text{MinS}(\text{БА}, \text{Num}) \times \text{Lot}(\text{БА}, \text{Num})}{\text{MinSP}(\text{БА}, \text{Num})},$$

мұнда:

$P_{\text{Norm}_T}(\text{БА}, \text{Num})$ – туынды қаржы құралының есептесу бағасының мөлшерлілігіне келтірілген, клирингілік сессияның қорытындылары бойынша анықталған туынды қаржы құралының базалық активінің есептесу бағасы;

$P_T(\text{БА})$ – клирингілік сессияның қорытындылары бойынша анықталған фьючерстік келісімшарттың базалық активінің фьючерстік келісімшарттың мөлшерлілігіне келтірілген есептесу бағасы;

$\min P_T(\text{БА})$ – соның негізінде T сауда-саттық күніндегі туынды қаржы құралы бағасының өзгеруі бойынша сценарийлер диапазоны анықталатын, туынды қаржы құралының базалық активі бағасының минималды мәні;

$\text{MinSP}(\text{БА})$ – туынды қаржы құралының тиісті базалық активтің маманданымына сәйкес анықталған, туынды қаржы құралы бағасының минималды өзгеруінің құны;

$\text{MinS}(\text{БА})$ – туынды қаржы құралының тиісті базалық активтің маманданымына сәйкес анықталған, туынды қаржы құралы бағасының минималды өзгеруі;

Num – соңғы сауда-саттық күні датасының өсуі бойынша бір базалық активке туынды қаржы құралдарына берілетін, туынды қаржы құралының реттік нөмірі,

$\text{abs}()$ – абсолютті мәнді есептейтін функция;

$\max()$ – максималды мәнді есептейтін функция.

5. Базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) пайыздық тәуекелдерін бағалау диапазонының жоғарғы шегі мынадай формула бойынша анықталады:

$$H_{\text{IR}}(\text{БА}, \text{Num}) = U_{\text{IR}_{\text{cur}}}(\text{БА}, \text{Num}),$$

мұнда:

$H_{\text{IR}}(\text{БА}, \text{Num})$ – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) пайыздық тәуекелдерін бағалау диапазонының жоғарғы шегі;

$U_{\text{IR}_{\text{cur}}}(\text{БА}, \text{Num})$ – осы Әдістеменің 11 бабының 6 тармағына сәйкес анықталған туынды қаржы құралының пайыздық мөлшерлемелерінің жылдық пайызбен өсу тәуекелінің ағымдағы мөлшерлемесі.

6. Базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) пайыздық тәуекелдерін бағалау диапазонының төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$L_{IR}(BA, Num) = - D_{IR_{cur}}(BA, Num),$$

мұнда:

$L_{IR}(BA, Num)$ – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) пайыздық тәуекелдерін бағалау диапазонының төменгі шегі;

$D_{IR_{cur}}(BA, Num)$ – осы Әдістеменің 11 бабының 6 тармағына сәйкес анықталған туынды қаржы құралының пайыздық мөлшерлемелерінің жылдық пайызбен төмендеуі тәуекелінің ағымдағы мөлшерлемесі.

7. Баға дәлізі туынды қаржы құралдарын сатып алу/сату мәмілелерін жасасуға бағаларды шектеу үшін пайдаланылатын, баға мәндерінің аралығын анықтайды.
8. Мәмілелер жасасуға арналған өтінімдердің бағалары баға дәлізінің шекараларына жақындаған кезде туынды қаржы құралдарының нарықтық тәуекелдерін бағалау диапазонының шекараларын ауыстыру процедурасы жүзеге асырылады.
9. Базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) баға дәлізінің жоғарғы шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$PcH_{fut}(BA, Num) = P_{fut_T}(BA, Num) + \frac{1}{2} \times F_R(BA, Num) \times RR(BA, Num), \text{ мұнда:}$$

$PcH_{fut}(BA, Num)$ – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) баға дәлізінің жоғарғы шекарасы;

$P_{fut_T}(BA, Num)$ – T күнінің қорытындысы бойынша анықталған базалық активке (БА) туынды қаржы құралының есептесу бағасы (NUM);

$F_R(BA, Num)$ – әрбір базалық актив (БА) және әрбір туынды қаржы құралы (Num) үшін үлестермен көрсетілген баға дәлізінің ені, бекітілетін тәуекел-параметр;

$RR(BA, Num)$ – осы баптың 11 тармағына сәйкес анықталған базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) баға дәлізінің жоғарғы және төменгі шекарасы үшін тәуекелдерді есептеу ортасынан ауытқу тәуекелдері диапазонының шекарасы.

10. Базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) баға дәлізінің төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$PcL_{fut}(BA, Num) = P_{fut_T}(BA, Num) - \frac{1}{2} \times F_R(BA, Num) \times RR(BA, Num), \text{ мұнда:}$$

$PcL_{fut}(BA, Num)$ – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) баға дәлізінің төменгі шекарасы;

$P_{fut_T}(BA, Num)$ – T күнінің қорытындысы бойынша анықталған базалық активке (БА) туынды қаржы құралының есептесу бағасы (NUM);

$F_R(BA, Num)$ – әрбір базалық актив (БА) және әрбір туынды қаржы құралы (Num) үшін үлестермен көрсетілген баға дәлізінің ені, бекітілетін тәуекел-параметр;

$RR(BA, Num)$ – осы баптың 11 тармағына сәйкес анықталған базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) баға дәлізінің жоғарғы және төменгі шекарасы үшін тәуекелдерді есептеу ортасынан ауытқу тәуекелдері диапазонының шекарасы.

11. Базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) баға дәлізінің жоғарғы және төменгі шекарасы үшін тәуекелдерді есептеу орталығынан ауытқу тәуекелдері диапазонының шекаралары мынадай формула бойынша анықталады:

$$RR(BA, Num) = (RB(BA, Num)) \times \exp(U_IR_{cur}(BA, Num) \times T(Num) \times \text{sign}(RB(BA, Num))) - (LB(BA, Num)) \times \exp(-D_IR_{cur}(BA, Num) \times T(Num) \times \text{sign}(LB(BA, Num)))$$

мұнда:

$RB(BA, Num)$ – туынды қаржы құралының бірінші және (немесе) екінші деңгейдегі баға дәлізінің жоғарғы шекаралары үшін тәуекелдерді есептеу ортасынан ауытқу, мынадай формула бойынша анықталған:

$$RB_1(BA, Num) = CP_{futT}(BA, Num) + P_{NormT}(BA, Num) \times MR_{cur}(BA),$$

$$RB_2(BA, Num) = CP_{futT}(BA, Num) + P_{NormT}(BA, Num) \times ConcR_{cur}(BA)$$

мұнда:

$RB_1(BA, Num)$ – туынды қаржы құралының бірінші деңгейдегі баға дәлізінің жоғарғы шекарасы үшін тәуекелдерді есептеу ортасынан ауытқу;

$RB_2(BA, Num)$ – туынды қаржы құралының екінші деңгейдегі баға дәлізінің жоғарғы шекарасы үшін тәуекелдерді есептеу ортасынан ауытқу;

$CP_{futT}(BA, Num)$ – T күнінің қорытындысы бойынша анықталған базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (Num) есептесу бағасының жылжуына дейінгі мәніне тең, базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) тәуекелдерді есептеу ортасы;

$P_{NormT}(BA, Num)$ – осы баптың 4 тармағына сәйкес анықталған туынды қаржы құралының есептесу бағасының мөлшерлілігіне келтірілген, клирингілік сессияның қорытындылары бойынша анықталған туынды қаржы құралы базалық активінің есептесу бағасы;

$MR_{cur}(BA)$ – бастапқы маржа мөлшерлемесінің ағымдағы минималды шектеу деңгейі;

$ConcR_{cur}(BA)$ – шоғырлану мөлшерлемесінің ағымдағы минималды шектеу деңгейі;

$LB(BA, Num)$ – – туынды қаржы құралының бірінші және (немесе) екінші деңгейдегі баға дәлізінің төменгі шекаралары үшін тәуекелдерді есептеу ортасынан ауытқу, мынадай формула бойынша анықталған:

$$LB_1(BA, Num) = CP_{futT}(BA, Num) - P_{NormT}(BA, Num) \times MR_{cur}(BA),$$

$$LB_2(BA, Num) = CP_{futT}(BA, Num) - P_{NormT}(BA, Num) \times ConcR_{cur}(BA)$$

мұнда:

$LB_1(BA, Num)$ – туынды қаржы құралының бірінші деңгейдегі баға дәлізінің төменгі шекарасы үшін тәуекелдерді есептеу ортасынан ауытқу;

$LB_2(BA, Num)$ – туынды қаржы құралының екінші деңгейдегі баға дәлізінің төменгі шекарасы үшін тәуекелдерді есептеу ортасынан ауытқу;

$CP_{futT}(BA, Num)$ – T күнінің қорытындысы бойынша анықталған базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (Num) есептесу бағасының

жылжуына дейінгі мәніне тең, базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) тәуекелдерді есептеу ортасы;

$P_{Norm T}(BA, Num)$ – осы баптың 4 тармағына сәйкес анықталған туынды қаржы құралының есептесу бағасының мөлшерлілігіне келтірілген, клирингтік сессияның қорытындылары бойынша анықталған туынды қаржы құралы базалық активінің есептесу бағасы;

$MR_{cur}(BA)$ – бастапқы маржа мөлшерлемесінің ағымдағы минималды шектеу деңгейі;

$ConcR_{cur}(BA)$ – шоғырлану мөлшерлемесінің ағымдағы минималды шектеу деңгейі;

$U_{IR_{cur}}(BA, Num)$ – осы Әдістеменің 11 бабының 6 тармағына сәйкес анықталған туынды қаржы құралының пайыздық мөлшерлемелерінің жылдық пайызбен өсу тәуекелінің ағымдағы мөлшерлемесі;

$D_{IR_{cur}}(BA, Num)$ – осы Әдістеменің 11 бабының 6 тармағына сәйкес анықталған туынды қаржы құралының пайыздық мөлшерлемелерінің жылдық пайызбен төмендеуі тәуекелінің ағымдағы мөлшерлемесі;

$\tau(Num)$ – ағымдағы күннен бастап туынды қаржы құралы айналысының соңғы күніне дейінгі жыл ішіндегі үлестермен көрсетілген уақыт кезеңі (Num) көрсетілген кезеңдегі 365-ке бөлінген күнтізбелік күндер саны ретінде есептеледі;

$\exp()$ – санның экспонентін есептейтін функция;

12. Базалық актив (БА) бойынша белгіленген $NegativePrices = "N"$ оң мәндері шегінде туынды қаржы құралының баға дәлізінің шекарасын шектеу белгісі кезінде базалық активке (БА) туынды қаржы құралының баға дәлізінің (NUM) төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$PcL_{fut}(BA, Num) = \max(PcL_{fut}(BA, Num); \text{MinS}(BA, Num)),$$

мұнда:

$PcL_{fut}(BA, Num)$ – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) баға дәлізінің төменгі шекарасы;

$\text{MinS}(BA)$ – туынды қаржы құралының тиісті базалық активтің маманданымына сәйкес анықталған туынды қаржы құралы бағасының минималды өзгеруі.

Баға дәлізінің төменгі шекарасы туынды қаржы құралы бағасының минималды өзгеруіне тең болатын шектеу кезінде осы туынды қаржы құралының төменгі баға шекарасын одан әрі кеңейту және мониторингілеу жүргізілмейді.

Осы базалық актив бойынша жоғары баға шекарасының және қалған туынды қаржы құралдарының жоғары және төменгі баға шекараларының мониторингі мен жылжуы жүзеге асырылуын жалғастырылады.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2021 жылдың 01 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген)

13 бап.

Баға дәлізі шекараларының, нарықтық тәуекелдерді және туынды қаржы құралдарының пайыздық тәуекелдерін бағалау диапазонының жылжу ерекшеліктері

1. Барлық туынды қаржы құралдары (NUM) үшін нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы / төменгі шекарасын базалық активке (БА) ауыстыру бір мезгілде мынадай шарттар орындалған кезде жүзеге асырылады:

- баға дәлізінің жоғарғы / төменгі шекарасынан ерекшеленетін бағасы, шекті мәннен аспайтын, осы туынды қаржы құралын сатып алу / сату өтінімін тіркеген сәттен бастап FutMonTimeDay (БА) уақытының берілген кезеңі ішінде деривативтер нарығының сауда-саттық жүйесінде үздіксіз секундтар болуы $FutMonRange(БА) \times \frac{1}{2} \times F_R(БА, Num) \times RR(БА, Num)$;
- нарықтық тәуекелді бағалау диапазонының жоғарғы / төменгі шекараларының жасалған жылжытулардың саны AutoShiftNumMR(БА);
- туынды қаржы құралының нөмірі AutoShiftNumMR(БА) аспайды;
- BoundsWdn(БА) белгісінің мәні осы базалық активке "Y" деп белгіленген.

мұнда:

FutMonTimeDay(БА) – туынды қаржы құралының баға дәлізінің жоғарғы (төменгі) шекарасының жеткіліктілігін бақылау үшін пайдаланылатын уақыт (секундпен), бекітілетін тәуекел-параметр;

$F_R(БА, Num)$ – әрбір базалық актив (БА) және әрбір туынды қаржы құралы (Num) үшін үлестермен көрсетілген баға дәлізінің ені, бекітілетін тәуекел-параметр;

$RR(БА, Num)$ – осы Әдістеменің 12 бабының 11 тармағына сәйкес анықталған, базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) баға дәлізінің жоғарғы және төменгі шекарасы үшін тәуекелдерді есептеу орталығынан ауытқу тәуекелдері диапазонының шекарасы.

FutMonRange(БА) – туынды қаржы құралының баға дәлізінің жоғарғы (төменгі) шекарасының жеткіліктілігін бақылау үшін пайдаланылатын мониторинг дәлізінің ені (үлестермен);

AutoShiftNumMR(БА) – баға дәлізі шекараларының өзгеруінің максималды саны, бекітілетін тәуекел-параметр;

FutMonNum(БА) – өтінім болған кезде баға дәлізінің жоғарғы/төменгі шекараларын жылжыту жүзеге асырылатын, туынды қаржы құралының максималды нөмірі;

BoundsWdn(БА) – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының баға дәлізінің шекарасын автоматты түрде жылжыту белгісі, әдепкі бойынша көрсетілген параметр "Y" мәндерін қабылдайды;

2. Осы баптың 1 тармағының шарттары базалық активке (БА) осы туынды қаржы құралы бойынша сауда-саттық сессиясының кезеңі ішінде туынды қаржы құралының дәл сол маманданым негізінде сатылатын, дәл сол базалық активі (БА) бар барлық туынды қаржы құралдары бойынша Биржа 15 (он бес) минуттан аспайтын мерзімге тоқтатыла тұрады.

3. Жылжытуды жүзеге асыру кезінде нарықтық тәуекел мөлшерлемелерінің ағымдағы мәнін қайта есептеу мынадай формула бойынша жүзеге асырылады:

$$MR_{cur}(БА)_{new} = MR_{cur}(БА) + 0.5 \times FutShift(БА) \times MRmin(БА)$$

мұнда:

- $MR_{cur}(BA)_{new}$ – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының бастапқы маржасының қайта есептелген минималды мөлшерлемесі;
- $MR_{min}(BA)$ – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының бастапқы маржасының минималды мөлшерлемесі;
- $MR_{cur}(BA)$ – қамтамасыз ету мөлшерлемелерінің ағымдағы минималды шектеу деңгейі;
- $FutShift(BA)$ – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының баға дәлізін жылжыту мөлшері.

4. Нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы шегінің жылжыту кезінде тәуекелдерді есептеу ортасы анықталады:

$$CP_{futT}(BA, Num, new) = CP_{futT}(BA, Num) + 0.5 \times FutShift(BA) \times MR_{min}(BA) \times$$

$$\times P_{NormT}(BA, Num),$$

мұнда:

$CP_{futT}(BA, Num, new)$ – T күнінің қорытындысы бойынша анықталған базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (Num) есептесу бағасының жылжуына дейінгі мәніне тең, базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) тәуекелдерді есептеу ортасы;

$CP_{futT}(BA, Num)$ – T күнінің қорытындысы бойынша анықталған базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (Num) есептесу бағасының жылжуына дейінгі мәніне тең, базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) тәуекелдерді есептеу ортасы;

$FutShift(BA)$ – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының баға дәлізін жылжыту мөлшері;

$P_{NormT}(BA, Num)$ – осы Әдістеменің 12 бабының 4 тармағына сәйкес анықталған фьючерстік келісімшарттың есептесу бағасының мөлшерлілігіне келтірілген, клирингтік сессияның қорытындылары бойынша анықталған фьючерстік келісімшарттың базалық активінің есептесу бағасы;

$MR_{min}(BA)$ – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының бастапқы маржасының минималды мөлшерлемесі.

5. Нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының төменгі шегін жылжыту кезінде тәуекелдерді есептеу ортасы анықталады:

$$CP_{futT}(BA, Num, new) = CP_{futT}(BA, Num) - 0.5 \times FutShift(BA) \times MR_{min}(BA) \times$$

$$\times P_{NormT}(BA, Num),$$

мұнда:

$CP_{futT}(BA, Num, new)$ – T күнінің қорытындысы бойынша анықталған базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (Num) есептесу бағасының жылжуына дейінгі мәніне тең, базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) тәуекелдерді қайта есептелген ортасы;

$CP_{futT}(BA, Num)$ – T күнінің қорытындысы бойынша анықталған базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (Num) есептесу бағасының жылжуына дейінгі мәніне тең, базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) тәуекелдерді есептеу ортасы;

$FutShift(BA)$ – туынды қаржы құралының баға дәлізін базалық активке (БА) жылжыту мөлшері;

$P_{NormT}(BA, Num)$ – осы Әдістеменің 12 бабының 4 тармағына сәйкес

анықталған фьючерстік келісімшарттың есептесу бағасының мөлшерлілігіне келтірілген, клирингтік сессияның қорытындылары бойынша анықталған фьючерстік келісімшарттың базалық активінің есептесу бағасы;

MRmin(БА) – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының бастапқы маржасының минималды мөлшерлемесі.

6. Әрбір базалық активке (БА) туынды қаржы құралы (NUM) үшін қайта есептелген туынды қаржы құралы (NUM) тәуекелдерін есептеу ортасын ескере отырып, базалық активке (БА) осы Әдістеменің 12 бабының 11 тармағында сипатталған алгоритмге сәйкес "RR(БА, NUM, new)" туынды қаржы құралының баға дәлізінің жоғарғы және төменгі шекарасы үшін тәуекелдерді есептеу ортасынан ауытқу тәуекелдер диапазонының шекарасы қайта есептеледі.

7. Базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) баға дәлізінің жоғарғы шекарасы мынадай формула бойынша қайта есептеледі:

$$PcH_{fut}(BA, Num, new) = PcH_{fut}(BA, Num) + (RR(BA, Num, new) - RR(BA, Num)),$$

мұнда:

RR(БА, Num) – осы Әдістеменің 12 бабының 11 тармағына сәйкес анықталған, базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) баға дәлізінің жоғарғы және төменгі шекарасы үшін тәуекелдерді есептеу ортасынан ауытқу тәуекелдері диапазонының шекарасы;

RR(БА, Num, new) – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) баға дәлізінің жоғарғы және төменгі шекарасы үшін тәуекелдерді есептеу ортасынан ауытқу тәуекелдері диапазонының қайта есептелген шекарасы;

PcH_{fut}(БА, Num) – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) баға дәлізінің жоғарғы шекарасы.

8. Туынды қаржы құралының (NUM) базалық активке (БА) баға дәлізінің төменгі шекарасы мынадай формула бойынша қайта есептеледі:

$$PcH_{fut}(BA, Num, new) = PcH_{fut}(BA, Num) - (RR(BA, Num, new) - RR(BA, Num)),$$

мұнда:

RR(БА, Num) – осы Әдістеменің 12 бабының 11 тармағына сәйкес анықталған, базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) баға дәлізінің жоғарғы және төменгі шекарасы үшін тәуекелдерді есептеу ортасынан ауытқу тәуекелдері диапазонының шекарасы;

RR(БА, Num, new) – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) баға дәлізінің жоғарғы және төменгі шекарасы үшін тәуекелдерді есептеу ортасынан ауытқу тәуекелдері диапазонының қайта есептелген шекарасы;

PcH_{fut}(БА, Num) – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) баға дәлізінің жоғарғы шекарасы.

9. Базалық актив бойынша NegativePrices(БА) = "N" оң мәндері шегінде фьючерстік келісімшарттың баға дәлізінің шекарасын шектеу белгісі белгіленген кезде базалық активке (БА) туынды қаржы құралының (NUM) баға дәлізінің төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$PcL_{fut}(BA, Num, new) = \max(PcL_{fut}(BA, Num, new); \text{MinS}(BA, Num)),$$

мұнда:

PcL_{fut}(БА, Num, new) – базалық активке (БА) туынды қаржы құралының баға дәлізінің (NUM) қайта есептелген төменгі

шекарасы;

MinS(БА) – тиісті базалық активке фьючерстік келісімшарттың маманданымына сәйкес анықталған туынды қаржы құралы бағасының минималды өзгеруі.

Баға дәлізінің төменгі шекарасы туынды қаржы құралы бағасының минималды өзгеруіне тең болатын шектеу кезінде осы туынды қаржы құралының төменгі баға шекарасын одан әрі кеңейту және мониторингілеу жүргізілмейді.

Осы базалық актив бойынша басқа фьючерстік келісім-шарттардың жоғарғы баға шекарасының және жоғарғы және төменгі баға шекараларының мониторингі мен жылжуы жүзеге асырыла береді.

10. Қажет болған жағдайда, оның ішінде нарықтық конъюнктураның, бағалардың елеулі өзгеруі, нарықтың құбылмалылығының артуы туралы ақпарат болған кезде Биржа сауда-саттық басталғанға дейін шекараларды қолмен ауыстыру туралы шешім қабылдай алады.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2021 жылдың 01 шілдесіндегі шешімімен өзгертілді)

5 тарау. ҚОР НАРЫҒЫ

14 бап.

Қор нарығының тәуекел-параметрлері

1. Қор нарығының тәуекел параметрлері келесі параметрлерден тұрады:
 - 1) есептесу бағалары (бағалы қағаздар, репо операцияларының мөлшерлемелері);
 - 2) бағалы қағаздардың бастапқы маржасының мөлшерлемелері;
 - 3) бағалы қағаздар бойынша шоғырлану шектелімдері;
 - 4) бағалы қағаздардың шоғырлану мөлшерлемелері;
 - 5) нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы және төменгі шектері;
 - 6) баға дәлізінің жоғарғы және төменгі шекаралары (бағалы қағаздардың бағалары, репо операцияларының мөлшерлемелері);
 - 7) бағалы қағаздардың пайыздық тәуекелінің мөлшерлемелері;
 - 8) *(осы тармақша Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен алынып тасталған);*
 - 9) пайыздық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы және төменгі шекаралары;
 - 10) нарықтық және пайыздық тәуекелдің шектеу мөлшерлемелері;
 - 11) *(осы тармақша Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен алынып тасталған).*
2. Бастапқы маржаның мөлшерлемесі және бағалы қағаздың шоғырлану мөлшерлемесі бағалы қағаз бағасының өзгеру тәуекелімен байланысты нарықтық тәуекелді бағалау үшін мөлшерлемесі анықталады. Бағалы қағаз үшін бастапқы маржаның мөлшерлемесі осы бағалы қағаз бойынша нетто-жайғасымның нарықтық тәуекелін осы бағалы қағаз бойынша белгіленген шоғырлану шектелімінің мәнінен төмен бағалау үшін мөлшерлемесі анықталады. Бағалы қағаз үшін белгіленген шоғырлану шектелімінің мәнінен төмен нетто-жайғасымның мөлшерін мәжбүрлеп жою, осы бағалы қағаздың бағасына елеулі әсер етпестен TRH (Комитет белгілеген іргелі параметрдің мәнімен мөлшерлемесі анықталатын тәуекелдерді бағалау көкжиегі) қысқа

мерзімде жойылуы мүмкін деп болжанады *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*.

Бағалы қағаз үшін шоғырлану мөлшерлемесі осы бағалы қағаз бойынша нетто-жайғасымның нарықтық тәуекелін бағалау үшін осы бағалы қағаз бойынша белгіленген шоғырлану шектелімінің мәнінен жоғары анықталады. Бағалы қағаз үшін белгіленген шоғырлану шектелімінің мәнінен жоғары нетто-жайғасымның мөлшерін мәжбүрлеп жою, осы бағалы қағаздың бағасына елеулі әсер етпестен, TLikv (Комитет белгілеген іргелі параметрдің мәнімен анықталатын тәуекелдерді бағалау көкжиегі) неғұрлым ұзақ кезеңі үшін жойылуы мүмкін деп болжанады *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*.

Бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің мөлшерлемесі осы бағалы қағаз бойынша репо мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелімен байланысты пайыздық тәуекелді бағалау үшін анықталады және болашақ есеп айырысу күндері бар бағалы қағаз бойынша нетто-жайғасымдар үшін қолданылады *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*.

3. Қор нарығының тәуекел-параметрлерін есептеу кезінде (бағалы қағаздардың есептесу бағаларын және репо операцияларының есептесу мөлшерлемелерін қоспағанда) алгоритмдер мен параметрлер:
 - 1) акциялар үшін сипатталғандар депозитарлық қолхаттар мен инвестициялық және пай қорларының бағалы қағаздары үшін, сондай-ақ "таза емес бағалармен" саудаланатын борыштық бағалы қағаздар үшін де қолданылады *(осы тармақша Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен толықтырылған)*;
 - 2) облигациялар үшін сипатталғандар "таза бағалармен" саудаланатын борыштық бағалы қағаздар үшін қолданылады (өзгесі көрсетілмесе) *(осы тармақша Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен толықтырылған)*.
4. "Репо қоржыны" үлгісіндегі виртуалды қаржы құралымен (бұдан әрі – репо қоржыны) орталық контрагентпен репо операциялары бойынша өтінімдер беру немесе мәмілелер жасасу нәтижесінде туындайтын нетто-міндеттемелерді жартылай қамтамасыз етудің жеткіліктілігін бақылауды жүзеге асыру кезінде мынадай тәуекел-параметрлер қолданылады:
 - 1) өтінім "Ақша тарту" бағытымен берілген кезде репо операциясының заты ретінде таңдалатын және осы Әдістемеге сәйкес есептелген бағалы қағаздың тәуекел-параметрлері пайдаланылады;
 - 2) өтінім "Ақшаны орналастыру" бағытымен берілген кезде осы Әдістемеге сәйкес есептелген репо қоржынының тәуекел-параметрлері пайдаланылады;
 - 3) мәмілені есепке алу кезінде репо операциясының заты болып табылатын бағалы қағаздың тәуекел-параметрлері пайдаланылады.

(Осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)

14-1 бап. Қор нарығының қаржы құралдарының есептесу бағаларын анықтау

1. Бағалы қағаздардың есеп айырысу бағаларын анықтау Биржаның "Бағалы қағаздарды бағалау әдістемесі" атты ішкі құжатына (бұдан әрі – Бағалы қағаздарды бағалау әдістемесі) сәйкес жүзеге асырылады, бұл ретте есеп айырысу бағасы ретінде мыналар қабылданады:
 - 1) акциялар, депозиттік қолхаттар және инвестициялық және пай қорларының бағалы қағаздары үшін, сондай-ақ "таза емес бағалармен"

саудаланатын облигациялар үшін – қазақстандық теңгемен көрсетілген баға;

2) "таза бағалармен" саудаланатын облигациялар үшін – осы баптың 3 тармағында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, облигацияның номиналды құнынан пайызбен берілген баға.

2. Репо қоржынының есептесу бағасы 1 қазақстандық теңгеге тең болып белгіленеді.
- 2-1. Клирингілік қатысу сертификатының есеп айырысу бағасы клирингілік қатысу сертификатының номиналды құнына тең және 1 қазақстандық теңгеге тең болып белгіленеді (*осы тармақ Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен енгізілген*).
3. Осы Әдістеменің мақсаттары үшін облигациялардың тәуекел-параметрлерін анықтау кезінде бағалы қағаздарды бағалау әдістемесіне сәйкес анықталған есептесу бағасы номиналдан пайызбен қазақстандық теңгемен мынадай формулаға сәйкес қайта есептеледі:

$$P_T = \frac{P_{stlTmnt_T}}{100} \times FaceVal_{Curr} \times RateBase_{Curr} + НКД_{T+1} \times RateNB_{Curr_T}, \text{ мұнда:}$$

P_T	– облигацияның есептесу бағасы қазақстандық теңгемен;
$P_{stlTmnt_T}$	– бағалы қағаздарды бағалау әдістемесіне сәйкес анықталған номиналдан пайызбен алғандағы облигацияның есептесу бағасы;
$FaceVal_{Curr}$	– номинал валютасындағы облигацияның номиналды құны;
$RateBase_{Curr}$	– осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес анықталған облигация номинацияланған шетел валютасының базалық бағамы;
$НКД_{T+1}$	– облигацияның есептесу бағасы анықталған күннен кейінгі сауда-саттық күніндегі жағдай бойынша есептелген номинал валютасындағы облигацияның жинақталған купондық кірісі;
$RateNB_{Curr_T}$	– Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің облигацияның есеп айырысу бағасы анықталған күннен кейінгі сауда-саттық күніне белгіленген ресми бағамы.

Облигация осы Әдістемеге сәйкес базалық бағамды есептеуді жүзеге асырмайтын валютада номинацияланған болса, онда облигацияның номиналды құнын қазақстандық теңгеге қайта есептеу Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің көрсетілген шетел валютасы үшін белгіленген ресми бағамы бойынша облигацияның есептесу бағасы анықталған күннен кейінгі сауда-саттық күніндегі жағдай бойынша жүзеге асырылады.

4. Акциялардың есептесу бағаларының мәндерін дөңгелектеу разрядқа дейін жүзеге асырылады:

$$Rank = \text{ceiling}(\log_{10}(\text{LotSize})) + 2, \text{ мұнда:}$$

LotSize	– негізгі сауда-саттық тәртіптемелеріндегі қаржы құралы бойынша лоттың мөлшері;
ceiling	– бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы.

5. Облигациялардың есептесу бағасының мәндерін, сондай-ақ облигациялар бойынша жинақталған купондық кірісті дөңгелектеу разрядқа дейін жүзеге асырылады:

$$Rank = \max \{ \text{ceiling}[\log_{10}(\text{LotSize})] + 2 ; 6 - \text{ceiling}[\log_{10}(\text{FaceVal}_T)] \}, \text{ мұнда:}$$

- LotSize – негізгі сауда-саттық тәртіптемелеріндегі қаржы құралы бойынша лоттың мөлшері;
- ceiling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы;
- FaceVal_T – облигация номиналының номинациялау валютасындағы ағымдағы мәні.
6. Бағалы қағаздарды бағалау әдістемесіне сәйкес осындай облигация кіретін облигациялар тобы үшін анықталатын Z-спредті пайдалану негізінде анықталатын белгілі бір атаудағы облигацияның есептесу бағасын анықтау мақсатында Комитет облигациялар топтарының құрамын бекітеді.
 7. Облигациялар топтарының құрамы номинал валютасын және облигация эмитентін ескере отырып анықталады.
 8. Қандай да бір атаудағы облигацияны облигациялардың белгілі бір тобына енгізу мынадай қағидаттарды сақтай отырып жүзеге асырылады:
 - 1) облигациялардың бір Тобының құрамына бір валютада номинацияланған бір эмитенттің облигациялары енгізіледі;
 - 2) облигациялардың бір Тобының құрамына Комитет бекіткен және бағалы қағаздар эмитентінің тәуекел деңгейін бағалау негізінде Биржаның "Бағалы қағаздар эмитенттерінің тәуекел деңгейін бағалау әдістемесі" атты ішкі құжатына (бұдан әрі – Эмитенттерді бағалау әдістемесі) сәйкес топтарға бөлінген бағалы қағаздардың бір тобында осындай облигациялар болған жағдайда, әртүрлі эмитенттердің облигацияларын енгізуге жол беріледі.
 9. Әр түрлі эмитенттердің облигацияларын облигациялардың бір Тобының құрамына енгізген кезде облигациялар Тобын қайта қарау кезеңділігі эмитенттерді бағалау әдістемесіне сәйкес бағалы қағаздар эмитентінің тәуекел деңгейін бағалау негізінде бағалы қағаздарды топтар бойынша қайта бөлу кезеңділігіне сәйкес келеді.
 10. Эмитент шығарған, облигациялары номинациялау валютасын ескере отырып, облигациялардың белгілі бір Тобына/Топтарына енгізілген жаңа атаудағы облигациялар сауда-саттыққа жіберілген жағдайда, мұндай облигация Комитеттің тиісті шешім қабылдамай-ақ, осы эмитенттің тиісті номинациялау валютасымен облигациялары бар облигациялар тобына енгізіледі.
 11. Қандай да бір атаудағы облигация өтелген жағдайда немесе қандай да бір атаудағы облигация Биржада айналысқа жіберілген бағалы қағаздар тізімінен шығарылған кезде аталған облигация Комитет тиісті шешім қабылдамай, облигациялардың белгілі бір Тобынан автоматты түрде шығарылады.

(Бұл бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен енгізілген)

15 бап. Нарықтық және пайыздық тәуекел мөлшерлемелерін анықтаудың негізгі қағидаттары

1. Бағалы қағаздардың бастапқы маржасының мөлшерлемелері, шоғырлану мөлшерлемелері, пайыздық тәуекел мөлшерлемелері есептік тәуекел-параметрлер болып табылады және осы Әдістеменің 16 бабына сәйкес EWMA экспоненциалды мөлшерленген ауытқу әдісін (бұдан әрі – тәуекел мөлшерлемелерін анықтау үшін құбылмалылық), сондай-ақ нарықтық және пайыздық тәуекелдің белгіленген минималды және максималды мөлшерлемелерін пайдалана отырып, бағалардың құбылмалылығын бағалау негізінде күн сайын есептеледі *(осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*.

2. Биржаның "Қаржы құралдарын Т+ тізіміне және Т+ қамтамасыз ету тізіміне енгізу тәртібі" атты ішкі құжатына сәйкес Биржа Басқармасы бекітетін Т+ тізіміне кіретін әрбір бағалы қағаз үшін бастапқы маржаның мөлшерлемесі, шоғырлану мөлшерлемесі, пайыздық тәуекел мөлшерлемесі есептеледі *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*.

Орталық контрагентпен жартылай қамтамасыз ету шарттарында жасалатын/берілетін осындай бағалы қағаздармен мәмілелер/өтінімдер бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз етуге қойылатын талаптардың мөлшері көрсетілген мөлшерлемелер, сондай-ақ осы Әдістемеге сәйкес анықталатын өзге де тәуекел-параметрлер ескеріле отырып анықталады *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*.

3. Т+ тізіміндегі әрбір бағалы қағаз үшін нарықтық тәуекелдің шектеу мөлшерлемелері: бастапқы маржаның ең төменгі және ең жоғары мөлшерлемелері және шоғырлану мөлшерлемелері, сондай-ақ пайыздық тәуекелдің шектеу мөлшерлемелері: Комитет мерзімді негізде белгілейтін, бекітілетін тәуекел-параметрлер болып табылатын пайыздық тәуекелдің ең төменгі мөлшерлемелері (пайыздық тәуекелдің төмендеу мөлшерлемесі және пайыздық тәуекелдің өсу мөлшерлемесі) белгіленеді.

Комитеттің көрсетілген мөлшерлемелерді анықтауы мен белгілеуі осы Әдістеменің 16 бабында белгіленген тәртіпке сәйкес жүзеге асырылады *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*.

4. Орталық контрагентпен тәртіптемесінде толық өтеу шарттарында жасалатын/берілетін бағалы қағаздармен мәмілелер/өтінімдер бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз етуге қойылатын талаптардың мөлшері Клирингілік ережелерге сәйкес есептеледі *(осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*.
5. Т+ тізіміне кірмейтін әрбір бағалы қағаз үшін бастапқы маржаның шектеуші максималды және минималды мөлшерлемелері және 100 % деңгейіндегі шоғырлану мөлшерлемелері белгіленеді.

- 5-1. Қатысудың клирингілік сертификаттары бойынша бастапқы маржаның шекті максималды және минималды мөлшерлемелері мен шоғырлану мөлшерлемелері нөлге тең болып белгіленеді *(осы тармақ Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен енгізілген)*.

6. Негізгі мерзімдердер арасына келетін күндерге пайыздық тәуекел мөлшерлемелердің мәндері линиялық интерполяция әдісімен анықталады (интерполяция үшін жылдық пайызбен көрсетілген, шамалар пайдаланылады).
7. Негізгі максималды мерзімнен кейін келетін күндерге пайыздық тәуекел мөлшерлемелердің мәні негізгі максималды мерзімнің пайыздық тәуекел мөлшерлемелеріне тең.
8. Биржа олар бойынша орталық контрагент қызметін атқаратын, бағалы қағаздармен мәмілелер жасау үшін, нарықтық және пайыздық тәуекел мөлшерлемелері, нарықтық және пайыздық тәуекелдің шектеу мөлшерлемелері қолданылады *(осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*.
9. Комитет бағалардың нарықтық конъюктурасының елеулі өзгеруі, нарықтың жоғары құбылмалылығы туралы ақпарат, сауда-саттық барысында да, сол сияқты сауда-саттық басталғанға дейін де бағалы қағаздар эмитенттері немесе өзге де нарықтық факторлар туралы алынған теріс мәліметтер болған кезде, осы Әдістемеге сәйкес анықталатын мәндерден өзгеше нарықтық және пайыздық тәуекелдің шектеу мөлшерлемелерін, нарықтық және пайыздық тәуекелдің шектеу мөлшерлемелерін белгілеу туралы шешім

қабылдауға құқылы *(осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*.

16 бап. Нарықтық және пайыздық тәуекелдің шектеу мөлшерлемелерін анықтау

(Осы тақырыптама Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген).

1. Осы Әдістеменің 2 бабының 4 тармағында белгіленген мерзімде нарықтық және пайыздық тәуекелдердің мөлшерлемелерін есептеу мақсатында Биржа Комитет бекітетін тәуекел-параметрлер болып табылатын бағалы қағаздардың нарықтық және пайыздық тәуекелдерінің шектеу мөлшерлемелерін белгілейді *(осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*.

2. Нарықтық және пайыздық тәуекелдің шектеу мөлшерлемелері іргелі параметрлерді пайдалана отырып, қор нарығында жасалған мәмілелер бойынша бағалар туралы тарихи ақпарат негізінде, сондай-ақ өзге биржалық және биржадан тыс нарықтардағы сауда-саттық жөніндегі ақпарат негізінде есептеледі.

Өзге биржалық және биржадан тыс нарықтардағы сауда-саттық бойынша деректердің қажетті саны болмаған кезде, Биржа осы эмитенттің ұқсас бағалы қағаздарының сыртқы ақпараттық көздерде жарияланатын құбылмалылығын бастапқы маржаның минималды мөлшерлемесі ретінде пайдалануға құқылы *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімімен өзгертілген)*.

(Осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)

3. Бағалы қағаздың бастапқы маржасының минималды мөлшерлемесі мынадай формула бойынша есептеледі:

$$MR_{min} = \max(\alpha \times \sigma; k_{MR_{min}}), \text{ мұнда:}$$

- MR_{min} – бағалы қағаздың бастапқы маржасының минималды мөлшерлемесі;
- α – негізгі параметр болып табылатын және қор нарығы үшін Комитет белгілеген тиісті сенім деңгейінің қалыпты бөлінуінің квантили;
- σ – осы Әдістеменің 2 тарауына және Комитет белгілеген қор нарығының іргелі параметрлеріне сәйкес есептелген тарихи кезеңдегі ΔPT бағалы қағаз бағасының максималды салыстырмалы ауытқуының бағаланған құбылмалылығы;
- Бірнеше нарықтан алынған ақпарат негізінде бағаланған құбылмалылық болған жағдайда, σ құбылмалылық мәні максималды мән ретінде анықталады;
- k_{MR_{min}} – бағалы қағаздың бастапқы маржа мөлшерлемесінің Комитет белгілеген, бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша провайдердің қызметтер көрсетуі жөніндегі келісімдерде белгіленген шарттарды және (немесе) бағалардың нарықтық конъюнктурасының елеулі өзгеруі туралы ақпаратты және (немесе) нарықтың жоғары құбылмалылығы туралы ақпаратты (болған жағдайда) және (немесе) бағалы қағаз бағасының өзгеруіне елеулі әсер ететін тәуекелдің қосымша түрлерінің деңгейін ескеретін минималды шекті деңгейі.

Облигациялар бағасының максималды салыстырмалы ауытқуының құбылмалылығын бағалауды жүзеге асыру кезінде деректер немесе олардың репрезентативтілігі жеткіліксіз болған жағдайда, бағалы қағаздың бастапқы маржасының минималды мөлшерлемесі Комитеттің сарапшылық пікіріне сәйкес көрсетілген параметрдің мәнін дұрыс бағалауға мүмкіндік беретін өзге де әдістерге сәйкес есептеледі.

(Осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 09 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген)

4. Бағалы қағаздың минималды шоғырлану мөлшерлемесі мынадай формула бойынша есептеледі:

$$\text{ConcR}_{\min} = \text{MR}_{\min} \times \sqrt{\frac{T_{\text{Likv}}}{T_{\text{RH}}}}$$

ConcR_{\min} – бағалы қағаз бойынша минималды шоғырлану мөлшерлемесі;

T_{RH} – Комитет белгілеген іргелі параметр болып табылатын уақытша кезең, тәуекелдерді бағалау көкжиегі;

T_{likv} – Комитет белгілеген іргелі параметр болып табылатын уақыт кезеңі, шоғырлану кезіндегі тәуекелдерді бағалау көкжиегі;

5. Бастапқы маржаның максималды мөлшерлемесі $\text{MR}_{\max_{\text{fi}}}$ және бағалы қағаздың максималды шоғырлану мөлшерлемесі $\text{ConcR}_{\max_{\text{fi}}}$ Биржаның сараптамалық бағалауы негізінде Комитет анықтайды және қажеттілігіне қарай қайта қаралып отырады.
6. Т+ тізіміндегі бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің минималды өсу мөлшерлемесі мерзімді негіздегі репоның әрбір негізгі мерзімі үшін Т+ тізіміндегі барлық бағалы қағаздармен автоматты репо операциялары бойынша деректер негізінде есептеледі.
7. Бағалы қағаздың әрбір негізгі мерзімі үшін пайыздық тәуекелінің өсуінің минималды мөлшерлемесі мынадай формула бойынша есептеледі:

$$\text{MinM_IR}_{\text{Tk}} = \alpha \times \sigma, \text{ мұнда:}$$

$\text{MinM_IR}_{\text{Tk}}$ - бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің өсуінің минималды мөлшерлемесі;

α - негізгі параметр болып табылатын және қор нарығы үшін Комитет белгілеген тиісті сенім деңгейінің қалыпты бөлінуінің квантили;

σ – осы Әдістеменің 2 тарауына және Комитет белгілеген қор нарығының іргелі параметрлеріне сәйкес есептелген тарихи кезеңдегі негізгі мерзім (k) үшін репо мөлшерлемесінің максималды абсолютті ауытқуының бағаланған құбылмалылығы.

Бұл ретте ΔP_{T}^* іріктелімі келесі формула бойынша қалыптастырылады:

$$\Delta P_{\text{T}}^* = \max_{\text{T}=0, \dots, \text{T}_{\text{RH}}} \{ P_{\text{T}} - P_{\text{T}-1}; \dots; P_{\text{T}} - P_{\text{T}_{\text{RH}}} \}, \text{ мұнда: тек оң бір күндік абсолютті ауытқулар ескеріледі. Теріс ауытқу тиісті ауытқу кезеңінің алдыңғы оң мәніне теңестіріледі.}$$

8. Т+ тізіміндегі бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің төмендеуінің минималды мөлшерлемесі мерзімді негіздегі репоның әрбір негізгі мерзімі үшін Т+ тізіміндегі барлық бағалы қағаздармен автоматты репо операциялары бойынша деректер негізінде есептеледі.
9. Әрбір негізгі мерзім үшін құлдыраудың минималды мөлшерлемесі мынадай формула бойынша есептеледі:

$$\text{MinSec_IR}_{\text{Tk}} = \alpha \times \sigma, \text{ мұнда:}$$

$\text{MinSec_IR}_{\text{Tk}}$ - бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің өсуінің минималды мөлшерлемесі;

- α – негізгі параметр болып табылатын және қор нарығы үшін Комитет белгілеген тиісті сенім деңгейінің қалыпты бөлінуінің квантили;
- σ – осы Әдістеменің 2 тарауына және Комитет белгілеген қор нарығының іргелі параметрлеріне сәйкес есептелген, тарихи кезеңдегі негізгі мерзім (k) үшін репо мөлшерлемесінің максималды абсолютті ауытқуының бағаланған құбылмалылығы.

Бұл ретте ΔP_T^* іріктелімі келесі формула бойынша қалыптастырылады:

$$\Delta P_T^* = \min_{T=0, \dots, T_{RH}} \{ P_T - P_{T-1}; \dots; P_T - P_{T_{RH}} \}, \text{ мұнда: тек теріс бір күндік абсолютті ауытқулар ескеріледі. Оң ауытқу тиісті ауытқу кезеңінің алдыңғы теріс мәніне теңестіріледі.}$$

10. Бағалы қағаздар бағасының ауытқуының және әрбір бағалы қағаз үшін репо мөлшерлемелерінің максималды мәндері Биржалық қызметтің ережелеріне сәйкес анықталады және қажеттілігіне қарай қайта қаралады.

17 бап.

Тәуекел мөлшерлемелерін анықтау үшін бағалардың құбылмалылығын бағалау

1. Құбылмалылықты бағалау үшін Биржа Комитет белгілеген қор нарығының іргелі параметрлерін, бағалы қағаздар өтімділігінің көрсеткіштерін және есеп айырысу бағалары туралы күнделікті ақпаратты пайдаланады.

Есептеу үшін құбылмалылықты бағалаудың негізгі әдісі ретінде EWMA әдісі қолданылады.

2. Алдыңғы екі сауда-саттық күніндегі бағамен салыстырғанда (T) сауда-саттық күніндегі бағаның максималды салыстырмалы ауытқуы мынадай формула бойынша есептеледі:

$$\Delta P_T = \max \left\{ \left| \frac{P_T - P_{T-1}}{P_{T-1}} \right|; \left| \frac{P_T - P_{T-2}}{P_{T-2}} \right| \right\}, \text{ мұнда:}$$

T – T сауда-саттық күні;

ΔP_T – алдыңғы екі сауда-саттық күніндегі бағамен салыстырғанда (T) сауда-саттық күніндегі бағаның максималды салыстырмалы ауытқуы;

P_T – (T) сауда-саттық күніндегі баға;

P_{T-1} – ($T-1$) сауда-саттық күніндегі баға;

P_{T-2} – ($T-2$) сауда-саттық күніндегі баға.

3. Алдыңғы екі сауда-саттық күніндегі тиісті кірістілікпен салыстырғанда (T) сауда-саттық күніндегі кірістілік түріндегі бағаның максималды абсолюттік ауытқуы мынадай формула бойынша есептеледі:

$$\Delta P_T^* = \max \{ |P_T - P_{T-1}| |P_T - P_{T-2}| \}, \text{ мұнда:}$$

T – T сауда-саттық күні;

ΔP_T^* – алдыңғы екі сауда-саттық күніндегі кірістілікпен салыстырғанда (T) сауда-саттық күніндегі кірістіліктің максималды абсолютті ауытқуы;

P_T – (T) сауда-саттық күніндегі баға;

P_{T-1} – ($T-1$) сауда-саттық күніндегі баға;

P_{T-2} – ($T-2$) сауда-саттық күніндегі баға.

4. T сауда-саттық күні үшін маржаның мөлшерлемесін анықтау үшін акцияның есептесу бағасының құбылмалылығы мынадай формула бойынша анықталады:

$$\sigma_T = \begin{cases} \max\left(\sigma_{EWMA_T}; \frac{\Delta P_T}{\alpha}\right), & \text{если } \Delta P_T > MP_{T-1} \text{ и } j \leq 1 \\ \sigma_{EWMA_T}, & \text{кез келген басқа жағдайда} \end{cases}, \text{ мұнда:}$$

σ_{EWMA_T} – осы Әдістеменің 6 бабына сәйкес EWMA әдісімен есептелген (T) сауда-саттық күніндегі акцияның есептесу бағасының салыстырмалы өзгеруінің құбылмалылығы;

ΔP_T – осы баптың 2 тармағына сәйкес есептелген (T) сауда-саттық күніндегі акцияның есептесу бағасының салыстырмалы өзгеруі;

α – негізгі параметр болып табылатын және қор нарығы үшін Комитет белгілеген тиісті сенім деңгейінің қалыпты бөлінуінің квантили;

j – (T-2) және (T) екі сауда-саттық күні арасындағы аралықтағы мерекелік күндердің саны;

MP_{T-1} – осы Әдістеменің 18 бабына сәйкес есептелген, (T-1) сауда-саттық күніндегі бастапқы маржаның мөлшерлемесі.

5. T сауда-саттық күні үшін маржа мөлшерлемесін анықтау үшін облигацияның есептесу бағасының құбылмалылығы мынадай тәртіппен анықталады:

- 1) осы баптың 3 тармағына сәйкес алдыңғы екі сауда-саттық күндегі номинал валютасының индикативтік ККҚ тиісті бағаларымен салыстырғанда қисықтың (k) негізгі мерзімдері бойынша индикативтік ККҚ валютасының $\Delta P_T^*(k)$ бағаларының максималды абсолюттік ауытқулары есептеледі;
- 2) осы Әдістеменің 6 бабына сәйкес қисықтың барлық негізгі мерзімдері бойынша (T) сауда-саттық күнінің қорытындылары бойынша $\sigma_{EWMA_T \text{ curve}(k)}$ номиналының индикативтік ККҚ валютасының $\Delta P_T^*(k)$ баға ауытқуларының құбылмалылығы есептеледі;
- 3) барлық есептелген $\sigma_{EWMA_T \text{ curve}(k)}$; негізгі мерзімдердің максималды құбылмалылығы $\sigma_{EWMA_T \text{ curve}}$ теңестіріледі
- 4) осы баптың 3 тармағына сәйкес алдыңғы екі сауда-саттық күндегі облигацияның z-спрэдінің тиісті бағасымен салыстырғанда сауда-саттық күніндегі облигацияның z-спрэдінің $\Delta P_T^*(T)$ бағасының максималды абсолюттік ауытқуы есептеледі;
- 5) осы Әдістеменің 6 бабына сәйкес сауда-саттық күнінің (T) қорытындысы бойынша σ_{EWMA_TZ} облигациясының Z-спрэдінің ΔP_T^* баға ауытқуының құбылмалылығы есептеледі;
- 6) облигацияның есептесу бағасының құбылмалылығы мынадай формула бойынша есептеледі

$$\sigma_T = MDur_T \times (\sigma_{EWMA_T \text{ curve}} + \sigma_{EWMA_TZ}), \text{ мұнда:}$$

$MDur_T$ – (T) сауда-саттық күніндегі облигациялардың түрлендірілген дюрациясы;

$\sigma_{EWMA_T \text{ curve}}$ – осы тармақтың 2) тармақшасына сәйкес EWMA әдісімен (T) сауда-саттық күнінің қорытындысы бойынша есептелген номинал валютасының индикативтік ККҚ құбылмалылығы;

σ_{EWMA_TZ} – осы тармақтың 4 тармақшасына сәйкес EWMA әдісімен (T) сауда-саттық күнінің қорытындылары бойынша есептелген облигацияның Z-спрэдінің құбылмалылығы.

6. Сауда-саттық күніндегі (Т) есеп айырысудың әрбір күні (Тк) үшін пайыздық тәуекел мөлшерлемелерін анықтау үшін репо есептесу мөлшерлемелерінің құбылмалылығын бағалау мынадай тәртіппен жүргізіледі:

$$\sigma_T^{Tk} = \begin{cases} \max\left(\sigma_{EWMA_T}^{Tk}; \frac{\Delta r_IR_T^{Tk}}{q}\right), & \text{если } \Delta r_IR_T^{Tk} > IR_p_{T-1}^{Tk} \text{ и } j \leq 1, \text{ мұнда:} \\ \sigma_{EWMA_T}^{Tk}, & \text{кез келген басқа жағдайда} \end{cases}$$

$\sigma_{EWMA_T}^{Tk}$ – осы Әдістеменің 6 бабына сәйкес есептелген (Т) сауда-саттық күніндегі (Тк) есеп айырысудың әрбір күні үшін репо есептесу мөлшерлемесінің салыстырмалы өзгеруінің құбылмалылығы;

$\Delta r_IR_T^{Tk}$ – осы баптың 3 тармақшасына сәйкес анықталған (Т) сауда-саттық күніндегі (Тк) есеп айырысудың әрбір күні үшін репо есептесу мөлшерлемесінің абсолюттік өзгеруі. Бұл ретте "Δ" $\Delta r_IR_T^{Tk}$ бағасының абсолютті ауытқуы бойынша іріктелімді қалыптастыру үшін "P" бағасы деп "r_IR" репо операциясының бағасы түсініледі;

α – негізгі параметр болып табылатын және қор нарығы үшін Комитет белгілеген тиісті сенім деңгейінің қалыпты бөлінуінің квантилі;

j – (Т-2) және (Т) екі сауда-саттық күні арасындағы аралықтағы мерекелік күндердің саны;

$IR_p_{T-1}^{Tk}$ – осы Әдістеменің 25 бабына сәйкес есептелген (Т-1) сауда-саттық күніндегі (Тк) есеп айырысудың әрбір күні үшін пайыздық тәуекел мөлшерлемесінің алдын ала мәні.

18 бап. Бағалы қағаздардың бастапқы маржасының мөлшерлемелерін есептеу

1. Бағалы қағаздың бастапқы маржасының мөлшерлемесі тәуекелдерді бағалаудың белгіленген көкжиегі ішінде жойылуы мүмкін осы бағалы қағаздағы жайғасымдардың көлемі үшін анықталады.
2. Бағалы қағаздың бастапқы маржасының мөлшерлемесі тәуекел-параметрлерді есептеу кезінде әрбір (Т) сауда-саттық күні есептеледі.
3. Бағалы қағаздың бастапқы маржасының мөлшерлемесі мынадай формула бойынша есептеледі:

$$MR_T = \begin{cases} \min\left(\text{ceiling}\left(\frac{\max(MR_{p_T} \times \sqrt{1 + \frac{M-1}{TRH}} + R_{l_fi}; MR_{\min})}{h}\right) \times h; MR_{\max_{fi}}\right), & \text{если } M = \text{True} \\ MR_{\min}, & \text{если } M = \text{False} \end{cases}$$

мұнда:

MR_T – (Т) сауда-саттық күніндегі бастапқы маржаның мөлшерлемесі;

MR_{p_T} – осы баптың 4 тармағында анықталған алгоритмге сәйкес (Т) сауда-саттық күні үшін анықталған бастапқы маржа мөлшерлемесінің алдын ала мәні;

MR_{\min} – бағалы қағаздың бастапқы маржасының минималды мөлшерлемесі, Әдістеменің 16 бабына сәйкес анықталатын, бекітілетін тәуекел-параметр;

$MR_{\max_{fi}}$ – бағалы қағаздың бастапқы маржасының максималды мөлшерлемесі, бекітілетін, осы Әдістеменің 16-бабына сәйкес анықталатын тәуекел-параметр;

- m_T – осы қаржы құралы үшін тәуекелдерді бағалаудың алдағы көкжиегіндегі сауда-саттық емес күндердің саны;
- T_{RH} – тәуекелдерді бағалау көкжиегі, Комитет белгілеген іргелі тәуекел-параметрі болып табылатын, уақыт кезеңі;
- h – бағалы қағаздың бастапқы маржасының мөлшерлемесін өзгертудің минималды қадамы, бекітілген тәуекел-Комитет белгілеген параметр;
- R_{Lfi} – бағалы қағаздың нарықтық өтімділігі тәуекелінің мөлшерлемесі, Комитет белгілеген бекітілетін тәуекел-параметр;
- M – өтінім мониторингінің белгісі, бекітілетін бағалы қағаздың тәуекел-параметрі;
- ceiling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы.
4. Бағалы қағаздың бастапқы маржасы мөлшерлемесінің алдын ала мәні (T) сауда-саттық күні үшін мынадай алгоритмге сәйкес анықталады:
- $$MR_{p_T} = \begin{cases} \text{ceiling} \left(\frac{\alpha^* \sigma_T}{h} \right) \times h, & \text{если } \text{ceiling} \left(\frac{\alpha^* \sigma_T}{h} \right) \times h \geq MR_{p_{T-1}} + h \\ MR_{p_{T-1}} - h, & \text{если } \text{ceiling} \left(\frac{\alpha^* \sigma_T}{h} \right) \times h \leq (MR_{p_{T-1}} - h) \text{ и } T_{Ch} \geq n, \text{ мұнда:} \\ MR_{p_{T-1}}, & \text{кез келген басқа жағдайда} \end{cases}$$
- MR_{p_T} – (T) сауда-саттық күні үшін анықталған бастапқы маржа мөлшерлемесінің алдын ала мәні;
- $MR_{p_{T-1}}$ – (T-1) сауда-саттық күні үшін анықталған бастапқы маржа мөлшерлемесінің алдын ала мәні;
- α – негізгі параметр болып табылатын және қор нарығы үшін Комитет белгілеген, тиісті сенім деңгейінің қалыпты бөлінуінің квантили;
- h – бастапқы маржа мөлшерлемесін өзгертудің минималды қадамы, бекітілетін қаржы құралының тәуекел-параметрі;
- σ_T – (T) сауда-саттық күніндегі есептесу бағаның құбылмалылығы осы Әдістеменің 17 бабының 4 тармағына сәйкес акция үшін және осы Әдістеменің 17 бабының 5 тармағына сәйкес облигация үшін есептелген;
- T_{Ch} – бастапқы маржа мөлшерлемесінің алдын ала мәнінің соңғы өзгеруінен бастап мерзім;
- n – бастапқы маржа мөлшерлемелерін және шоғырлануды төмендетуге тыйым салу кезеңі, бекітілетін қаржы құралының тәуекел-параметрі;
- ceiling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы.
5. Комитет қандай да бір бағалы қағаздың бастапқы маржасының мөлшерлемесін анықтау үшін EWMA әдісін пайдаланудың қолданылмайтындығы туралы шешім қабылдаған жағдайда, осы бағалы қағаз үшін бастапқы маржаның мөлшерлемесі осы бағалы қағаз үшін Комитет бекіткен бастапқы маржаның минималды мөлшерлемесіне тең белгіленеді.

19 бап.

Бағалы қағаздар бойынша шоғырлану шектелімдерін есептеу

1. Акциялар бойынша шоғырлану шектелімі келесідей есептеледі:
 - 1) Комитет белгілеген тарихи кезеңдегі сауда-саттық күндерінің саны анықталады;

2) белгіленген тарихи кезеңдегі биржалық нарықтағы бағалы қағаз бойынша сауда-саттықтың жиынтық көлемі бағалы қағаздар санымен есептеледі;

3) тарихи кезең үшін биржалық нарықтағы акциялар бойынша сауда-саттықтың орташа күндік көлемі мына формула бойынша есептеледі:

$$V_{\text{daily}} = \frac{V_{\text{sum}}}{N_{\text{trade}}}, \text{ мұнда:}$$

V_{daily} – бағалы қағаздар санында көрсетілген биржалық нарықтағы акциялар бойынша сауда-саттықтың орташа күндік көлемі;

N_{trade} – тарихи кезеңдегі сауда-саттық күндерінің саны;

V_{sum} – белгіленген тарихи кезеңде бағалы қағаздар санында биржалық нарықтағы бағалы қағаз бойынша сауда-саттықтың жиынтық көлемі;

4) акция бойынша шоғырлану шектелімі мынадай формула бойынша анықталады:

$$L_{\text{conc}} = V_{\text{daily}} \times K_{\text{conc}}, \text{ мұнда:}$$

L_{conc} – бағалы қағаздар санында көрсетілген акция бойынша шоғырлану шектелімі;

K_{conc} – қор нарығы үшін Комитет белгілеген іргелі параметр болып табылатын, шоғырлану коэффициенті.

2. Акциялар бойынша шоғырлану шектелімдерін есептеу кезінде есеп айырысу деректері түзетілуі және биржадан тыс және өзге де биржалық нарықтардағы сауда-саттық бойынша қолжетімді деректер, сондай-ақ мәмілелер жасасу кезінде шоғырлану шектелімінің есептелген мәнінен аспайтын мөлшерде акция бағасына елеулі ықпал етудің жоқ екенін куәландыратын өзге де ақпарат ескерілуі мүмкін.
3. Облигациялар бойынша шоғырлану шектелімдері шығарылым көлемінің, Биржаның меншікті сараптамалық бағалауының негізінде облигациялардың топтары бойынша анықталады және мәмілелер жасасу кезінде облигациялардың бағасына есептелген шоғырлану шектелімінің мәнінен аспайтын мөлшерде елеулі әсердің жоқтығын куәландыратын қосымша нарықтық факторларға қарай түзетілуі мүмкін.
4. Шоғырлану шектелімдері Комитет бекітетін кезең-кезеңмен қайта қаралатын тәуекел-параметрі болып табылады.
5. Клирингтік қатысу сертификаттары бойынша шоғырлану шектелімдерін Биржаның сараптамалық бағалауы негізінде Комитет анықтайды ([осы тармақ Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен енгізілген](#)).

20 бап.

Бағалы қағаздар шоғырлануының мөлшерлемелерін есептеу

1. Бағалы қағаздың шоғырлану мөлшерлемесі мынадай формула бойынша есептеледі:

$$\text{ConcR}_T = \begin{cases} \min(\text{ceiling} \left(\frac{\max \left(\frac{T_{\text{Likv}}}{T_{\text{RH}}} \times (MR_{p_T} \times \sqrt{1 + \frac{mT}{T_{\text{RH}}}} + R_{l_fi}) \right) : \text{ConcR}_{\min}}{h} \right) \times h; \text{ConcR}_{\max}^{\text{max}_{fi}}), & \text{если } M = \text{True} \\ \text{ConcR}_{\min}, & \text{если } M = \text{False} \end{cases}$$

мұнда:

ConcR_T – (T) сауда-саттық күніндегі қаржы құралы бойынша шоғырлану мөлшерлемесі;

- MR_{p_T} – осы Әдістеменің 18 бабының 4 тармағында анықталған алгоритмге сәйкес сауда-саттық күні (Т) үшін анықталған бастапқы маржа мөлшерлемесінің алдын ала мәні;
- $ConcR_{min}$ – бағалы қағаздың шоғырлану минималды мөлшерлемесі, бекітілетін тәуекел-параметр;
- $ConcR_{max_{fi}}$ – бағалы қағаздың шоғырлану максималды мөлшерлемесі, бекітілетін тәуекел-параметр;
- m_T – осы бағалы қағаз үшін тәуекелдерді бағалаудың алдағы көкжиегіндегі сауда-саттық емес күндердің саны;
- T_{RH} – Комитет белгілеген іргелі параметр болып табылатын, тәуекелдерді бағалау көкжиегі;
- T_{likv} – Комитет белгілеген іргелі параметр болып табылатын, уақыт кезеңі, шоғырлану кезіндегі тәуекелдерді бағалау көкжиегі;
- h – бастапқы маржа мөлшерлемесін өзгертудің минималды қадамы, бекітілетін тәуекел-параметр;
- $R_{l_{fi}}$ – бағалы қағаздың нарықтық өтімділігі тәуекелінің мөлшерлемесі, бекітілетін тәуекел-параметр;
- M – өтінім мониторингінің белгісі, бекітілетін бағалы қағаздың тәуекел-параметрі;
- celling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы.
2. Комитет қандай да бір бағалы қағаздың шоғырлану мөлшерлемесін анықтау үшін EWMA әдісін қолданылмайтындығы туралы шешім қабылдаған жағдайда, бағалы қағаздың шоғырлану мөлшерлемесі осы бағалы қағаз үшін Комитет бекіткен шоғырланудың минималды мөлшерлемесіне тең болып белгіленеді.

21 бап.

Нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы және төменгі шекараларын анықтау

1. Нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазоны жартылай қамтамасыз етілген мәмілелер бойынша нарықтық тәуекелдерді бағалау үшін Биржа пайдаланатын бағалы қағаз бағасы мәндерінің аралығын анықтайды, бұл ретте нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазоны шекараларының екі деңгейі анықталады.
2. Бағалы қағаздың бірінші деңгейіндегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы шегі мынадай формула бойынша анықталады:
- $$PH_{1T} = P_T \times (1 + MR_T),$$
- мұнда:
- PH_{1T} – (Т) сауда-саттық күніндегі бірінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы шегі;
- MR_T – осы Әдістеменің 18 бабына сәйкес есептелген (Т) сауда-саттық күніндегі бағалы қағаздың бастапқы маржасының мөлшерлемесі;
- P_T – осы Әдістеменің 14-1 бабына сәйкес анықталған бағалы қағаздың есептесу бағасы *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*.
3. Екінші деңгейдегі бағалы қағаздың нарықтық тәуекелдерін бағалау диапазонының жоғарғы шегі мынадай формула бойынша анықталады:
- $$PH_{2T} = P_T \times (1 + ConcR_T),$$
- мұнда:
- PH_{2T} – (Т) сауда-саттық күніндегі екінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы шегі;

- ConcR_T – осы Әдістеменің 20 бабына сәйкес есептелген (T) сауда-саттық күніндегі бағалы қағаздың шоғырлану мөлшерлемесі;
- P_T – осы Әдістеменің 14-1 бабына сәйкес анықталған бағалы қағаздың есептесу бағасы *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*
4. Бірінші деңгейдегі бағалы қағаздың нарықтық тәуекелдерін бағалау диапазонының төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:
 $PL_{1T} = P_T \times (1 - MR_T)$, мұнда:
- PL_{1T} – (T) сауда-саттық күніндегі бірінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының төменгі шегі;
- MR_T – осы Әдістеменің 18 бабына сәйкес есептелген, (T) сауда-саттық күніндегі бағалы қағаздың бастапқы маржасының мөлшерлемесі;
- P_T – осы Әдістеменің 14-1 бабына сәйкес анықталған, бағалы қағаздың есептесу бағасы *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*.
5. Екінші деңгейдегі бағалы қағаздың нарықтық тәуекелдерін бағалау диапазонының төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:
 $PL_{2T} = P_T \times (1 - ConcR_T)$, мұнда:
- PL_{2T} – (T) сауда-саттық күніндегі екінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының төменгі шегі;
- ConcR_T – осы Әдістеменің 21 бабына сәйкес есептелген, (T) сауда-саттық күніндегі бағалы қағаздың шоғырлану мөлшерлемесі;
- P_T – осы Әдістеменің 14-1 бабына сәйкес анықталған, бағалы қағаздың есептесу бағасы *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*.
6. Тәуекелдерді бағалау диапазондары мен репо қоржынжары шекараларының мәндерін дөңгелектеу жүзеге асырылады:
- 1) акциялар бойынша разрядқа дейін $Rank = \text{ceiling}(\log_{10}(\text{LotSize})) + 2$, мұнда:
- LotSize – негізгі сауда-саттық тәртіптемелеріндегі қаржы құралы бойынша лоттың мөлшері;
- Ceiling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы.
- 2) репо қоржындары мен облигациялар бойынша разрядқа дейін
 $Rank = \max \{ \text{ceiling}[\log_{10}(\text{LotSize})] + 2 ; 6 - \text{ceiling}[\log_{10}(\text{FaceVal}_T)] \}$, мұнда:
- LotSize – негізгі сауда-саттық тәртіптемелеріндегі қаржы құралы бойынша лоттың мөлшері;
- Ceiling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы;
- FaceVal_T – облигация номиналының ағымдағы мәні.
- (Осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*
7. Клирингілік қатысу сертификаттары бойынша нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы және төменгі шекараларының мәндері 1 қазақстандық теңгеге тең болып белгіленеді *(осы тармақ Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен енгізілген)*.

22 бап.

Бағалы қағаздардың баға дәлізінің жоғарғы және төменгі шекараларын анықтау

1. Баға дәлізі орталық контрагентпен бағалы қағаздарды сатып алу/сату мәмілелерін жасасуға бағаларды шектеу үшін пайдаланылатын баға мәндерінің аралығын анықтайды.
2. Мәмілелер жасасуға арналған өтінімдердің бағалары баға дәлізінің шекараларына жақындаған кезде бағалы қағаздың нарықтық тәуекелдерін бағалау диапазонының шекараларын жылжыту процедурасы жүзеге асырылады.
3. (Т) сауда-саттық күніндегі бағалы қағаздың баға дәлізінің жоғарғы шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$PcH_{T/Tk} = \begin{cases} \text{акциялар} & \left\{ \begin{array}{l} P_T \times (1 + PcH_max), \text{ если } M=False; \\ \min \left[\frac{P_T \times \left(1 + \frac{MR_T}{x_pr}\right) \times \left(1 + RRcH_{T/Tk} \times \frac{k}{365 \times 100}\right)}{P_T \times (1 + PcH_max)} \right], \text{ егер } M=True; \end{array} \right. \\ \text{облигациялар} & \left\{ \begin{array}{l} \frac{P_T \times (1 + PcH_max)}{FaceVal_T} \times 100, \text{ если } M=False; \\ \min \left[\frac{P_T \times \left(1 + \frac{MR_T}{x_pr}\right) \times \left(1 + RRcH_{T/Tk} \times \frac{k}{365 \times 100}\right) - Carry_T - НКД_T}{\frac{P_T \times (1 + PcH_max)}{FaceVal_T} \times 100} \right] \times 100; \end{array} \right. \end{cases}, \text{ егер } M=True$$

мұнда:

- $PcH_{T/Tk}$ – (Тк) есеп айырысу күні үшін анықталған сауда-саттық күніндегі бағалы қағаздың баға дәлізінің жоғарғы шекарасы: k мәні 1-ден (Тi-Т) дейінгі диапазонда орналасқан;
- P_T – осы Әдістеменің 14-1 бабына сәйкес анықталған бағалы қағаздың есептесу бағасы (*осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген*);
- MR_T – осы Әдістеменің 18 бабына сәйкес есептелген, (Т) сауда-саттық күніндегі бағалы қағаздың бастапқы маржасының мөлшерлемесі;
- k – күн (Тк) мен ағымдағы сауда-саттық күні (Т) арасындағы күнтізбелік күндер саны;
- Tk – жартылай қамтамасыз етумен сауда-саттық тәртіптемесіндегі мәміле бойынша міндеттемелерді орындаудың есептесу күні;
- Ti – жартылай қамтамасыз етумен сауда-саттық тәртіптемесіндегі мәміле бойынша міндеттемелердің орындалуын есептеудің максималды күні;
- PcH_max – бір күн ішінде өтінімдер бағасының ауытқуының жоғарғы максималды мәні (үлестермен белгіленеді), бекітілетін қаржы құралының тәуекел-параметрі;
- $RRcH_{T/Tk}$ – осы Әдістеменің 28 бабына сәйкес есептелетін, (Тк) есеп айырысу күніне арналған репо мөлшерлемелері дәлізінің жоғарғы шекарасы;
- x_pr – баға дәлізі шамасының нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына қатынасының коэффициенті, бекітілетін бағалы қағаздың тәуекел-параметрі;
- $Carry_T$ – купондық төлемдерді, амортизацияны, осы бағалы қағаз бойынша тәуекел-параметрлерді есептеу күнінен бастап t жылдан кейін негізгі соманы төлеуді қоса алғанда, номинал валютасында анықталған және осы баптың 5 тармағына

- сәйкес есептелген, облигацияның ақша ағынының күніндегі (Т) келтірілген құны;
- $НКД_T$ – номинал валютасында анықталған күні (Т) облигацияның жинақталған купондық кірісі;
- $FaceVal_T$ – облигация номиналының номинал валютасындағы ағымдағы мәні;
- M – өтінімдер мониторингінің белгісі, Комитет анықтайтын және қажет болған жағдайда қайта қарайтын, бағалы қағаздың бекітілетін тәуекел-параметр.

4. (Т) сауда-саттық күніндегі бағалы қағаздың баға дәлізінің төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$PcL_{T/Tk} = \begin{cases} \text{акциялар} & \left\{ \begin{array}{l} P_T \times (1 - PcL_max), \text{ если } M = \text{False}; \\ \min \left[\frac{P_T \times \left(1 - \frac{MR_T}{x_pr}\right) \times \left(1 + RRcL_{Tk} \times \frac{k}{365 \times 100}\right)}{P_T \times (1 - PcL_max)} \right], \text{ если } M = \text{True}; \end{array} \right. \\ \text{облигациялар} & \left\{ \begin{array}{l} \frac{P_T \times (1 - PcL_max)}{FaceVal_T} \times 100, \text{ если } M = \text{False}; \\ \min \left[\frac{\left[\frac{P_T \times \left(1 - \frac{MR_T}{x_pr}\right) \times \left(1 + RRcL_{Tk} \times \frac{k}{365 \times 100}\right) - Carгy_T - НКД_T}{FaceVal_T} \right] \times 100}{\frac{P_T \times (1 - PcL_max)}{FaceVal_T} \times 100} \right], \text{ если } M = \text{True} \end{array} \right. \end{cases}$$

мұнда:

- $PcL_{T/Tk}$ – есеп айырысу күні (Тк) үшін анықталған (Т) сауда-саттық күніндегі бағалы қағаздың баға дәлізінің төменгі шекарасы: k 1-ден (Тi-Т) дейінгі диапазонда;
- P_T – осы Әдістеменің 14-1 бабына сәйкес анықталған, бағалы қағаздың есептесу бағасы (*осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген*);
- MR_T – осы Әдістеменің 18 бабына сәйкес есептелген, (Т) сауда-саттық күніндегі бағалы қағаздың бастапқы маржасының мөлшерлемесі;
- k – (Тк) күні мен ағымдағы (Т) сауда-саттық күні арасындағы күнтізбелік күндер саны;
- Tk – жартылай қамтамасыз етумен сауда-саттық тәртіптемесіндегі мәміле бойынша міндеттемелерді орындаудың есептесу күні;
- Ti – жартылай қамтамасыз етумен сауда-саттық тәртіптемесіндегі мәміле бойынша міндеттемелердің орындалуын есептеудің максималды күні;
- PcL_max – күн ішінде өтінімдер бағасының ауытқуының ең төменгі максималды мәні (үлестермен белгіленеді), бекітілетін қаржы құралының тәуекел-параметрі;
- $RRcL_{T/Tk}$ – осы Әдістеменің 28 бабына сәйкес есептелетін, (Тк) есеп айырысу күніне бағалы қағаз бойынша репо мөлшерлемесі дәлізінің төменгі шекарасы;
- x_pr – баға дәлізі шамасының нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына қатынасының коэффициенті, бекітілетін бағалы қағаздың тәуекел-параметрі;
- $Carгy_T$ – купондық төлемдерді, амортизацияны, осы қаржы құралы бойынша тәуекел-параметрлерді есептеу күнінен бастап t жылдан кейін негізгі соманы төлеуді қоса алғанда, номинал валютасында анықталған және, осы баптың 5 тармағына

- сәйкес есептелген, (Т) күніндегі облигацияның ақша ағынының келтірілген құны;
- НКД_T – (Т) күнінде номинал валютасында анықталған облигацияның жинақталған купондық кірісі;
- FaceVal_T – облигация номиналының номинал валютасындағы ағымдағы мәні;
- М – өтінімдер мониторингінің белгісі, Комитет анықталатын және қажет болған жағдайда қайта қарайтын бағалы қағаздың тәуекел-параметрі.
5. Бағалы қағаз бойынша облигацияның ақша ағынының келтірілген құны номинал валютасымен анықталады және мынадай формула бойынша есептеледі:
- $$\text{Carry}_T = \sum_{Ti=T_0+1}^{T_k} \text{CashFlow}_{Ti} \times \left(1 + \text{RepoR}_{Yk} \times \frac{T_k - Ti}{365 \times 100} \right), \text{ мұнда:}$$
- Carry_T – (Т) күні облигацияның ақша ағынының келтірілген құны;
- CashFlow_{Ti} – (Т) күні облигация бойынша ақша ағыны;
- T_k – жартылай қамтамасыз етілген мәміле бойынша міндеттемелерді орындау күні;
- T₀ – жартылай қамтамасыз етумен сауда-саттық тәртіптемесінде мәміле жасалған күн;
- T – тәуекел-параметрлерді есептеу жүргізілетін күн;
- RepoR_{Yk} – осы Әдістеменің 24 бабына сәйкес анықталған YK=(T_k-T) мерзімі үшін бағалы қағаз бойынша репоның есептесу мөлшерлемесі.
6. Шетел валютасында есеп айырысатын акциялармен жасалған мәмілелер үшін теңгемен есептелген баға дәлізі шекараларының мәндері осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес анықталған шетел валютасының базалық бағамына бөлу арқылы шетел валютасына айырбасталады.
- 6-1. Клирингтік қатысу сертификаттары бойынша баға дәлізінің жоғарғы және төменгі шекаралары анықталмайды және белгіленбейді *(осы тармақ Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен енгізілген)*.
7. Қажет болған жағдайда, оның ішінде нарықтық конъюнктураның, бағалардың елеулі өзгеруі, нарықтың құбылмалылығының артуы туралы ақпарат болған кезде, Биржа сауда-саттық барысында да, сауда-саттық басталғанға дейін де есептелгеннен өзгеше бір немесе бірнеше баға дәлізінің шекарасын белгілеу туралы шешім қабылдай алады.

23 бап.

Репо операцияларының параметрлері

- "Тікелей" немесе "автоматты" тәсілмен жүзеге асырылатын орталық контрагентпен репо операциялары бойынша дисконт нөлге тең болып белгіленеді.
- Репо операциялары үшін ашу бағасы бағалы қағаздарды бағалау әдістемесіне сәйкес анықталған осындай репо операциясының заты болып табылатын бағалы қағаздың есептесу бағасына тең болып анықталады.
- Репо ашылу күні (Т_k) репо операциясының заты болып табылатын бағалы қағаздың есептесу бағасы (репо операциясының параметрлерін есептеу жүзеге асырылатын (Т) сауда-саттық күнінен кешірек) мынадай формула бойынша анықталады:

$$P_{T_k} = P_T - (\text{FaceVal}_{T_k} - \text{FaceVal}_T) - (\text{НКД}_{T_k} - \text{НКД}_T), \text{ мұнда:}$$

$R_{Тк}$	–	репо операциясының ашылу күніне (Тк) анықталған осындай репо операциясының заты болып табылатын бағалы қағаздың есептесу бағасы;
R_T	–	репо операциясының ашылу күніне (Т) белгіленген және осы Әдістеменің 14-1 бабына сәйкес анықталған, бағалы қағаздың осындай репо операциясының заты болып табылатын, номинал валютасындағы есептесу бағасы (<i>осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген</i>);
$FaceVal_{Тк}$	–	облигация номиналының репо операциясы жасалған күнгі (Тк) номинал валютасындағы мәні;
$FaceVal_T$	–	облигация номиналының номинал валютасындағы ағымдағы мәні;
$НКД_{Тк}$	–	репо операциясы жасалған күнгі (Тк) номинал валютасындағы облигацияның жинақталған купонының мәні;
$НКД_T$	–	номинал валютасындағы облигацияның жинақталған купонының ағымдағы мәні.

24 бап.

Репоның есептесу мөлшерлемесін анықтау

1. Репо мөлшерлемелерінің баға дәлізі шекараларының мәндерін және бағалы қағаз бойынша пайыздық тәуекелдерді бағалау диапазонын белгілеу үшін осы бағалы қағаз бойынша репоның есептесу мөлшерлемесі анықталады.
2. "Автоматты" тәсілмен шетел валютасында жүзеге асырылатын репо операциялары бойынша репоның анықтау үшін, репоның есеп айырысу мөлшерлемесін ұлттық валютаға келтіру осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес анықталған шетел валютасының базалық бағамының және осы Әдістеменің 39 бабына сәйкес анықталған шетел валюталарымен своп операцияларының есеп айырысу бағаларының көмегімен жүзеге асырылады.
3. Сауда-саттық күні ішінде бағалы қағазбен орталық контрагентпен "автоматты" репо операциялары жүзеге асырылған жағдайда, есеп айырысу күні (T_i) бар бағалы қағаз бойынша репоның есеп айырысу мөлшерлемесі мынадай формула бойынша анықталады:

$$RepoR_{T_i} = \min(WRepoR_{T_i}; RepoInd_{T_i}; RepoCls_{T_i}), \text{ мұнда:}$$

$RepoR_{T_i}$ – сауда-саттық күнінде (Т) анықталған, есептесу күнімен (T_i) бағалы қағаз бойынша репоның есептесу мөлшерлемесі;

$WRepoR_{T_i}$ – осы баптың 5 тармағына сәйкес (Т) сауда-саттық күнінде анықталған, (Т) есептесу күнімен бағалы қағазбен репоның орташа сараланған агрегатталған мөлшерлемесі;

$RepoInd_{T_i}$ – осы Әдістеменің 24-1 бабына сәйкес анықталған, (T_i) есептесу күнімен репоның индикативтік мөлшерлемесінің мәні (*осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген*);

$RepoCls_{T_i}$ – (Т) сауда-саттық күнінде ұлттық валютамен (T_i) есеп айырысу күнімен соңғы "автоматты" репо операциясының мөлшерлемесі.

4. Сауда-саттық күні ішінде бағалы қағазбен орталық контрагентпен "автоматты" репо операциялары болмаған жағдайда, (T_i) есеп айырысу күні репоның есептесу мөлшерлемесі мынадай формула бойынша анықталады:

$$\text{RepoR}_{T_i} = \begin{cases} \text{RepoInd}_{T_i}, & \text{теңгемен репо операциялары үшін} \\ \frac{1 + \text{RepoInd}_{T_i}}{1 + \frac{365 \times \text{SwapCurr}_{T_i}}{(T_i - T) \times \text{RateBase}_{\text{Curr}}}}, & \text{шетел валютасындағы репо операциялары үшін} \end{cases}$$

мұнда:

RepoR_{T_i} – (T) сауда-саттық күнінде анықталған (Ti) есептесу күнімен бағалы қағаз бойынша репоның есептесу мөлшерлемесі;

RepoInd_{T_i} – осы Әдістеменің 24-1 бабына сәйкес анықталған, (Ti) есептеу күнімен репоның индикативтік мөлшерлемесінің мәні (*осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген*);

SwapCurr_{T_i} – осы Әдістеменің 40 бабына сәйкес анықталған, Ti есептеу күнімен шетел валютасымен своп операцияларының есептесу бағасы;

$\text{RateBase}_{\text{Curr}}$ – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес анықталған, шетел валютасының базалық бағамы.

5. Барлық валюталар бойынша орташа сараланған агрегатталған (T) сауда-саттық күнінде (Ti) есептесу күнімен бағалы қағазбен репо мөлшерлемесі мынадай формула бойынша анықталады:

$$\text{WRepoR}_{T_i} = \frac{\sum_{\text{Curr, KZT}} \text{WRepoR}_{T_i(\text{Curr, KZT})} \times V_{T_i(\text{Curr, KZT})}}{\sum_{\text{Curr, KZT}} V_{T_i(\text{Curr, KZT})}}, \text{ мұнда:}$$

WRepoR_{T_i} – (T) сауда-саттық күнінде (Ti) есептесу күнімен бағалы қағазбен репоның орташа сараланған агрегатталған мөлшерлемесі;

$\text{WRepoR}_{T_i(\text{Curr, KZT})}$ – осы баптың 6 тармағына сәйкес (T) сауда-саттық күнінде анықталған есептесу күнімен (Ti) VAL валютасындағы репоның теңгемен келтірілген орташа сараланған мөлшерлемесі;

$V_{T_i(\text{Curr, KZT})}$ – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес анықталған, шетел валютасының базалық бағамы бойынша теңгемен қайта есептелген (T) сауда-саттық күнінде шетел валютасымен (Ti) есеп айырысу күнімен репо операцияларының сауда-саттық көлемі.

6. Сауда-саттық күнінде (T) есептеу күнімен шетел валютасындағы репо-ның теңгемен келтірілген орташа өлшемді мөлшерлемесі (T) мынадай формула бойынша анықталады:

$$\text{WRepoR}_{T_i(\text{Curr, KZT})} = \left(1 + \frac{\sum_j \text{RepoR}_{T_i(\text{Curr})}^j \times V_{j(\text{Curr})}}{\sum_j V_{j(\text{Curr})}} \right) \times \left(1 + \frac{365 \times \text{SwapCurr}_{T_i}}{\text{RateBase}_{\text{Curr}}} \right) - 1, \text{ мұнда:}$$

$\text{WRepoR}_{T_i(\text{Curr, KZT})}$ – (T) сауда-саттық күнінде (Ti) есептесу күнімен бағалы қағазбен репоның орташа сараланған агрегатталған мөлшерлемесі;

$\text{RepoR}_{T_i(\text{Curr})}^j$ – (T) сауда-саттық күнінде (Ti) есеп айырысу күнімен бағалы қағазбен шетел валютасындағы репо операциясының j-лік операциясы бойынша репо операциясының мөлшерлемесі;

$V_{j(\text{Curr})}$ – (T) сауда-саттық күнінде валютамен (Ti) есептеу күнімен бағалы қағазбен шетел валютасындағы j-лік репо операциясы бойынша сауда-саттық көлемі;

SwapCurr_{T_i} – осы Әдістеменің 39 бабына сәйкес анықталған Ti есептеу күнімен шетел валютасымен своп операцияларының есептесу бағасы;

RateBase_{Curr} – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес анықталған, шетел валютасының базалық бағамы.

7. Қажет болған жағдайда Комитет бағалы қағазбен репо есептесу мөлшерлемесінің мәндерін өзгерту туралы шешім қабылдай алады.
8. Түйінді мерзімдер арасындағы мерзімдерге репо есептесу мөлшерлемелері линиялық интерполяция әдісімен анықталады.
9. Максималды негізгі мерзімнен астам мерзімге репо есептесу мөлшерлемелері соңғы негізгі мерзімнің мөлшерлемесіне тең болып белгіленеді.

24-1 бап. Репоның индикативтік мөлшерлемелерін есептеу

(Осы тақырыптама Биржа Басқармасының 2021 жылдың 04 наурызындағы шешімімен өзгертілген)

1. Репо индикативтік мөлшерлемесін есептеу орталық контрагентпен репо операциялары, соның ішінде орталық контрагентпен репо, клирингілік қатысу сертификаттары және репо қоржынымен операцияларын бойынша сауда-саттық нәтижелері бойынша күн сайын жүзеге асырылады *(осы тармақ Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген)*.
2. Репоның индикативтік мөлшерлемелері, осы баптың 3 тармағында белгіленген ерекшеліктерді ескере отырып, олар бойынша ашылу мәмілесінің есеп айырысу күні репоның индикативтік мөлшерлемесін есептеу күнімен сәйкес келетін қазақстандық теңгемен есептесулермен үздіксіз қарсы аукцион әдісімен репоның индикативтік мөлшерлемесін есептесу күніжасалған орталық контрагентпен репо операцияларын іріктеу негізінде есептеледі.
3. Репоның индикативтік мөлшерлемесін есептеу кезінде іріктелімнің кірістілігі Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесінен төмен репо операциялары, сондай-ақ "ҚРҰБ-мен қоржынымен ОК-пен авторепо" тәртіптемесінде жасалған репо операциялары алып тасталады.
4. (Т_i) есеп айырысу күнімен репо индикативтік мөлшерлемесін есептеу акциялар бойынша репо операцияларын іріктеу және облигациялар бойынша репо операцияларын іріктеу бойынша екі кезеңде жеке жүзеге асырылады:
 - 1) бірінші кезеңде Т_k репо операциясын жабылу мәмілесін (бұдан әрі – негізгі күн) есептеудің әрбір негізгі күніне репоның индикативтік мөлшерлемелері анықталады, мұнда: Т_k ∈ {Т₀+1, Т₀+2, Т₀+3, Т₀+7, Т₀+14, Т₀+30, Т₀+90} формуласы бойынша *(осы абзац Биржа Басқармасының 2021 жылдың 04 наурызындағы шешімімен өзгертілген)*:

$$\text{RepoInd}_{T_k} = \frac{\sum_{j=1}^{N_{T_k}} (V_{j(KZT)} \times \text{RepoR}_{T_k(KZT)}^j)}{\sum_{j=1}^{N_{T_k}} V_{j(KZT)}}, \text{ мұнда:}$$

RepoInd_{T_k} – Т_k негізгі есептесу күнімен репоның индикативтік мөлшерлемесі;

V_{j(KZT)} – (Т_k) есеп айырысу күнімен қазақстандық теңгемен есеп айырысулармен репо j-лік операциясы бойынша сауда-саттық көлемі;

RepoR_{T_k(KZT)}^j – жылдық пайызбен көрсетілген, (Т_k) есептесу күнімен қазақстандық теңгемен есептеулермен репо j-лік операциясы бойынша репо операциясының мөлшерлемесі;

N_{Tk} – есеп айырысу жүргізілетін сауда-саттық күні үшін (Тк) есеп айырысу күнімен қазақстандық теңгемен есеп айырысулармен репо операцияларын ашу мәмілелерінің саны;

Репоның индикативтік мөлшерлемесін есептеу жүргізілетін сауда-саттық күнінде бір немесе бірнеше есеп айырысу күндерімен (Тк) қазақстандық теңгемен есеп айырысулармен репо операциялары болмаған кезде басқа түйінді күндерге арналған репоның есептелген индикативтік мөлшерлемелері бойынша есептеудің түйінді күндеріне репоның индикативтік мөлшерлемелерінің желілік интерполяциясы жүзеге асырылады.

Репо операцияларының бір немесе бірнеше түйінді мерзімдері бойынша есептеудің негізгі күндері сәйкес келген кезде есеп айырысудың сәйкес келетін түйінді күндеріне репо индикативтік мөлшерлемесі есеп айырысудың негізгі күндері сәйкес келетіндердің минималды түйінді мерзімі үшін есептелген репоның индикативтік мөлшерлемесіне тең болып белгіленеді.

Негізгі мерзімдерге репо индикативтік мөлшерлемелерін анықтау кезінде есеп айырысу күнінің алдындағы соңғы бес есеп айырысу күніндегі әрбір негізгі мерзім үшін репо индикативтік мөлшерлемесінің медиандық мәні қосымша есептеледі және есеп айырысу күнінде көрсетілген шешуші мерзімге индикативтік мөлшерлемелерінің медиандық мәнінің қандай да бір негізгі мерзіміне репо индикативтік мөлшерлемесін асып кеткен жағдайда, осы негізгі мерзімге репо индикативтік мөлшерлемелерінің көрсетілген репо индикативтік мөлшерлемелерінің медиандық мәні қолданылады *(осы абзац Биржа Басқармасының 2021 жылдың 17 қыркүйегіндегі шешімімен енгізілген)*;

2) екінші кезеңде Ті есептесудің әрбір күніне репоның индикативтік мөлшерлемелері анықталады:

- егер Ті есептесу күні Тк есептесудің негізгі күндері арасында түсетін болса, репоның индикативтік мөлшерлемелері линиялық интерполяция әдісімен анықталады;
- егер Ті күні есептеудің максималды негізгі күнінен кеш болған жағдайда репоның индикативтік мөлшерлемелері есептеудің соңғы негізгі күніне есептелген репоның индикативтік мөлшерлемесіне тең болып белгіленеді.
- егер линиялық интерполяция әдісімен есептелген репоның индикативтік мөлшерлемесінің мәні Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қолданыстағы базалық мөлшерлемесінің мәнінен аз болса, репоның индикативтік мөлшерлемелері Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесінің қолданыстағы мәніне тең болып белгіленеді.

(Осы тармақша Биржа Басқармасының 2021 жылдың 04 наурызындағы шешімімен өзгертілген)

5. Клирингілік қатысу сертификаттары үшін акциялар бойынша репо операцияларын іріктеу және облигациялар бойынша репо операцияларын іріктеу бойынша есептеу күнімен репо индикативтік мөлшерлемелерінің орташа сараланған мәні есептеледі *(осы тармақ Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен енгізілген)*.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен енгізілген)

25 бап.

Бағалы қағаздың пайыздық тәуекел мөлшерлемелерін есептеу

1. Әрбір бағалы қағаз үшін өсу мөлшерлемесі және пайыздық тәуекелдің төмендеу мөлшерлемесі жеке анықталады (*осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген*).
2. Бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің өсу мөлшерлемесі мен төмендеу мөлшерлемесі белгілі бір есеп айырысу күні (Тк) үшін тәуекел-параметрлерді есептеу кезінде әрбір сауда-саттық күні (Т) есептеледі.
3. Бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің өсу мөлшерлемесі мынадай формула бойынша анықталады:

$$H_{IR_{Tk}} = \begin{cases} \text{ceiling} \left(\frac{\max(IR_{p_{Tk}} + RR_{l_{fi}}; \text{MinM}_{IR_{Tk}})}{h_{IR}} \right) \times h_{IR}, \text{ если } M = \text{True} \\ \text{ceiling} \left(\frac{\text{MinM}_{IR_{Tk}}}{h_{IR}} \right) \times h_{IR}, \text{ если } M = \text{False} \end{cases}, \text{ мұнда:}$$

$H_{IR_{Tk}}$ – (Т) сауда-саттық күнінде есеп айырысудың белгілі бір күні (Тк) үшін есептелген бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің өсу мөлшерлемесі;

$IR_{p_{Tk}}$ – осы баптың 5 тармағына сәйкес есептелген сауда-саттық күніндегі (Т) есеп айырысудың белгілі бір күні (Тк) үшін пайыздық тәуекел мөлшерлемесінің алдын ала мәні;

$RR_{l_{fi}}$ – репо операцияларының нарықтық өтімділігі тәуекелінің мөлшерлемесі, бекітілетін бағалы қағаз үшін тәуекел-параметр;

$\text{MinM}_{IR_{Tk}}$ – негізгі мерзімдер үшін пайыздық тәуекелдің өсуінің шектеу мөлшерлемелері комитеті бекіткен линиялық интерполяция әдісімен есептелген пайыздық тәуекелдің өсуінің минималды мөлшерлемесі;

h_{IR} – бағалы қағаздың пайыздық тәуекел мөлшерлемесін өзгертудің минималды қадамы, бекітілетін тәуекел-параметр;

ceiling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы.

4. Бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің төмендеу мөлшерлемесі мынадай формула бойынша анықталады:

$$L_{IR_{Tk}} = \begin{cases} \text{ceiling} \left(\frac{\max(IR_{p_{Tk}} + RR_{l_{fi}}; \text{RepoInd}_{Tk} - \text{RepoR}_{Tk} + \text{MinSEC}_{IR_{Tk}})}{h_{IR}} \right) \times h_{IR}, \text{ если } M = \text{True} \\ \text{ceiling} \left(\frac{\text{RepoInd}_{Tk} - \text{RepoR}_{Tk} + \text{MinSEC}_{IR_{Tk}}}{h_{IR}} \right) \times h_{IR}, \text{ если } M = \text{False} \end{cases},$$

мұнда:

$L_{IR_{Tk}}$ – (Т) сауда-саттық күнінде есеп айырысудың белгілі бір күні (Тк) үшін есептелген бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің төмендеу мөлшерлемесі;

$IR_{p_{Tk}}$ – осы баптың 5 тармағына сәйкес есептелген, (Т) сауда-саттық күніндегі есеп айырысудың белгілі бір күні (Тк) үшін пайыздық тәуекел сауда-саттық күнінің алдын ала мәні;

$RR_{l_{fi}}$ – репо операцияларының нарықтық өтімділігі тәуекелінің мөлшерлемесі, бекітілетін бағалы қағаздың тәуекел-параметрі;

RepoInd_{Ti} – осы Әдістеменің 24-1 бабына сәйкес анықталған (Ti) есептесу күнімен репоның индикативтік мөлшерлемесінің мәні (*осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген*);

- RepoR_{Tk} – осы Әдістеменің 23 бабына сәйкес анықталған, (Tk) есеп айырысу күніне арналған репоның есеп айырысу мөлшерлемесі;
- MinSEC_IR_{Tk} – негізгі мерзімдер үшін пайыздық тәуекелдің төмендеуінің шектеу мөлшерлемелері, Комитеті бекіткен линиялық интерполяция әдісімен есептелген пайыздық тәуекелдің төмендеуінің минималды мөлшерлемесі;
- h_IR – қаржы құралының пайыздық тәуекел мөлшерлемесін өзгертудің минималды қадамы, бекітілетін тәуекел-параметр;
- ceiling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы.
5. Бағалы қағаздың пайыздық тәуекел мөлшерлемесінің алдын ала мәні келесі алгоритмге сәйкес есеп айырысудың белгілі бір күні (Tk) үшін анықталады:
- $$IR_{p_{Tk}} = \begin{cases} \text{ceiling} \left(\frac{\alpha^* \sigma_T^{Tk}}{h_{IR}} \right) \times h_{IR}, & \text{если } \text{ceiling} \left(\frac{\alpha^* \sigma_T^{Tk}}{h_{IR}} \right) \times h_{IR} \geq IR_{p_{T-1}}^{Tk} + h_{IR} \\ IR_{p_{T-1}}^{Tk} - h_{IR}, & \text{если } \text{ceiling} \left(\frac{\alpha^* \sigma_T^{Tk}}{h_{IR}} \right) \times h_{IR} \leq (IR_{p_{T-1}}^{Tk} - h_{IR}) \text{ и } T_{Ch} \geq n_{IR}, \text{ мұнда:} \\ IR_{p_{T-1}}^{Tk}, & \text{кез келген басқа жағдайда} \end{cases}$$
- IR_{p_{Tk}} – (Tk) есеп айырысу күніндегі (T) сауда-саттық күні үшін анықталған пайыздық тәуекел мөлшерлемесінің алдын ала мәні;
- IR_{p_{T-1}}^{Tk} – (Tk) есеп айырысу күніндегі (T-1) сауда-саттық күні үшін анықталған пайыздық тәуекел мөлшерлемесінің алдын ала мәні;
- α – негізгі параметр болып табылатын және қор нарығы үшін Комитет белгілеген тиісті сенім деңгейінің қалыпты бөлінуінің квантили;
- h_IR – пайыздық тәуекел мөлшерлемесін өзгертудің минималды қадамы, бекітілген бағалы қағаз тәуекел-параметрі;
- σ_T^{Tk} – осы Әдістеменің 17 бабының 6 тармағына сәйкес анықталатын, (T) сауда-саттық күнінде есеп айырысудың белгілі бір күні үшін бағалы қағаз бойынша репо мөлшерлемесінің есеп айырысу құбылмалылығы;
- T_{Ch} – пайыздық тәуекел мөлшерлемесінің алдын ала мәнінің соңғы өзгеруінен бастап мерзім;
- n_IR – шоғырлану кезінде пайыздық тәуекел мен пайыздық тәуекел мөлшерлемелерін төмендетуге тыйым салу кезеңі, бекітілетін бағалы қағаздың тәуекел-параметрі;
- ceiling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы.

26 бап.

Репо қоржындары бойынша пайыздық тәуекел мөлшерлемелерін есептеу

1. Әрбір репо қоржыны үшін өсу мөлшерлемесі және пайыздық тәуекелдің төмендеу мөлшерлемесі жеке анықталады.
2. Репо қоржынының пайыздық тәуекел мөлшерлемелері тәуекел-параметрлерді есептеу кезінде әрбір есеп айырысу күні (Ti) әрбір сауда-саттық күні (T) үшін есептеледі.
3. Есеп айырысудың әрбір күні үшін репо қоржынының пайыздық тәуекелінің өсу мөлшерлемесі (Tk) мынадай формула бойынша анықталады:

$$H_IR_Bskt_{Tk} = \max_j \left(\frac{RRH_{Tk}^j - \frac{P_T^j \times RepoInd_{Tk} \times (Tk - T)}{36500} + НКД_{Tk}^j - НКД_T^j}{P_T^j} \right) \times \frac{36500}{(Tk - T)}, \text{ мұнда:}$$

$H_IR_Bskt_{Tk}$ – (Т) сауда-саттық күніндегі есеп айырысудың әрбір күні (Тк) үшін есептелген репо қоржыны бойынша пайыздық тәуекелдің өсу мөлшерлемесі;

RRH_{Tk}^j – осы Әдістеменің 27 бабына сәйкес анықталған (Т) сауда-саттық күнінде есептелген Тк есеп айырысу күні үшін репо қоржынына кіретін j-лік облигациясы бойынша пайыздық тәуекелді бағалау диапазонының жоғарғы шегі;

P_T^j – репо қоржынына кіретін j-лік облигацияның (Т) күніне белгіленген және осы Әдістеменің 14-1 бабына сәйкес анықталған қазақстандық теңгемен есептесу бағасы;

$НКД_{Tk}^j$ – қазақстандық теңгемен анықталған күні (Тк) репо қоржынына кіретін j-лік облигацияның жинақталған купондық кірісі;

$НКД_T^j$ – (Т) күнінде репо қоржынына кіретін j-лік облигацияның жинақталған купондық кірісі, қазақстандық теңгемен анықталған күні;

\max_j – репо қоржынындағы бағалы қағаздарға сәйкес келетін ықтимал мәндердің j арасындағы аргументтің максималды мәнін қайтаратын функция.

4. Есеп айырысудың әрбір күні (Тк) үшін репо қоржынының пайыздық тәуекелінің төмендеу мөлшерлемесі мынадай формула бойынша анықталады:

$$L_IR_Bskt_{Tk} = \max_j \left(\frac{\frac{P_T^j \times RepoInd_{Tk} \times (Tk - T)}{36500} - RRL_{T1}^j}{P_T^j} \right) \times \frac{36500}{(Tk - T)}, \text{ мұнда:}$$

$L_IR_Bskt_{Tk}$ – (Т) сауда-саттық күніндегі есеп айырысудың әрбір күні (Тк) үшін есептелген репо қоржыны бойынша пайыздық тәуекелдің төмендеу мөлшерлемесі;

RRL_{Tk}^j – осы Әдістеменің 27 бабына сәйкес анықталған (Т) сауда-саттық күнінде есептелген Тк есеп айырысу күні үшін репо қоржынына кіретін j-лік облигациясы бойынша пайыздық тәуекелді бағалау диапазонының төменгі шекарасы;

P_T^j – репо қоржынына кіретін j-лік облигацияның (Т) күніне белгіленген және осы Әдістеменің 14-1 бабына сәйкес анықталған, қазақстандық теңгемен есептесу бағасы;

\max_j – репо қоржынындағы бағалы қағаздарға сәйкес келетін ықтимал мәндердің j арасындағы аргументтің максималды мәнін қайтаратын функция.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)

27 бап. Бағалы қағаздың пайыздық тәуекелдерін бағалау диапазонының жоғарғы және төменгі шекараларын анықтау

1. Бағалы қағаздың немесе репо қоржынының пайыздық тәуекелдерін бағалау диапазоны Биржа жартылай қамтамасыз етілген мәмілелер бойынша пайыздық тәуекелдерді бағалау үшін пайдаланатын бағалы қағаз немесе

репо қоржыны бойынша репо мөлшерлемесінің мәндерінің аралығын анықтайды *(осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*.

2. (Т) сауда-саттық күніндегі Тк есептесу күні үшін бағалы қағаздың пайыздық тәуекелін бағалау диапазонының жоғарғы шегі мынадай формула бойынша анықталады *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*:

$$RRH_{Тк} = (RepoR_{Тк} + H_IR_{Тк}) \times \frac{Тк - Т}{365 \times 100} \times P_T, \text{ мұнда:}$$

$RRH_{Тк}$ – (Т) сауда-саттық күнінде есептелген Тк есептесу күні үшін бірінші деңгейдегі пайыздық тәуекелді бағалау диапазонының жоғарғы шегі;

$RepoR_{Тк}$ – осы Әдістеменің 24 бабына сәйкес анықталған, (Т) сауда-саттық күніндегі Тк есептесу күні үшін бағалы қағаз репоның есептесу мөлшерлемесі;

$H_IR_{Тк}$ – осы Әдістеменің 25 бабына сәйкес анықталған, (Т) сауда-саттық күніндегі Тк есептесу күні үшін есептелген бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің өсу мөлшерлемесі;

P_T – (Т) сауда-саттық күніндегі бағалы қағаздың есептесу бағасы.

3. Тк есептесу күні үшін бағалы қағаздың пайыздық тәуекелін бағалау диапазонының төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*:

$$RRL_{Тк} = (RepoR_{Тк} - L_IR_{Тк}) \times \frac{Тк - Т}{365 \times 100} \times P_T, \text{ мұнда:}$$

$RRL_{Тк}$ – (Т) сауда-саттық күнінде есептелген Тк есептесу күні үшін бағалы қағаздың бірінші деңгейіндегі пайыздық тәуекелді бағалау диапазонының төменгі шегі;

$RepoR_{Тк}$ – осы Әдістеменің 24 бабына сәйкес анықталған, (Т) сауда-саттық күніндегі Тк есеп айырысу күні үшін репо есеп айырысу мөлшерлемесі;

$L_IR_{Тк}$ – осы Әдістеменің 25 бабына сәйкес анықталған, (Т) сауда-саттық күніндегі Тк есептесу күні үшін есептелген бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің төмендеу мөлшерлемесі;

P_T – (Т) сауда-саттық күніндегі бағалы қағаздың есептесу бағасы.

4. Тк есептесу күні үшін репо қоржынының пайыздық тәуекелін бағалау диапазонының жоғарғы шегі мынадай формула бойынша анықталады:

$$RRH_Bskt_{Тк} = (RepoInd_{Тк} + H_IR_Bskt_{Тк}) \times \frac{Тк - Т}{365 \times 100} \times P_T, \text{ мұнда:}$$

$RRH_Bskt_{Тк}$ – (Т) сауда-саттық күнінде есептелген Тк есептеу күніне арналған репо қоржынының пайыздық тәуекелін бағалау диапазонының жоғарғы шегі;

$RepoInd_{Тк}$ – осы Әдістеменің 24-1 бабына сәйкес анықталған сауда-саттық күніндегі (Т) Тк есеп айырысу күнінің репоның индикативтік мөлшерлемесі;

$H_IR_Bskt_{Тк}$ – осы Әдістеменің 26 бабына сәйкес анықталған сауда-саттық күніндегі Тк (Т) есептесу күні үшін есептелген бағалы қағаздың шоғырлануы кезіндегі пайыздық тәуекелдің өсу мөлшерлемесі;

P_T – (Т) сауда-саттық күніндегі репо қоржынының есептесу бағасы.

(Осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)

5. Тк есептесу күні үшін репо қоржынының пайыздық тәуекелін бағалау диапазонының төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$RRL_Bskt_{Tk} = (RepoInd_{Tk} + L_IR_Bskt_{Tk}) \times \frac{Tk-T}{365 \times 100} \times P_T, \text{ мұнда:}$$

- RRL_Bskt_{Tk} – сауда-саттық күнінде есептелген Тк есептесу күніне арналған репо қоржынының пайыздық тәуекелін бағалау диапазонының төменгі шегі (Т);
- $RepoInd_{Tk}$ – осы Әдістеменің 24-1 бабына сәйкес анықталған (Т) сауда-саттық күніндегі Тк есеп айырысу күнінің репоның индикативтік мөлшерлемесі;
- $L_IR_Bskt_{Tk}$ – осы Әдістеменің 26 бабына сәйкес анықталған (Т) сауда-саттық күніндегі Тк есептесу күні үшін есептелген бағалы қағаздың шоғырлануы кезіндегі пайыздық тәуекелдің төмендеу мөлшерлемесі;
- P_T – (Т) сауда-саттық күніндегі репо қоржынының есептесу бағасы.

(Осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)

6. Пайыздық тәуекелді бағалау диапазоны шекараларының мәндерін дөңгелектеу:

- 1) акциялар бойынша разрядқа дейін $Rank = \text{ceiling}(\log_{10} LotSize) + 2$, мұнда:

$LotSize$ – бағалы қағаз бойынша лоттың мөлшері;

ceiling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы.

- 2) облигациялар бойынша және репо қоржыны бойынша разрядқа дейін:

$$Rank = \max \{ \text{ceiling}[\log_{10}(LotSize)] + 2 ; 6 - \text{ceiling}[\log_{10}(FaceVal_T)] \}, \text{ мұнда:}$$

$LotSize$ – негізгі сауда-саттық тәртіптемелеріндегі қаржы құралы бойынша лоттың мөлшері;

ceiling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы;

$FaceVal_T$ – облигация номиналының номинал валютасындағы ағымдағы мәні.

(Осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)

28 бап.

Репо мөлшерлемелері дәлізінің жоғарғы және төменгі шекараларын анықтау

- Бағалы қағазбен немесе репо қоржынымен репо мөлшерлемелері дәлізінің жоғарғы және төменгі шекаралары сауда-саттық барысында қатысушылар беретін репо мәмілелерін жасасуға арналған өтінімдердегі пайыздық мөлшерлемелерді шектеу үшін белгіленеді *(осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен толықтырылған)*.
- Репо мөлшерлемелерінің дәлізі әрбір бағалы қағаз немесе репо қоржыны үшін, есеп айырысудың әрбір валютасы үшін, жартылай қамтамасыз етілген сауда-саттық тәртіптемесіндегі әрбір негізгі мерзім үшін белгіленеді *(осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен толықтырылған)*.

3. Есеп айырысу валютасындағы Тк/Ті есеп айырысу күндері үшін бағалы қағазбен репо мөлшерлемелері дәлізінің жоғарғы шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$RRcH_{Tk/Ti}^{Curr} = \left(\frac{365 \times 100 + RepoR_{Ti(KZT)} \times (Ti - T) - RepoR_{Tk(KZT)} \times (Tk - T)}{365 \times 100 + SwapCurr_{Ti} \times (Ti - T) - SwapCurr_{Tk} \times (Tk - T)} - 1 \right) \times \frac{365 \times 100}{Ti - Tk} + \frac{H_IR_{Ti}}{x_IR}$$

(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)

- $RRcH_{Tk/Ti}^{Curr}$ – есеп айырысу валютасындағы Тк/Ті есеп айырысу күндерінің бағалы қағазымен репо мөлшерлемелері дәлізінің жоғарғы шекарасы;
- $RepoR_{Ti(KZT)}$ осы Әдістеменің 24 бабына сәйкес анықталған, теңгемен есептесулермен Ті есептесу күні үшін бағалы қағазбен репо есептесу мөлшерлемесі (жылдық % - бен);
- $RepoR_{Tk(KZT)}$ осы Әдістеменің 24 бабына сәйкес анықталған, теңгемен есептесулермен Ті есептесу күні үшін бағалы қағазбен репо есептесу мөлшерлемесі (жылдық % - бен);
- H_IR_{Ti} – осы Әдістеменің 25 бабына сәйкес анықталған, (Т) саудасаттық күнінде есеп айырысу күні (Ті) үшін есептелген бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің өсу мөлшерлемесі;
- $SwapCurr_{Ti}$ – осы Әдістеменің 39 бабына сәйкес анықталған, Ті есептесу күнімен шетел валютасымен своп операцияларының есептесу бағасы;
- $SwapCurr_{Tk}$ – осы Әдістеменің 39 бабына сәйкес анықталған, Тк есеп айырысу күнімен шетел валютасымен своп операцияларының есептесу бағасы;
- x_IR – репо мөлшерлемелері дәлізі шамасының пайыздық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына қатынасының коэффициенті, бекітілетін тәуекел-параметр.

- 3-1. Қазақстандық теңгемен есептесулермен Тк/Ті есептесу күндері үшін репо қоржынымен репо мөлшерлемелері дәлізінің жоғарғы шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$RRcH_Bskt_{Tk/Ti} = \left(\frac{365 \times 100 + RepoInd_{Ti} \times (Ti - T) - RepoInd_{Tk} \times (Tk - T)}{365 \times 100} - 1 \right) \times \frac{365 \times 100}{Ti - Tk} + \frac{H_IR_Bskt_{Ti}}{x_IR_Bskt}$$

- $RRcH_Bskt_{Tk/Ti}$ – Тк / Ті есептеу күндеріне арналған репо қоржыны репо мөлшерлемелері дәлізінің жоғарғы шекарасы;
- $RepoInd_{Ti}$ – осы Әдістеменің 24-1 бабына сәйкес анықталған есептесуі теңгемен Ті есептесу күні үшін репо мөлшерлемесі (жылдық % - бен);
- $RepoInd_{Tk}$ – осы Әдістеменің 24-1 бабына сәйкес анықталған теңгемен есептесулермен Ті есептесу күні үшін бағалы қағазбен репоның индикативтік мөлшерлемесі (жылдық % - бен);
- $H_IR_Bskt_{Ti}$ – осы Әдістеменің 26 бабына сәйкес анықталған саудасаттық күніндегі (Т) есеп айырысу күні (Т) үшін есептелген репо қоржынының пайыздық тәуекелінің өсу мөлшерлемесі;
- x_IR_Bskt – репо мөлшерлемелері дәлізі шамасының репо қоржыны үшін пайыздық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына қатынасының коэффициенті, бекітілетін тәуекел-параметр.

(Осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен енгізілген)

4. Есеп айырысу валютасындағы Тк / Ті есеп айырысу күндері үшін бағалы қағазбен репо мөлшерлемелері дәлізінің төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады: (осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген):

$$RRcL_{T_k/T_i}^{Curr} = \left(\frac{365 \times 100 + RepoR_{T_i(KZT)} \times (T_i - T) - RepoR_{T_k(KZT)} \times (T_k - T)}{365 \times 100 + SwapCurr_{T_i} \times (T_i - T) - SwapCurr_{T_k} \times (T_k - T)} - 1 \right) \times \frac{365 \times 100}{T_i - T_k} - \frac{L_IR_{T_i}}{x_IR}$$

(Осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)

- $RRcL_{T_k/T_i}^{Curr}$ – есеп айырысу валютасындағы Тк/Ті есеп айырысу күндері үшін қаржы құралының репо мөлшерлемелері дәлізінің төменгі шекарасы;
- $RepoR_{T_i(KZT)}$ – осы Әдістеменің 24 бабына сәйкес анықталған, теңгемен есептесулермен Ті есептесу күні үшін бағалы қағазбен репо есептесу мөлшерлемесі (жылдық %-бен);
- $RepoR_{T_k(KZT)}$ – осы Әдістеменің 24 бабына сәйкес анықталған, теңгемен есептесулермен Тк есептесу күні үшін бағалы қағазбен репо есептесу мөлшерлемесі (жылдық %-бен);
- $L_IR_{T_i}$ – осы Әдістеменің 25-бабына сәйкес анықталған, (Т) сауда-саттық күнінде (Ті) есеп айырысу күні үшін есептелген бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің төмендеу мөлшерлемесі;
- $SwapCurr_{T_i}$ – осы Әдістеменің 39 бабына сәйкес анықталған, Ті есептесу күнімен шетел валютасымен своп операцияларының есептесу бағасы;
- $SwapCurr_{T_k}$ – осы Әдістеменің 39 бабына сәйкес анықталған, Тк есеп айырысу күнімен шетел валютасымен своп операцияларының есептесу бағасы;
- x_IR – репо мөлшерлемелері дәлізі шамасының пайыздық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына қатынасының коэффициенті, бекітілетін тәуекел-параметр.

- 4-1. Тк/Ті есептесу күндері үшін Репо қоржыны репо мөлшерлемелері дәлізінің төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$RRcL_Bskt_{T_k/T_i} = \left(\frac{365 \times 100 + RepoInd_{T_i} \times (T_i - T) - RepoInd_{T_k} \times (T_k - T)}{365 \times 100} - 1 \right) \times \frac{365 \times 100}{T_i - T_k} - \frac{L_IR_Bskt_{T_i}}{x_IR_Bskt}$$

- $RRcL_Bskt_{T_k/T_i}$ – Тк/Ті есептеу күндеріне арналған Репо қоржыны репо мөлшерлемелері дәлізінің төменгі шекарасы теңгемен;
- $RepoInd_{T_i}$ – осы Әдістеменің 24-1 бабына сәйкес анықталған, теңгемен есептеулермен Ті есептесу күні үшін репо қоржынымен репо индикативтік мөлшерлемесі (жылдық %-бен);
- $RepoInd_{T_k}$ – осы Әдістеменің 24-1 бабына сәйкес анықталған, есептесуі теңгемен Тк есептесу күні үшін репо қоржынымен репо индикативтік мөлшерлемесі (жылдық %-бен);
- $L_IR_Bskt_{T_i}$ – осы Әдістеменің 26 бабына сәйкес анықталған, (Т) сауда-саттық күніндегі (Ті) есеп айырысу күні үшін есептелген репо қоржынының пайыздық тәуекелінің төмендеу мөлшерлемесі;

x_{IR_Bskt} – репо мөлшерлемелері дәлізі шамасының репо қоржыны бойынша пайыздық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына қатынасының коэффициенті.

(Осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен енгізілген)

5. Бағалы қағазбен және овернайтка арналған репо қоржынымен репо мөлшерлемелері дәлізінің жоғарғы шегінің қорытынды мәні мынадай шарттарды ескере отырып анықталады *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымдағы шешімімен толықтырылған)*:

$$\begin{cases} RRcH_{T0/T1} = \min(RRcH_{T0/T1}^{KZT}; SD_{fm_{KZT}}) \\ RRcH_Bskt_{T0/T1} = \min(RRcH_Bskt_{T0/T1}; SD_{fm_{KZT}}), \text{ мұнда:} \\ RRcL_{T0/T1} = \min(RRcL_{T0/T1}^{KZT}; SDL_{sec}) \end{cases}$$

(Осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)

$RRcH_{T0/T1}^{KZT}$ – овернайт үшін теңгемен бағалы қағазбен репо мөлшерлемелері дәлізінің жоғарғы шекарасы;

$RRcL_{T0/T1}^{KZT}$ – овернайт үшін теңгемен бағалы қағазбен репо мөлшерлемелері дәлізінің төменгі шекарасы;

$SD_{fm_{KZT}}$ – қор нарығы үшін теңге бойынша дефолтты реттеу мөлшерлемесі, осы Әдістеменің 34 бабына сәйкес анықталатын тәуекел-параметр *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*;

SDL_{sec} – бекітілетін тәуекел-параметр болып табылатын, бағалы қағаз бойынша дефолтты реттеу мөлшерлемесінің төменгі шектеу деңгейі.

$RRcH_Bskt_{T0/T1}$ – овернайт үшін Репо қоржыныме репо мөлшерлемелері дәлізінің жоғарғы шекарасы теңгемен *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымдағы шешімімен енгізілген)*.

6. Сауда-саттық күні болып табылатын акциялар бойынша дивидендтер алуға құқығы бар адамдардың тізімі немесе дивидендтер алуға құқығы бар адамдардың тізімі анықталған күні, егер тізімді анықтау күні сауда-саттық күні емес күнге түскен жағдайда дивидендтер алуға құқығы бар адамдардың тізімі анықталған күннің алдындағы соңғы сауда-саттық күні және оның алдындағы сауда-саттық күні SDL_{sec} параметрі мәнінің орнына осы Әдістеменің 34 бабына сәйкес дивидендтердің шамасын негізге алына отырып белгіленген $SDL_{div_{sec}}$ мәні пайдаланылады.

29 бап.

Баға дәлізі мен репо мөлшерлемелері дәлізі шекараларын жылжыту ерекшеліктері

1. Баға дәлізінің шекарасын және (немесе) репо мөлшерлемелері дәлізінің шекарасын жылжыту (бұдан әрі – шекараларды жылжыту), шетел валютасында есептеетін орталық контрагентпен жасалған репо тәртіптемелеріндегі және репо себеттері бар репо тәртіптемелеріндегі сауда-саттықты қоспағанда, сауда-саттықтың қалыпты кезеңінің орталық контрагентпен сауда-саттықтың барлық тәртіптемелеріндегі барлық бағалы қағаздар бойынша жүргізіледі *(осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*.

2-1. Қажет болған жағдайда Биржа сауда-саттық барысында да, сауда-саттық басталғанға дейін де шекараларды қолмен ауыстыру туралы шешім қабылдай алады, оның ішінде:

- 1) нарық конъюктурасының, бағалардың елеулі өзгеруі, нарық құбылмалылығының артуы туралы ақпарат болған кезде;
- 2) қандай да бір қаржы құралына немесе қаржы құралдары тобына қатысты маркет-мейкер функцияларын орындаған жағдайда, биржалық және биржадан тыс нарықтардағы қаржы құралдары бағаларының елеулі өзгеруі туралы ақпарат болған кезде клирингілік қатысушыдан сұрау салу болған кезде;
- 3) клиенттік бұйрықтың көшірмесі ұсынылған жағдайда толық жабу шартымен орталық контрагентпен жасалатын/берілетін бағалы қағаздармен мәмілелер/өтінімдер бойынша клиенттік бұйрықты орындаған жағдайда клирингілік қатысушыдан сұрау салу болған кезде.

(Осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен енгізілген және Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген).

2. Шекараларды жылжыту, осы баптың 3 тармағында көрсетілген жағдайларды қоспағанда, шекараны жылжыту қажеттілігі туралы автоматты белгі іске қосылған жағдайда жүргізіледі.
3. Биржа шекараларды жылжыту қажеттілігі туралы автоматты белгі іске қосылған кезде ағымдағы нарық конъюктурасында елеулі өзгерістердің болмауы немесе өтінімдер мен мәмілелердің репрезентативтік көлемінің болмауы туралы ақпарат болған жағдайда, баға дәлізінің шекарасын және (немесе) репо мөлшерлемелері дәлізінің шекарасын өзгеріссіз қалдыру туралы шешім қабылдауға құқылы.
4. Бағалы қағаздарды сатып алу/сату бойынша мәмілелер жасасуға өтінімдер бағаларын бақылау үшін баға дәліздерінің шекараларын ауыстыру қажеттілігі туралы белгі мынадай оқиғалардың бірі болып табылады:
 - 1) кез келген k мерзімі үшін өтінімдер кезегіндегі сатып алуға арналған ең жақсы жүйелік өтінімдердің бағалары баға дәлізінің жоғарғы шегіне $w \times (P_{CH_{T-1/Tk}} - P_{CL_{T-1/Tk}})$ мәннен төмен шамаға жақындады және нарықтың мұндай жай-күйі бекітілетін тәуекел-параметрнің u берілген уақыт кезеңі ішінде сақталды;
 - 2) кез келген k мерзімі үшін өтінімдердің кезегіндегі сатуға арналған үздік жүйелік өтінімдердің бағалары баға дәлізінің төменгі шегіне $w \times (P_{CH_{T-1/Tk}} - P_{CL_{T-1/Tk}})$ мәннен төмен шамаға жақындады және нарықтың мұндай жай-күйі бекітілетін тәуекел-параметрнің u берілген уақыт кезеңі ішінде сақталды.
5. Келесі оқиғалардың бірі ақшаны тарту немесе орналастыру бойынша k мерзіміне репо операцияларын жасасуға арналған өтінімдердің бағаларын бақылау үшін репо мөлшерлемелері дәліздерінің шекараларын жылжыту қажеттілігі туралы белгі болып табылады:
 - 1) өтінімдер кезегіндегі "автоматты" репо бойынша ақша тартуға арналған үздік өтінімдер мөлшерлемелері репо мөлшерлемелері дәлізінің жоғарғы шекарасына кіші мәнге $\left(\frac{MM_{IR} \times w_{IR}}{x_{IR}}\right)$ жақындады және нарықтың мұндай жай-күйі бекітілетін тәуекел-параметрнің берілген u уақыт кезеңі ішінде сақталды;
 - 2) өтінімдер кезегіндегі "автоматты" репо бойынша ақша орналастыруға арналған үздік өтінімдердің мөлшерлемелері репо мөлшерлемелері дәлізінің жоғарғы шекарасына кіші мәнге $\left(\frac{MM_{IR} \times w_{IR}}{x_{IR}}\right)$ жақындады және

нарықтың мұндай жай-күйі бекітілетін тәуекел-параметрдің берілген u уақыт кезеңі ішінде сақталды.

30 бап.

Бағалы қағаздың баға дәлізінің шекарасын жылжыту

1. Жартылай қамтамасыз ете отырып, сауда-саттық тәртіптемесінде бағалы қағазды сатып алу/сату бойынша мәмілелер жасасуға өтінімдер бағаларын бақылау үшін баға дәліздерінің жоғарғы шекарасын жылжыту туралы шешім қабылдау кезінде жоғарғы шекара мынадай формула бойынша қайта есептеледі:

$$NewPcH_{T/Tk} = \begin{cases} \text{акциялар} & \left\{ \min \left[\begin{array}{l} P_T \times (1 + PcH_max), \text{ если } M=False; \\ P_T \times \left(1 + \frac{2 \times Shift \times MR_{T-1}}{x_pr} \right) \times \left(1 + RRcH_{T/Tk} \times \frac{k}{365 \times 100} \right) \right]; \\ P_T \times (1 + PcH_max); \\ 0 \end{array} \right. \right\}, \text{ егер } M=True; \\ \text{облигациялар} & \left\{ \min \left[\begin{array}{l} \frac{P_T \times (1 + PcH_max)}{FaceVal_T} \times 100, \text{ если } M=False; \\ \frac{P_T \times \left(1 + \frac{2 \times Shift \times MR_{T-1}}{x_pr} \right) \times \left(1 + RRcH_{T/Tk} \times \frac{k}{365 \times 100} \right) - Carry_T - НКД_T}{FaceVal_T} \times 100; \\ \frac{P_T \times (1 + PcH_max)}{FaceVal_T} \times 100; \\ 0 \end{array} \right. \right\}, \text{ егер } M=True \end{cases}$$

мұнда:

$NewPcH_{T/Tk}$ – Tk есептесу күнімен мәмілелер бойынша (T) сауда-саттық күні үшін есептелген бағалы қағаз бағасының баға дәлізінің жоғарғы шегінің жаңа мәні;

P_T – осы Әдістеменің 14-1 бабына сәйкес анықталған бағалы қағаздың теңгемен қолданыстағы есептесу бағасы (*осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген*);

MR_{T-1} – осы Әдістеменің 18 бабына сәйкес есептелген, (T-1) сауда-саттық күніндегі бағалы қағаздың бастапқы маржасының мөлшерлемесі;

Tk – жартылай қамтамасыз етумен, сауда-саттық тәртіптемесінде жасалған сатып алу/сату мәмілесі бойынша міндеттемелерді орындаудың есептесу күні;

PcH_max – бекітілетін тәуекел-параметр болып табылатын, күн ішінде өтінімдер бағасының ауытқуының жоғарғы максималды мәні (үлестермен белгіленеді);

$RRcH_{T/Tk}$ – осы Әдістеменің 28 бабына сәйкес есептелетін, (Tk) есеп айырысу күніне арналған бағалы қағаздың репо мөлшерлемесі дәлізінің жоғарғы шекарасы;

x_pr – бекітілетін тәуекел-параметр болып табылатын, нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына баға дәлізі шамасының қатынасы коэффициенті;

$Carry_T$ – купондық төлемдерді, амортизацияны, осы облигация бойынша тәуекел-параметрлерді есептеу күнінен бастап t жылдан кейін негізгі соманы төлеуді қоса алғанда, номинал валютасында анықталған және, осы Әдістеменің 22 бабының 5 тармағына сәйкес есептелген, (T) күндегі облигацияның ақша ағынының келтірілген құны;

$НКД_T$ – номинал валютасында анықталған (T) күні облигацияның жинақталған купондық кірісі;

- FaceVal_T – облигация номиналының номинал валютасындағы ағымдағы мәні;
- M – өтінім мониторингінің белгісі, бекітілетін, Комитет анықтайтын және қажеттілігіне қарай қайта қарайтын, қаржы құралының тәуекел-параметрі;
- Shift – шекаралардың жылжу мөлшерін анықтайтын коэффициент, бекітілетін тәуекел-параметр.
2. Жартылай қамтамасыз етумен, сауда-саттық тәртіптемесінде бағалы қағаздарды сатып алу/сату бойынша мәмілелер жасасуға өтінімдер бағаларын бақылау үшін баға дәліздерінің төменгі шекарасын жылжыту туралы шешім қабылдау кезінде төменгі шекара мынадай формула бойынша қайта есептеледі:

$$NewPcL_{T/Tk} = \begin{cases} \text{акциялар} & \left\{ \min \left[\begin{array}{l} P_T \times (1 - PcL_max), \text{ если } M = \text{False}; \\ \left[P_T \times \left(1 - \frac{2 \times \text{Shift} \times MR_{T-1}}{x_pr} \right) \times \left(1 + RRcL_{Tk} \times \frac{k}{365 \times 100} \right) \right]; \\ P_T \times (1 - PcL_max); \\ 0 \end{array} \right], \text{ егер } M = \text{True}; \end{cases}$$

$$\text{облигациялар} & \left\{ \min \left[\begin{array}{l} \frac{P_T \times (1 - PcL_max)}{\text{FaceVal}_T} \times 100, \text{ если } M = \text{False}; \\ \left[\frac{P_T \times \left(1 - \frac{2 \times \text{Shift} \times MR_{T-1}}{x_pr} \right) \times \left(1 + RRcL_{Tk} \times \frac{k}{365 \times 100} \right) - \text{Carry}_T - \text{HKД}_T}{\text{FaceVal}_T} \times 100 \right]; \\ \frac{P_T \times (1 - PcL_max)}{\text{FaceVal}_T} \times 100; \\ 0 \end{array} \right], \text{ егер } M = \text{True} \end{cases}$$

мұнда:

- NewPcL_{T/Tk} – Tk есептесу күнімен мәмілелер бойынша (T) сауда-саттық күні үшін есептелген бағалы қағаздың баға дәлізінің төменгі шегінің жаңа мәні;
- P_T – осы Әдістеменің 14-1 бабына сәйкес теңгеде анықталған бағалы қағаздың қолданыстағы есептесу бағасы ([осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген](#));
- MR_{T-1} – осы Әдістеменің 18 бабына сәйкес есептелген, (T-1) сауда-саттық күніндегі бастапқы маржаның мөлшерлемесі;
- Tk – жартылай қамтамасыз ете отырып, сауда-саттық тәртіптемесіндегі мәміле бойынша міндеттемелерді орындаудың есептесу күні;
- PcL_max – бекітілетін тәуекел-параметр болып табылатын, күн ішінде өтінімдер бағасының ауытқуының төменгі максималды мәні (үлестермен белгіленеді);
- RRcL_{Tk} – осы Әдістеменің 28 бабына сәйкес есептелетін, бағалы қағазбен репо мөлшерлемелері дәлізінің төменгі шекарасы;
- x_pr – баға дәлізі шамасының нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына қатынасы коэффициенті, Комитет анықтайтын және қажеттілігіне қарай қайта қарайтын, қаржы бекітілетін құралының тәуекел-параметрі;
- Carry_T – купондық төлемдерді, амортизацияны, осы қаржы құралы бойынша тәуекел-параметрлерді есептеу күнінен бастап t жылдан кейін негізгі соманы төлеуді қоса алғанда, номинал валютасында анықталған және, осы Әдістеменің 22 бабының 5 тармағына сәйкес есептелген, (T) күндегі облигацияның ақша ағынының келтірілген құны;

- НКД_T – номинал валютасында анықталған (T) күні облигацияның жинақталған купондық кірісі;
- FaceVal_T – облигация номиналының номинал валютасындағы ағымдағы мәні;
- M – өтінім мониторингінің белгісі, Комитет анықтайтын және қажеттілігіне қарай қайта қарайтын, қаржы құралының бекітілетін тәуекел-параметр;
- Shift – шекаралардың жылжу мөлшерін анықтайтын коэффициент, бекітілетін тәуекел-параметр.
3. Шетел валютасындағы есеп айырысулармен саудаланатын акциялар үшін теңгемен есептелген баға дәлізі шекараларының шектеу деңгейлерінің мәндері есеп айырысудың тиісті күнін шетел валютасының есеп айырысу бағамына бөлу арқылы шетел валютасына айырбасталады.

31 бап.

Репо мөлшерлемелері дәлізінің шекарасын жылжыту

1. Репо операцияларын жүзеге асыруға арналған өтінімдердің бағаларын бақылау үшін бағалы қағазбен репо мөлшерлемелері дәлізінің жоғарғы шекарасын ауыстыру туралы шешім қабылдаған кезде есеп айырысу валютасында Tk/Ti есептеу күндері үшін бағалы қағазбен репо мөлшерлемелері дәлізінің жоғарғы шекарасы мынадай формула бойынша қайта есептеледі:

$$\text{NewRRcH}_{Tk/Ti}^{\text{Curr}} = \left(\frac{365 \times 100 + \text{RepoR}_{Ti(KZT)} \times (Ti - T) - \text{RepoR}_{Tk(KZT)} \times (Tk - T)}{365 \times 100 + \text{SwapCurr}_{Ti} \times (Ti - T) - \text{SwapCurr}_{Tk} \times (Tk - T)} - 1 \right) \times \frac{365 \times 100}{Ti - Tk} + \frac{\text{NewH_IR}_{Ti}}{x_IR}$$

(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)

мұнда:

$\text{NewRRcH}_{Ti}^{\text{Yk/Yi}}(\text{Curr})$ – есеп айырысу валютасындағы Tk/Ti есеп айырысу күндері үшін бағалы қағазбен репо мөлшерлемелері дәлізінің жоғарғы шегінің жаңа мәні;

$\text{RepoR}_{Ti(KZT)}$ осы Әдістеменің 24 бабына сәйкес анықталған, есептесуі теңгемен бағалы қағазбен Ti есептесу күні үшін репо есептесу мөлшерлемесі (жылдық %-бен);

$\text{RepoR}_{Tk(KZT)}$ осы Әдістеменің 24 бабына сәйкес анықталған, Tk есептесу күні үшін есептесуі теңгемен бағалы қағазбен репо есептесу мөлшерлемесі (жылдық %-бен);

NewH_IR_{Ti} – (T) сауда-саттық күнінде есептесу күні үшін бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің өсу мөлшерлемесінің жаңа мәні, мынадай формула бойынша есептеледі:

$$\text{NewH_IR}_{Ti} = \text{H_IR}_{Ti} + \text{Shift} \times (\text{RRcH}_{Tk/Ti}^{\text{Curr}} - \text{RRcL}_{Tk/Ti}^{\text{Curr}}), \text{ мұнда:}$$

H_IR_{Ti} – осы Әдістеменің 25 бабына сәйкес анықталған, (T) сауда-саттық күнінде (Ti) есептесу күні үшін есептелген бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің өсу мөлшерлемесі;

$\text{RRcH}_{Tk/Ti}^{\text{Curr}}$ – осы Әдістеменің 28 бабына сәйкес анықталған, есеп айырысу валютасындағы Tk/Ti есеп айырысу күндері үшін бағалы қағазбен репо мөлшерлемелері дәлізінің жоғарғы шекарасы;

- RRcL_{Tk/Ti}^{Curr} – осы Әдістеменің 28 бабына сәйкес анықталған, есеп айырысу валютасындағы Tk/Ti есеп айырысу күндері үшін бағалы қағазбен репо мөлшерлемелері дәлізінің төменгі шекарасы;
- Shift – шекаралардың жылжу мөлшерін анықтайтын коэффициент, бекітілетін тәуекел-параметр;
- SwapCurr_{Ti} – осы Әдістеменің 39 бабына сәйкес анықталған Ti есептесу күнімен шетел валютасымен своп операцияларының есептесу бағасы;
- x_IR – репо мөлшерлемелері дәлізі шамасының пайыздық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына қатынасының коэффициенті, бекітілетін тәуекел-параметр.
2. Репо операцияларын жүзеге асыруға арналған өтінімдердің бағаларын бақылау үшін бағалы қағазбен репо мөлшерлемелерінің баға дәлізінің төменгі шекарасын жылжыту туралы шешім қабылдау кезінде есеп айырысу валютасындағы Tk/Ti негізгі мерзімі бойынша бағалы қағазбен репо мөлшерлемелерінің баға дәлізінің төменгі шекарасы мынадай формула бойынша қайта есептеледі (*осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген*):

$$\text{NewRRcL}_{Tk/Ti}^{\text{Curr}} = \left(\frac{365 \times 100 + \text{RepoR}_{Ti(KZT)} \times (Ti - T) - \text{RepoR}_{Tk(KZT)} \times (Tk - T)}{365 \times 100 + \text{SwapCurr}_{Ti} \times (Ti - T) - \text{SwapCurr}_{Tk} \times (Tk - T)} - 1 \right) \times \frac{365 \times 100}{Ti - Tk} - \frac{\text{NewL_IR}_{Ti}}{x_IR}, \text{ (осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)}$$

мұнда:

- NewRRcL_{Tk/Ti}^{Curr} – есеп айырысу валютасындағы Tk/Ti есеп айырысу күндері үшін бағалы қағазбен репо мөлшерлемелері дәлізінің төменгі шегінің жаңа мәні;
- RepoR_{Ti(KZT)} осы Әдістеменің 24 бабына сәйкес анықталған, теңгемен есептеулермен Ti есептесу күні үшін бағалы қағаздың репоның есептесу мөлшерлемесі (жылдық %-бен);
- RepoR_{Tk(KZT)} осы Әдістеменің 24 бабына сәйкес анықталған, теңгемен есептеулермен Tk есептесу күні үшін бағалы қағаздың репоның есептесу мөлшерлемесі (жылдық %-бен);
- NewL_IR_{Ti} – (T) сауда-саттық күнінде есептесу күні үшін бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің төмендеуі мөлшерлемесінің жаңа мәні, мынадай формула бойынша есептеледі:

$$\text{NewL_IR}_{Ti} = \text{L_IR}_{Ti} + \text{Shift} \times (\text{RRcH}_{Tk/Ti}^{\text{Curr}} - \text{RRcL}_{Tk/Ti}^{\text{Curr}}), \text{ мұнда:}$$

- L_IR_{Ti} – осы Әдістеменің 25 бабына сәйкес анықталған, (T) сауда-саттық күнінде (Ti) есептесу күні үшін есептелген бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің төмендеу мөлшерлемесі;
- RRcH_{Tk/Ti}^{Curr} – осы Әдістеменің 25 бабына сәйкес анықталған, (T) сауда-саттық күнінде (T) есептесу күні үшін есептелген бағалы қағаздың пайыздық тәуекелінің төмендеу мөлшерлемесі;
- RRcL_{Tk/Ti}^{Curr} – осы Әдістеменің 28 бабына сәйкес анықталған, есеп айырысу валютасындағы Tk/Ti есеп айырысу күндері үшін қаржы

	құралының репо мөлшерлемелері дәлізінің төменгі шекарасы;
Shift	– шекаралардың жылжу мөлшерін анықтайтын коэффициент, бекітілетін тәуекел-параметр;
SwapCurr _{Ti}	– осы Әдістеменің 36 бабына сәйкес анықталған Ti есептеу күнімен шетел валютасымен своп операцияларының есептесу бағасы;
x_IR	– репо мөлшерлемелері дәлізі шамасының пайыздық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына қатынасының коэффициенті, бекітілетін тәуекел-параметр.

32 бап.

Сауда-саттық барысында нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының шекарасын жылжыту

1. Тиісті бағалы қағаздың баға дәлізінің жоғарғы (төменгі) шекарасын жылжыту кезінде бірінші және екінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы (төменгі) шекараларын жылжыту жүзеге асырылады.
2. Бағалы қағаздар бойынша баға шекараларының және нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазоны шекараларының жылжыту үздіксіз қарсы аукцион әдісімен сатып алу/сату сауда-саттығы тәртіптемесінде баға шекараларының жылжуы туралы белгі іске қосылғаннан кейінгі кез келген мерзім үшін барлық сауда-саттық тәртіптемелерінде жүзеге асырылады.
3. Баға дәлізінің жоғарғы шекарасын ауыстыру туралы шешім қабылдау кезінде бірінші деңгейдегі нарықтық тәуекелді бағалау диапазонының жоғарғы шегінің жаңа мәні мынадай формула бойынша анықталады:

$$PH_{1T}^{New} = PH_{1T} + \frac{2 \times Shift \times P_{T-1} \times MR_{T-1}}{x_{pr}}, \text{ мұнда:}$$

PH_{1T}^{New} – бірінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы шегінің жаңа мәні;

PH_{1T} – осы Әдістеменің 21 бабына сәйкес анықталған (T) сауда-саттық күнінде бірінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонын жылжыту сәтінде қолданылатын жоғарғы шегі;

MR_{T-1} – осы Әдістеменің 18 бабына сәйкес есептелген (T-1) сауда-саттық күніндегі бастапқы маржаның мөлшерлемесі;

P_{T-1} – осы Әдістеменің 14-1 бабына сәйкес (T-1) сауда-саттық күнінде теңгемен анықталған бағалы қағаздың есептесу бағасы (*осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген*);

x_{pr} – баға дәлізі шамасының нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына қатынасының коэффициенті, бекітілетін қаржы құралының тәуекел-параметрі;

Shift – шекараларды жылжыту мөлшерін анықтайтын коэффициент, бекітілетін тәуекел-параметр.

4. Баға дәлізінің жоғарғы шекарасын жылжыту туралы шешім қабылдау кезінде екінші деңгейдегі нарықтық тәуекелді бағалау диапазонының жоғарғы шегінің жаңа мәні мынадай формула бойынша анықталады:

$$PH_{2T}^{New} = PH_{2T} + \frac{2 \times Shift \times P_{T-1} \times MR_{T-1}}{x_{pr}}, \text{ мұнда:}$$

PH_{2T}^{New} – екінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы шегінің жаңа мәні;

- PH_{2T} – осы Әдістеменің 21 бабына сәйкес анықталған, (Т) сауда-саттық күнінде екінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонын жылжыту сәтінде қолданылатын жоғарғы шегі;
- MR_{T-1} – осы Әдістеменің 18 бабына сәйкес есептелген, (Т-1) сауда-саттық күніндегі бастапқы маржаның мөлшерлемесі;
- P_{T-1} – осы Әдістеменің 14-1 бабына сәйкес (Т-1) сауда-саттық күнінде теңгемен анықталған бағалы қағаздың есептесу бағасы (*осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген*);
- x_{pr} – баға дәлізі шамасының нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына қатынасының коэффициенті, бекітілетін бағалы қағаздың тәуекел-параметрі;
- Shift – шекаралардың жылжу мөлшерін анықтайтын коэффициент, бекітілетін тәуекел-параметр.
5. Баға дәлізінің төменгі шекарасын жылжыту туралы шешім қабылдау кезінде бірінші деңгейдегі нарықтық тәуекелді бағалау диапазонының төменгі шегінің жаңа мәні мынадай формула бойынша анықталады:
- $$PL_{1T}^{New} = \min \left(PL_{1T} - \frac{2 \times Shift \times P_{T-1} \times MR_{T-1}}{x_{pr}}; 0 \right), \text{ мұнда:}$$
- PL_{1T}^{New} – бірінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының төменгі шегінің жаңа мәні;
- PL_{1T} – осы Әдістеменің 21 бабына сәйкес анықталған, (Т) сауда-саттық күнінде бірінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жылжу сәтінде қолданылатын төменгі шекарасы;
- MR_{T-1} – осы Әдістеменің 18 бабына сәйкес есептелген, (Т-1)сауда-саттық күніндегі бастапқы маржаның мөлшерлемесі;
- P_{T-1} – осы Әдістеменің 14-1-бабына сәйкес (Т-1) сауда-саттық күнінде теңгемен анықталған бағалы қағаздың есептесу бағасы (*осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген*);
- x_{pr} – баға дәлізі шамасының нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына қатынасының коэффициенті, бекітілетін бағалы қағаздың тәуекел-параметрі;
- Shift – шекараларды жылжыту мөлшерін анықтайтын коэффициент, бекітілетін тәуекел-параметр.
6. Баға дәлізінің төменгі шекарасын жылжыту туралы шешім қабылдау кезінде екінші деңгейдегі нарықтық тәуекелді бағалау диапазонының жоғарғы шегінің жаңа мәні мынадай формула бойынша анықталады:
- $$PL_{2T}^{New} = \min \left(PL_{2T} - \frac{2 \times Shift \times P_{T-1} \times MR_{T-1}}{x_{pr}}; 0 \right), \text{ мұнда:}$$
- PL_{2T}^{New} – екінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының төменгі шегінің жаңа мәні;
- PL_{2T} – осы Әдістеменің 21-бабына сәйкес анықталған сауда-саттық күнінде (Т) екінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жылжу сәтінде қолданылатын төменгі шекарасы;
- MR_{T-1} – осы Әдістеменің 18 бабына сәйкес есептелген, (Т-1) сауда-саттық күніндегі бастапқы маржаның мөлшерлемесі;

- P_{T-1} – осы Әдістеменің 14-1 бабына сәйкес (Т-1) сауда-саттық күнінде теңгемен анықталған бағалы қағаздың есептесу бағасы (осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген);
- x_{pr} – баға дәлізі шамасының нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына қатынасының коэффициенті, бекітілетін бағалы қағаздың тәуекел-параметрі;
- Shift – шекараларды жылжыту мөлшерін анықтайтын коэффициент, бекітілетін тәуекел-параметр.

33 бап.

Сауда-саттық барысында пайыздық тәуекелдерді бағалау диапазонының шекарасын жылжыту

1. Тиісті қаржы құралының репо мөлшерлемелерінің баға дәлізінің жоғарғы (төменгі) шекарасын жылжыту кезінде пайыздық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы (төменгі) шекараларын жылжыту жүзеге асырылады (осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген).
2. Repo мөлшерлемелерінің баға дәлізінің жоғарғы шекарасын жылжыту туралы шешім қабылдау кезінде пайыздық тәуекелді бағалау диапазонының жоғарғы шегінің жаңа мәні мынадай формула бойынша анықталады: (осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген):

$$NewRRH_{Tk} = (RepoR_{Tk} + NewH_IR_{Tk}) \times \frac{Tk-T}{365 \times 100} \times P_T, \text{ мұнда:}$$

$NewRRH_{Tk}$ – (Т) сауда-саттық күнінде есептелген Tk есептесу күні үшін бірінші деңгейдегі пайыздық тәуекелді бағалау диапазонының жоғарғы шегінің жаңа мәні;

$RepoR_{Tk}$ – осы Әдістеменің 24 бабына сәйкес анықталған, (Т) сауда-саттық күніндегі Tk есеп айырысу күні үшін репоның есептесу мөлшерлемесі;

$NewH_IR_{Tk}$ – осы Әдістеменің 31 бабына сәйкес анықталған, (Т) сауда-саттық күнінде Tk есептесу күні үшін есептелген қаржы құралы бойынша пайыздық тәуекелдің өсу мөлшерлемесінің жаңа мәні;

P_T – осы Әдістеменің 14-1 бабына сәйкес (Т-1) сауда-саттық күнінде теңгемен анықталған бағалы қағаздың есептесу бағасы (осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген).

3. Repo мөлшерлемелерінің баға дәлізінің төменгі шекарасын жылжыту туралы шешім қабылдау кезінде пайыздық тәуекелді бағалау диапазонының төменгі шегінің жаңа мәні мынадай формула бойынша анықталады: (осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген):

$$NewRRL_{Tk} = (RepoR_{Tk} - NewL_IR_{Tk}) \times \frac{Tk-T}{365 \times 100} \times P_T, \text{ мұнда:}$$

$NewRRL_{Tk}$ – (Т) сауда-саттық күнінде есептелген Tk мерзімі үшін бірінші деңгейдегі пайыздық тәуекелді бағалау диапазонының төменгі шегінің жаңа мәні;

$RepoR_{Tk}$ – осы Әдістеменің 24 бабына сәйкес анықталған, (Т) сауда-саттық күніндегі Tk есеп айырысу күні үшін репоның есептесу мөлшерлемесі;

- $NewL_{IR}_{Tk}$ – осы Әдістеменің 31 бабына сәйкес анықталған, (Т) сауда-саттық күнінде Тк есептесу күні үшін есептелген қаржы құралы бойынша пайыздық тәуекелдің төмендеу мөлшерлемесінің жаңа мәні;
- P_T – осы Әдістеменің 14-1 бабына сәйкес (Т-1) сауда-саттық күнінде теңгемен анықталған бағалы қағаздың есептесу бағасы *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)*.
4. *(Осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымдағы шешімімен алып тасталған)*
5. *(Осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымдағы шешімімен алып тасталған)*

34 бап.

Дефолтты реттеу мөлшерлемелерін анықтау

1. Қор нарығындағы ақша бойынша дефолтты реттеу мөлшерлемелері есеп айырысудың әрбір валютасы үшін анықталады және репо/своп операциясының мәні болып табылатын барлық бағалы қағаздар немесе шетел валюталары үшін репо/своп операциясын жасасу кезінде қолданылады және мынадай формулалар бойынша есептеледі:

$$\left\{ \begin{array}{l} SD_{fm_{KZT}} = R_{KZT} + CONST_{KZT}, \\ SD_{fm_{USD}} = \begin{cases} \text{если } R_{USD} < 0, -(R_{USD} + CONST_{USD}), \text{ мұнда:} \\ \text{если } R_{USD} \geq 0, -(CONST_{USD}) \end{cases} \end{array} \right.$$

- $SD_{fm_{KZT}}$ – қор нарығы үшін теңге бойынша реттеу мөлшерлемесі;
- $SD_{fm_{USD}}$ – қор нарығы үшін АҚШ доллары бойынша дефолтты реттеу мөлшерлемесі;
- R_{KZT} – Т сауда-саттық күнінде тәуекел-параметрлерді есептеу уақытында тіркелген Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесі;
- R_{USD} – сыртқы ақпараттық көздердегі деректер бойынша Т сауда-саттық күнінде тәуекел-параметрлерді есептеу кезінде тіркелген АҚШ доллары бойынша SOFR бір күндік мөлшерлемесі *(осы абзац Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы, 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген)*;
- $CONST_{KZT}$ – Комитет белгілейтін, пайыздық үстемеақы;
- $CONST_{USD}$ – Комитет белгілейтін, пайыздық үстемеақы.

(Осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)

- 1-1. Қажет болған жағдайда, оның ішінде нарықтық конъюнктураның, бағалардың елеулі өзгеруі, ақша нарығының құбылмалылығының артуы туралы ақпарат болған кезде Комитет сауда-саттық ашылғанға дейін немесе сауда-саттық күні ішінде белгіленген пайыздық үстемені тұрақты негізде немесе қандай да бір мерзімге өзгерту туралы шешім қабылдай алады *(осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен енгізілген)*.
2. Қаржы құралдары бойынша дефолтты реттеу мөлшерлемесі мынадай формула бойынша анықталады:

$$SD_{sec} = \min(RRcL_{T0/T1}^{KZT}, SDH_{sec}), \text{ мұнда:}$$

- $RRcL_{T0/T1}^{KZT}$ – теңгемен овернайт үшін қаржы құралы репо мөлшерлемелері дәлізінің төменгі шекарасы;

- 1) ақшаны, сондай-ақ өзге де мүлікті, оның ішінде дивидендтерді, қаржы құралдары бойынша пайыздарды алуға құқығы бар тұлғалардың тізімін жасау, номиналды құнын төлеу күні туралы;
 - 2) облигацияларды мерзімінен бұрын өтеуді талап етуге құқығы бар тұлғалардың тізімін жасау күні туралы;
 - 3) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес мәжбүрлеп сатып алған жағдайда, сатып алынатын қаржы құралдары иелерінің тізімін жасау күні туралы
3. Осы баптың 1 және 2 тармақтарында анықталған және Биржа Орталық контрагенттің функцияларын орындау кезінде, Биржа және адал клирингтік қатысушының арасында теңгерімдеуші мәмілелер жасасу мақсатында пайдаланатын бағалар Биржаның ресми сайтында жариялануға жатады.

5 тарау. ВАЛЮТАЛЫҚ НАРЫҚ

36 бап.

Валюта нарығының қаржы құралдарының тәуекел-параметрлері

1. Валюта нарығының қаржы құралдарының-шетел валюталарының тәуекел-параметрлері мынадай параметрлерден тұрады:
 - 1) шетел валюталарының есептесу бағамы;
 - 2) шетел валютасымен операциялардың / валюталық своп операцияларының есептесу бағалары;
 - 3) шетел валюталары бойынша бастапқы маржаның мөлшерлемелері;
 - 4) шетел валюталары бойынша шоғырлану шектелімдері;
 - 5) шетел валюталары бойынша шоғырлану мөлшерлемелері;
 - 6) нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы және төменгі шекаралары;
 - 7) шетел валюталары бойынша пайыздық тәуекел мөлшерлемелері;
 - 8) шетел валютасы бойынша шоғырлану кезіндегі пайыздық тәуекел мөлшерлемелері;
 - 9) пайыздық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы және төменгі шекаралары;
 - 10) баға дәліздерінің жоғарғы және төменгі шекаралары;
 - 11) дефолтты реттеу мөлшерлемелері.
2. Шетел валютасы бойынша бастапқы маржаның мөлшерлемесі осы шетел валютасы бойынша нетто-жайғасымның нарықтық тәуекелін осы шетел валютасы бойынша белгіленген шоғырлану шектелімінің мәнінен төмен бағалау үшін анықталады. Шетел валютасы бойынша белгіленген шоғырлану шектелімінің мәнінен төмен нетто-жайғасымның мөлшерін мәжбүрлеп жою көрсетілген шетел валютасының есеп айырысу бағамына елеулі әсер етпей TRH (Комитет белгілеген іргелі параметрдің мәнімен анықталатын тәуекелдерді бағалау шегі) қысқа мерзімде жүзеге асырылуы мүмкін деп болжанады.
3. Шетел валютасы бойынша шоғырлану мөлшерлемесі осы шетел валютасы бойынша нетто-жайғасымның нарықтық тәуекелін осы шетел валютасы бойынша белгіленген шоғырлану шектелімінің мәнінен жоғары бағалау үшін анықталады. Шетел валютасы үшін белгіленген шоғырлану шектелімінің мәнінен жоғары нетто-жайғасым мөлшерін мәжбүрлеп жою көрсетілген шетел валютасының есеп айырысу бағамына елеулі әсер етпей, T_{Likv}

(Комитет белгілеген іргелі параметрдің мәнімен анықталатын тәуекелдерді бағалау көкжиегі) неғұрлым ұзақ кезеңі үшін жойылуы мүмкін деп болжанады.

4. Шетел валютасы бойынша пайыздық тәуекел мөлшерлемесі шетел валютасымен операция / валюталық своп операциясы бағасының белгілі бір мерзіммен теңгеге қатынасы бойынша өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелді бағалауға арналған.
5. Шетел валютасы бойынша шоғырлану кезіндегі пайыздық тәуекел мөлшерлемесі шетел валютасымен операция / валюталық своп операциясы бағасының өзгеруіне байланысты тәуекелді осы шетел валютасындағы жайғасымға қатысты әрбір негізгі мерзім үшін теңгеге қатысты, ол үшін белгіленген шоғырлану шектелімінен асатын мөлшерде бағалауға арналған.

Шетел валютасы бойынша шоғырлану кезіндегі пайыздық тәуекел мөлшерлемесі Комитет валюта нарығы үшін белгілеген T_{Liqu} тәуекелін бағалау көкжиегіне және ол үшін белгіленген шоғырлану шектелімінен асатын шетел валютасы бойынша ашық жайғасымды жою үшін кезеңді тиісті бағалауға сәйкес есептеледі.

6. Сауда-саттық жүйесінде шетел валютасымен мәмілелер жасасу үшін сауда-саттықта берілетін өтінімдерді бақылау мақсаттары үшін:
 - шетел валютасымен операцияларды / валюталық своп операцияларын қоспағанда, шетел валютасын сатып алу және сату бойынша мәмілелер жасасуға өтінімдер бағаларын бақылауға арналған баға дәліздері (бұдан әрі – споттың баға дәлізі);
 - шетел валютасымен операцияларды / валюталық своп операцияларын жасасуға арналған өтінімдердің бағаларын бақылауға арналған баға дәліздері, бұл ретте әрбір құрал үшін міндеттемелерді орындау мерзіміне байланысты өзінің баға дәлізі (бұдан әрі – своптың баға дәлізі) белгіленеді;
7. Жайғасымды ауыстыру рәсімі кезінде дефолтты реттеу жағдайлары үшін шетел валютасымен жасалатын операцияның бағасы болып табылатын пайыздық мөлшерлемені білдіретін дефолттарды реттеу мөлшерлемелері қолданылады:
 - Биржаның адал клирингілік қатысушы алдындағы орындалмаған міндеттемелерін ауыстыру мақсатында Биржа мен Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі / провайдер Банк / адал клирингілік қатысушы арасында жасалатын шетел валютасымен операция бойынша;
 - жосықсыз клирингілік қатысушының Биржа алдындағы орындалмаған міндеттемелерін ауыстыру мақсатында жосықсыз клирингілік қатысушы мен Биржа арасында жасалатын шетел валютасымен жасалатын операция бойынша.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашадағы шешімімен өзгертілген).

37 бап. Валюта нарығының қаржы құралдарының құбылмалылығын бағалау ерекшеліктері

1. Шетел валюталары бойынша бастапқы маржаның мөлшерлемелерін және шоғырлану мөлшерлемелерін есептеу мақсатында Биржа шетел валюталарының орташа сараланған бағамдарының негізінде шетел валютасы бағамдарының құбылмалылығын есептеуді жүзеге асырады.

Шетел валюталарының пайыздық тәуекел мөлшерлемелерін және шоғырлану кезінде пайыздық тәуекел мөлшерлемелерін есептеу мақсатында Биржа әрбір негізгі мерзім үшін теңгеге қатысты шетел валютасымен операциялар / валюталық своп операциялары бағаларының құбылмалылығын есептеуді жүзеге асырады.

2. Құбылмалылықты бағалау үшін Биржа Комитет белгілеген валюта нарығы үшін іргелі параметрлерді және валюта нарығының жоғарыда көрсетілген қаржы құралдарының орташа өлшемді бағамдары / бағалары туралы күнделікті ақпаратты пайдаланады.
3. Есептеу үшін құбылмалылықты бағалаудың негізгі әдісі ретінде EWMA әдісі қолданылады.
4. Алдыңғы екі сауда-саттық күніндегі есеп айырысу бағамымен салыстырғанда (Т) сауда-саттық күніндегі шетел валютасының есеп айырысу бағамының максималды салыстырмалы ауытқуы мынадай формула бойынша есептеледі:

$$\Delta P_T = \max \left\{ |\Delta \max \text{CentralRate}_{\text{CurrT}}|; \left| \frac{\text{CentralRate}_{\text{CurrT}} - \text{CentralRate}_{\text{CurrT-2}}}{\text{CentralRate}_{\text{CurrT-2}}} \right| \right\}, \text{ мұнда:}$$

T – T сауда-саттық күні;

ΔP_T – алдыңғы екі сауда-саттық күніндегі орталық бағаммен салыстырғанда (Т) сауда-саттық күніндегі шетел валютасының орталық бағамының ең жоғары салыстырмалы ауытқуы;

$\text{CentralRate}_{\text{CurrT}}$ – (Т) сауда-саттық күніндегі шетел валютасының орталық бағамы;

$\Delta \max \text{CentralRate}_{\text{CurrT}}$ – (Т) сауда-саттық күні ішінде ашық сауда-саттық тәртіптемесінде жасалған шетел валютасы бойынша бағам құраушы құрал бойынша мәмілелердің (бұдан әрі – жүйелік мәміле) алдыңғы сауда-саттық күнінің қорытындылары бойынша есептелген орталық бағамнан барынша салыстырмалы ауытқуы.

Мәмілелер бойынша репрезентативті емес деректерді алып тастау мақсатында сауда-саттықтың басында алғашқы жүйелік мәмілелердің q есепте ескерілмейді. Мәмілелердің жеткілікті саны болмаған жағдайда 0-ге тең деп алынады;

$\text{CentralRate}_{\text{CurrT-2}}$ – (Т-2) сауда-саттық күніндегі шетел валютасының орталық бағамы;

q – құбылмалылықты есептеуге қатыспайтын алғашқы жүйелік мәмілелердің саны.

5. Шетел валютасымен операциялардың/ операциялардың есептесу бағасының максималды абсолюттік ауытқуы (Т)сауда-саттық күніндегі валюталық своп (пайызбен) алдыңғы екі сауда-саттық күніндегі тиісті кірістілікпен салыстырғанда мынадай формула бойынша есептеледі:

$$\Delta P_T^* = \max \left\{ \left| \text{SwapRate}_{\text{CurrT}} - \text{SwapRate}_{\text{CurrT-1}} \right|; \left| \text{SwapRate}_{\text{CurrT}} - \text{SwapRate}_{\text{CurrT-2}} \right| \right\}, \text{ мұнда:}$$

T – T сауда-саттық күні;

ΔP_T^* – алдыңғы екі сауда-саттық күніндегі шетел валютасымен операциялардың/ операциялардың есеп айырысу бағасымен салыстырғанда (Т) сауда-саттық күніндегі валюталық своп (пайызбен) есеп айырысу бағасының максималды абсолюттік ауытқуы (пайызбен) шетел валютасымен операциялардың/ операциялардың есеп айырысу бағасымен салыстырғанда валюталық своп (пайызбен);

$\text{SwapRate}_{\text{CurrT}}$ – шетел валютасымен операциялардың/ операциялардың есептесу бағасы (Т) сауда-саттық күніндегі валюталық своп (пайызбен);

$SwapRate_{Curr_{T-1}}$ – (T-1) сауда-саттық күніндегі шетел валютасымен операциялардың/ валюталық своп операцияларының есептесу бағасы (пайызбен);

$SwapRate_{Curr_{T-2}}$ – (T-2) сауда-саттық күніндегі шетел валютасымен операциялардың/ валюталық своп операцияларының есептесу бағасы (пайызбен).

6. T сауда-саттық күні үшін маржа мөлшерлемесін анықтау үшін шетел валютасы бағамының құбылмалылығы мынадай формула бойынша анықталады:

$$\sigma_T = \begin{cases} \max\left(\sigma_{EWMA_T}; \frac{\Delta P_T}{\alpha}\right), & \text{если } \Delta P_T > MP_{T-1} \text{ и } j \leq 1 \\ \sigma_{EWMA_T}, & \text{кез келген басқа жағдайда} \end{cases}, \text{ мұнда:}$$

σ_{EWMA_T} – осы Әдістеменің 6 бабына сәйкес EWMA әдісімен есептелген (T) сауда-саттық күніндегі шетел валютасы бағамының салыстырмалы өзгеруінің құбылмалылығы;

ΔP_T – осы баптың 4 тармағына сәйкес есептелген, (T) сауда-саттық күніндегі бағамның салыстырмалы өзгеруі;

α – негізгі параметр болып табылатын және Комитет валюта нарығы үшін белгілеген тиісті сенім деңгейінің қалыпты бөлінуінің квантили;

j – (T-2) және (T) екі сауда-саттық күні арасындағы аралықтағы мерекелік күндердің саны;

MP_{T-1} – осы Әдістеменің 40 бабына сәйкес есептелген, (T-1) сауда-саттық күніндегі бастапқы маржаның мөлшерлемесі.

7. Шетел валютасымен операциялардың / операциялардың есептесу бағаларының құбылмалылығын бағалау (T) сауда-саттық күніндегі (Tk) есеп айырысудың әрбір күні үшін пайыздық тәуекел мөлшерлемелерін анықтау үшін пайызбен валюталық своп мынадай тәртіппен жүргізіледі:

$$\sigma_T^{Tk} = \begin{cases} \max\left(\sigma_{EWMA_T}^{Tk}; \frac{\Delta r_IR_T^{Tk}}{\alpha}\right), & \text{если } \Delta r_IR_T^{Tk} > IR_p_{T-1}^{Tk} \text{ и } j \leq 1 \\ \sigma_{EWMA_T}^{Tk}, & \text{кез келген басқа жағдайда} \end{cases}, \text{ мұнда:}$$

$\sigma_{EWMA_T}^{Tk}$ – осы Әдістеменің 6 бабына сәйкес есептелген, шетел валютасымен операциялардың / валюталық своп операциялардың есептесу бағаларының салыстырмалы өзгеруінің құбылмалылығы (T) сауда-саттық күніндегі (Tk) есеп айырысудың әрбір күні үшін пайызбен;

$\Delta r_IR_T^{Tk}$ – шетел валютасымен операциялардың / валюталық своп операциялардың есептесу бағаларының абсолюттік өзгеруі осы баптың 5 тармағына сәйкес анықталған (T) сауда-саттық күніндегі (Tk) есеп айырысудың әрбір күні үшін пайызбен. Бұл ретте $\Delta r_IR_T^{Tk}$ бағасының абсолюттік ауытқуы бойынша іріктелімді қалыптастыру үшін "P" бағасы деп шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциялардың пайызбен "r_IR" есептесу бағасы түсініледі;

α – негізгі параметр болып табылатын және Комитет валюта нарығы үшін белгілеген тиісті сенім деңгейінің қалыпты бөлінуінің квантили;

j – (T-2) және (T) екі сауда-саттық күні арасындағы аралықтағы мерекелік күндердің саны;

IR_{T-1}^{Tk} – осы Әдістеменің 44 бабына сәйкес есептелген, (T-1) сауда-саттық күніндегі (Tk) есеп айырысудың әрбір күні үшін пайыздық тәуекел мөлшерлемесінің алдын ала мәні.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімімен өзгертілген).

38 бап. Шетел валюталарының есеп айырысу бағамдарын анықтау

1. Шетел валютасының (Curr) есеп айырысу бағамдары барлық (Ti) есеп айырысу күндері үшін теңгеге (KZT) қатысты анықталады және әрбір шетел валютасы (Curr) бойынша сауда-саттық сессиясының аяқталу қорытындысы бойынша әрбір жұмыс күні есептеледі.:

Curr – шетел валютасы: АҚШ доллары (USD) немесе еуро (EUR) немесе Ресей рублі (RUB) немесе қытай юаны (CNY);

Ti – CurrKZT валюталарының тиісті жұбы бойынша есеп айырысу күні.

2. Шетел валюталарының есеп айырысу бағамдарын анықтау мақсатында CentralRateCurr шетел валютасының орталық бағамы тиісті бағам құраушы құралдың ашық сауда-саттық тәртіптемесіндегі сауда-саттықтар бойынша деректері негізінде анықталады.

Шетел валюталары бойынша бағам құраушы құралдар:

– USDKZT_TOM АҚШ доллары үшін (Curr=USD);

– CurrKZT_TOD өзге шетел валюталары үшін (Curr=EUR/RUB/CNY),

3. Егер шетел валютасы бойынша "қысқа сатуға тыйым салу" белгісі белгіленсе, мұндай шетел валютасы үшін CentralRateCurr орталық бағамы CurrKZT_TOD, CurrKZT_TOM, CurrKZT_SPT құралдары бойынша сауда-саттық деректері негізінде анықталады.

4. Әрбір шетел валютасы үшін CentralRateCurr орталық бағамы тиісті бағам құраушы құрал бойынша сауда-саттық сессиясының аяқталу уақытына дейін соңғы 30 (отыз) минут ішінде Биржаның сауда-саттық жүйесінде ашық сауда-саттық тәртіптемесінде жасалған ағымдағы сауда-саттық күнінің шетел валютасын сатып алу-сату мәмілелерінің соңғы n бойынша есептелген орташа сараланған бағамға тең болып белгіленеді: N АҚШ доллары бойынша 5 (бес) мәмілеге немесе өзге шетел валюталары үшін 3 (үш) мәмілеге (EUR/RUB/CNY) тең болып анықталады.

5. Егер ағымдағы сауда-саттық күні Биржаның сауда-саттық жүйесінде ашық сауда-саттық тәртіптемесінде бағам құраушы құрал бойынша сауда сессиясы аяқталатын уақытқа дейін соңғы 30 (отыз) минут ішінде мәмілелер N-ден кем жасалған болса, шетел валютасының орталық бағамы мынадай шамалардың медиандық мәніне тең белгіленеді:

- бағам құраушы құрал бойынша сауда сессиясы аяқталғанға дейін ағымдағы сауда-саттық күні ішінде ашық сауда-саттық тәртіптемесінде Биржаның сауда-саттық жүйесінде жасалған барлық тиісті сатып алу-сату мәмілелері бойынша есептелген орташа сараланған бағам, сауда сессиясы ішінде ағымдағы сауда-саттық күні ішінде тиісті мәмілелер болмаған кезде, медиандық мән орташа сараланған бағамды есепке алмай есептеледі;
- бағам құраушы құрал бойынша ашық сауда-саттық тәртіптемесінде Биржаның сауда-саттық жүйесінде сатып алуға арналған үздік өтінімнің бағасы ағымдағы сауда-саттық сессиясы ішінде сатып алуға тиісті өтінімдер болмаған кезде, медиандық мән сатып алуға арналған өтінімдер ескерілмей есептеледі;
- бағам құраушы құрал бойынша ашық сауда-саттық тәртіптемесінде Биржаның сауда-саттық жүйесінде сатуға арналған ең үздік өтінімнің бағасы ағымдағы сауда-саттық күні ішінде сатуға арналған тиісті өтінімдер болмаған кезде, медиандық мән сатуға арналған өтінімдер есепке алынбай есептеледі.

6. Егер шетел валютасы бойынша "қысқа сатуға тыйым салу" белгісі белгіленсе, шетел валютасының орталық бағамы мынадай шамалардың медиандық мәнге тең болып белгіленеді:
- CurrKZT_TOD, CurrKZT_TOM, CurrKZT_SPT құралдары бойынша сауда сессияларының аяқталу уақытына дейін ағымдағы сауда-саттық күні ішінде ашық сауда-саттық тәртіптемесінде Биржаның сауда-саттық жүйесінде жасалған барлық тиісті сатып алу-сату мәмілелері бойынша есептелген орташа өлшемді бағам, сауда сессиялары ішінде тиісті мәмілелер болмаған жағдайда, медиандық мән Биржаның сауда-саттық жүйесінде ағымдағы сауда-саттық күнінің орташа өлшемді бағамын есепке алмай есептеледі.;
 - бағам құраушы құрал бойынша ашық сауда-саттық тәртіптемесінде Биржаның сауда-саттық жүйесінде сатып алуға арналған үздік өтінімнің бағасы ағымдағы сауда-саттық сессиясы ішінде сатып алуға тиісті өтінімдер болмаған кезде, медиандық мән сатып алуға арналған өтінімдер ескерілмей есептеледі;
 - бағам құраушы құрал бойынша ашық сауда-саттық тәртіптемесінде Биржаның сауда-саттық жүйесінде сатып алуға арналған үздік өтінімнің бағасы ағымдағы сауда-саттық сессиясы ішінде сатып алуға тиісті өтінімдер болмаған кезде, медиандық мән сатып алуға арналған өтінімдер ескерілмей есептеледі.
7. Егер ағымдағы сауда-саттық күні ішінде белгілі бір шетел валютасы үшін бағам құраушы құрал бойынша ашық сауда-саттық тәртіптемесінде сауда сессиясы аяқталатын уақытқа дейін бірде-бір мәміле жасалмаса, сондай-ақ осы кезең ішінде бағам құраушы құрал бойынша сатуға және сатып алуға бірде-бір өтінім берілмесе, орталық бағам тиісті шетел валютасы бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің бағамына тең белгіленеді.
8. Кросс-валюта жұптары үшін орталық бағам кросс-валюта жұбына кіретін валюта, ал екінші қазақстандық теңге валюталардың бірі болып табылатын шетел валюталарының орталық бағамдарының мәндерін негізге ала отырып алынған бағамға тең белгіленеді.
9. T0 есеп айырысу күні үшін шетел валютасының Rate_Curr есеп айырысу бағамы Осы баптың 2-7 тармақтарына сәйкес анықталған CentralRateCurr шетел валютасының орталық бағамына тең болып белгіленеді:
- $$\text{Rate_Curr}_{T_0} = \text{CentralRate}_{\text{Curr}}, \text{ мұнда:}$$
- T0 – CentralRateCurr шетел валютасының орталық бағамы есептелген күннен кейінгі сауда-саттық күнінің датасы;
10. Есеп айырысу күні үшін шетел валютасының есеп айырысу бағамы $T_i > T_0$ мынадай формулаға сәйкес есептеледі:
- $$\text{Rate_Curr}_{T_i} = \text{CentralRate}_{\text{Curr}} \times \left(1 + \frac{\text{SwapCurr}_{T_i}}{365 \times 100} \times (T_i - T_0) \right), \text{ мұнда:}$$
- Rate_Curr_Ti – Curr күні Ti есептесу күні үшін шетел валютасының есеп айырысу бағамы;
- SwapCurr_Ti – осы Әдістеменің 39 бабына сәйкес анықталатын, шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының Ti есептесу күнімен жабылу мәмілесінің есептесу бағасы;
- CentralRateCurr – осы баптың 2-7 тармақтарына сәйкес анықталған, CentralRateCurr шетел валютасының орталық бағамы.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімімен өзгертілген).

39 бап.

Шетел валютасымен операциялардың / валюталық своп операцияларының есептесу бағаларын анықтау

1. Шетел валютасымен операциялардың / валюталық своп операцияларының және жеткізілімді фьючерстердің есептесу бағаларын анықтау мақсатында тиісті шетел валютасы үшін шетел валютасымен операциялардың / валюталық своп операцияларының индикативтік мөлшерлемелері анықталады.
2. Шетел валютасымен операциялардың / операциялардың индикативтік мөлшерлемелерін есептеу $IndRateCurr_{Ti/Tk}$ валюталық свопы Ti/Tk есеп айырысудың негізгі күндеріне ашық сауда-саттық (СВОП) тәртіптемесіндегі сауда-саттық сессияның нәтижелері бойынша күн сайын жүзеге асырылады, мұнда:
 - Ti – шетел валютасымен операциялар / валюталық своп операциялары бойынша ашылу мәмілесін есептеу күні; ($T0$ немесе $T1$)
 - Tk – Биржаның "Валюталық своп операцияларының және шетел валютасымен операциялардың маманданымы" атты ішкі құжатына сәйкес белгіленген, стандартталған мерзімдермен шетел валютасымен операцияларды / валюталық своп операцияларды жабылу мәмілесінің есеп айырысу күніне сәйкес келетін, шетел валютасымен операцияларды / валюталық своп операцияларының жабылу мәмілесінің Tk есеп айырысу күні (бұдан әрі – есеп айырысудың негізгі күні).
3. $T0$ шетел валютасымен операциялар бойынша ашылу мәмілесін есептеу күнімен және $T1$ және $T2$ есеп айырысудың негізгі күндерімен $IndRateCurr_{T0/T1}$ және $IndRateCurr_{T0/T2}$ шетел валютасымен операциялардың индикативтік мөлшерлемелері мынадай алгоритм бойынша анықталады:
 - 1) ағымдағы сауда-саттық күнінде сауда-саттық болған кезде $CurrKZT_0_001$ және $CurrKZT_0_002$ құралдары бойынша мыналарға тең белгіленеді:
 - АҚШ доллары үшін: Биржаның "Ақша нарығының индикаторларын есептеу әдістемесі" атты (бұдан әрі – Индикаторларды есептеу әдістемесі) ішкі құжатына сәйкес есептелген, бір күндік және екі күндік валюталық своп операцияларының тиісінше USD/KZT SWAP-1D (USD) және SWAP-2D (USD) кірістілік индикаторларына;
 - шетел валюталары үшін $Curr$ АҚШ долларын қоспағанда: ағымдағы сауда-саттық күнінде ашық сауда тәртіптемесінде (СВОП) жасалған $Currkzt_0_001$ және $CurrKZT_0_002$ құралдары бойынша шетел валютасымен операциялардың орташа сараланған кірістілігіне;
 - 2) ағымдағы сауда-саттық күнінде сауда-саттық болмаған кезде $CurrKZT_0_001$ және (немесе) $CurrKZT_0_002$ құралдары бойынша тең белгіленеді:
 - АҚШ доллары үшін: алдыңғы сауда-саттық күніне есептелген $IndRateUSD_{T0/T1}$ және $IndRateUSD_{T0/T2}$ шетел валютасымен операциялардың индикативтік мөлшерлемелері;
 - АҚШ долларын қоспағанда, $Curr$ шетел валюталары үшін: қандай да бір шетел валютасы бойынша алдыңғы сауда-саттық күнінде анықталған тиісті шетел валютасы бойынша $Curr$ шетел валютасымен операциялардың индикативтік мөлшерлемелері $IndRateCurr_{T1}$ және (немесе) $IndRateCurr_{T2}$ валюталық свопы операциялардың индикативтік мөлшерлемелері пайдаланылады;
 - 3) алдыңғы сауда-саттық күнінде $CurrKZT_0_001$ және (немесе) $CurrKZT_0_002$ құралдары бойынша сауда-саттық болмаған кезде, АҚШ

долларын қоспағанда, шетелдік валюталар үшін (Curr=EUR/RUB/CNY) мыналарға тең деп белгіленеді:

$$\begin{cases} \text{IndRateCurr}_{T0/T1} = (\text{IndRateUSD}_{T0/T1} + R_USD) - R_Curr \\ \text{IndRateCurr}_{T0/T2} = (\text{IndRateUSD}_{T0/T2} + R_USD) - R_Curr \end{cases}; \text{ мұнда:}$$

- $\text{IndRateUSD}_{T0/T1}$ – осы тармаққа сәйкес анықталған, T0 шетел валютасымен операциялар бойынша ашу мәмілесін және T2 есеп айырысудың негізгі күнін есептеу күнімен АҚШ долларымен операциялардың индикативтік мөлшерлемесі;
- $\text{IndRateUSD}_{T0/T2}$ – осы тармаққа сәйкес анықталған, T0 шетел валютасымен операциялар бойынша ашу мәмілесін және T1 есеп айырысудың негізгі күнін есептеу күнімен АҚШ долларымен операциялардың индикативтік мөлшерлемесі;
- R_USD – шетел валютасымен операциялардың индикативтік мөлшерлемелерін есептеу уақытына сыртқы ақпараттық көздерде жарияланған АҚШ доллары бойынша SOFR бір күндік мөлшерлемесі *(осы абзац Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген)*;
- R_EUR – шетел валютасымен операциялардың индикативтік мөлшерлемелерін есептеу уақытына қарай сыртқы ақпараттық көздерде жарияланған еуро бойынша ESTER бір күндік мөлшерлемесі *(осы абзац Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген)*;
- R_RUB – шетел валютасымен операциялардың индикативтік мөлшерлемелерін есептеу уақытына қарай сыртқы ақпараттық көздерде жарияланған рубль бойынша MOSPRIME бір күндік мөлшерлемесі;
- R_CNY – шетел валютасымен операциялардың индикативтік мөлшерлемелерін есептеу уақытына қарай сыртқы ақпараттық көздерде жарияланған юань бойынша CNH NIBOR бір күндік мөлшерлемесі.
4. Шетел валютасымен жасалатын операциялардың индикативтік мөлшерлемелері шетел валютасымен жасалатын операциялар бойынша ашылу мәмілесінің T1 есеп айырысу күнімен және T2 есеп айырысудың негізгі күнімен, шетел валютасымен операцияны жабылу мәмілесінің есеп айырысу күніне сәйкес келетін T2 есеп айырысу күнімен Curr_1_001 құралы бойынша $\text{IndRateCurr}_{T0/T1}$ шетел валютасымен жасалатын операциялардың тиісті индикативтік мөлшерлемелеріне тең, шетел валютасымен жасалатын операциялар бойынша ашу мәмілесінің T0 есеп айырысу күнімен және T1 есеп айырысудың негізгі күнімен белгіленеді.
5. Валюталық своп операцияларының индикативтік мөлшерлемелерін есептеу $\text{IndRateCurr}_{T1/Tk}$ валюталық своп операциялары бойынша ашылу мәмілесін T1 есептеу күнімен және Tk есептеулерінің негізгі күндерімен келесі алгоритм бойынша анықталады:
- 1) есептелетін валюталық своп (ACRP) операцияларымен сауда-саттыққа қатысушының орташа несиелік тәуекелін бағалаудың индикативтік көрсеткіші келесідей анықталады:

$$ACRP = \begin{cases} (Y_{KZT_{T_2}}) - (Y_{CURR_{T_2}} + Zwa) - (IndRateCurr_{T_0/T_2}), & \text{егер } CURR \neq USD \\ (Y_{KZT_{T_2}}) - (Y_{USD_{T_2}} + Zwa) - (SWAP-2D (USD)), & \text{егер } CURR = USD \end{cases}$$

(осы абзац Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген)

- $Y_{KZT_{T_2}}$ – Curr/KZT ($Y_{KZT_{T_2}}$) екі күндік валюталық своп операциялары кірістілігінің индикаторын есептеу күніне сәйкес келетін негізгі мерзім үшін Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары (бұдан әрі – ҚР МБҚ) кірістілігінің есептесу мөлшерлемесінің мәні (осы абзац Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген);
- SWAP-2D (Curr) – ағымдағы сауда-саттық күні үшін индикаторларды есептеу әдістемесіне сәйкес есептелген Curr/KZT SWAP-2D (Curr) екі күндік валюталық своп операциялары кірістілігінің индикаторы (осы абзац Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген);
- $Y_{Curr_{T_2}}$ – екі күндік Curr/KZT валюталық своп операциялары кірістілігінің индикаторын есептеу күніне сәйкес келетін негізгі мерзім үшін шет мемлекеттердің МБҚ кірістілігінің есептесу мөлшерлемесінің мәні (осы абзац Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген);
- Zwa – Биржаның "Бағалы қағаздарды бағалау әдістемесі" атты ішкі нормативтік құжатына сәйкес анықталатын, Curr номинал валютасындағы облигациялар кірістілігінің тәуекелсіз қисығына Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі эмитенті болып табылатын мемлекеттік бағалы қағаздар кіретін облигациялар тобы кірістілігінің спреді (бұдан әрі – қазақстандық МБҚ-ның шетел валютасындағы кірістілігінің спреді) (осы абзац Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген);
- $IndRateCUR_{T_0/T_2}$ – осы тармаққа сәйкес анықталған шетел валютасымен операциялар бойынша ашылу мәмілесінің T0 есеп айырысу күнімен және T2 есеп айырысудың негізгі күнімен шетел валютасымен операциялардың индикативтік мөлшерлемесі (осы абзац Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен енгізілген).

Егер операциялармен сауда-саттыққа қатысушының орташа кредиттік тәуекелін бағалаудың индикативтік көрсеткішінің алынған мәні валюталық своп (ACRP) теріс болса, онда ол нөлге теңестіріледі;

- 2) Есеп айырысудың әрбір Tk негізгі күніне ҚР МБҚ және шет мемлекеттердің МБҚ кірістілігі жөніндегі деректер негізінде $IndRateCurr_{T_1/Tk}$ валюталық своп операцияларының индикативтік мөлшерлемелері мынадай формула бойынша анықталады (осы абзац Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген):

$$IndRateCurr_{T_1/Tk} = Y_{KZT_{Tk}} - (Zwa + Y_{CURR_{Tk}}) + ACRP, \text{ мұнда:}$$

(осы абзац Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген)

Y_KZT _{Tk} "	–	екі күндік Curr/KZT валюталық своп операциялары кірістілігінің индикаторын есептеу күніне сәйкес келетін негізгі мерзім үшін ҚР МБҚ кірістілігінің есептесу мөлшерлемесінің мәні (осы абзац Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген);
Zwa	–	Биржаның "Бағалы қағаздарды бағалау әдістемесі" атты ішкі нормативтік құжатына сәйкес анықталатын, Curr номинал валютасындағы облигациялар кірістілігінің тәуекелсіз қисығына Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі эмитенті болып табылатын мемлекеттік бағалы қағаздар кіретін облигациялар тобы кірістілігінің спреді (бұдан әрі – қазақстандық МБҚ-ның шетел валютасындағы кірістілігінің спреді) (осы абзац Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген);
ACRP	–	осы тармақтың 1) тармақшасына сәйкес анықталған валюталық своп операцияларының сауда-саттығына қатысушының орташа несиелік тәуекелін бағалаудың индикативтік көрсеткіші;
Y_Curr _{Tk}	–	шетелдік валюта эмитенті елінің уәкілетті органының ресми ақпараттық ресурсында жарияланған шетелдік МБҚ кірістілігі мөлшерлемелерінің шекті мәндерін тиісті негізгі мерзімге қатысты желілік интерполяциялау әдісімен анықталған әрбір Tk негізгі мерзімі үшін тиісті Curr валютасындағы шетелдік МБҚ кірістілігінің индикативтік есептесу мөлшерлемесі Tk (осы абзац Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген).

6. Шетел валютасымен операциялардың / валюталық своп операциялардың есептесу бағасы пайызбен теңгеге қатысты Tk негізгі күндеріне мынадай формулалар бойынша есептеледі:

$$\text{SwapCurr}_{T_0/T_1} = \text{IndRateCurr}_{T_0/T_1};$$

$$\text{SwapCurr}_{T_0/T_2} = \text{IndRateCurr}_{T_0/T_2};$$

$$\text{SwapCurr}_{T_1/T_2} = \text{IndRateCurr}_{T_1/T_2};$$

$$\text{SwapCurr}_{T_0/Tk} = \left(\frac{\text{IndRateCurr}_{T_0/T_1} \times (T_1 - T_0) + \text{IndRateCurr}_{T_1/Tk} \times (Tk - T_1)}{Tk - T_0} \right), \text{ мұнда:}$$

SwapCurr_{T0/T1} – CURRKZT_0_001 қаржы құралы бойынша шетел валютасымен операциялардың есептесу бағасы;

SwapCurr_{T0/T2} – CURRKZT_0_002 қаржы құрал бойынша шетел валютасымен операциялардың есептесу бағасы;

SwapCurr_{T1/T2} – CURRKZT_1_001 қаржы құрал бойынша шетел валютасымен операциялардың есептесу бағасы;

IndRateCurr_{T1/T2} – T1 есеп айырысу күнімен шетел валютасымен операциялар бойынша ашылу мәмілесінің және T2 есеп айырысудың негізгі күнімен шетел валютасымен операциялардың индикативтік мөлшерлемесі;

$IndRateCurr_{T0/T2}$ – T0 есеп айырысу күнімен шетел валютасымен операциялар бойынша ашылу мәмілесінің және T2 есеп айырысудың негізгі күнімен шетел валютасымен операциялардың индикативтік мөлшерлемесі;

$IndRateCurr_{T0/T1}$ – T0 есеп айырысу күнімен шетел валютасымен операциялар бойынша ашылу мәмілесінің және T1 есеп айырысудың негізгі күнімен шетел валютасымен операциялардың индикативтік мөлшерлемесі;

$IndRateCurr_{T1/Tk}$ – T1 есеп айырысу күнімен шетел валютасымен операциялар бойынша ашылу мәмілесінің және Tk есеп айырысудың негізгі күнімен шетел валютасымен операциялардың индикативтік мөлшерлемесі

7. Ұзын своптар бойынша жабу мәмілелерін есептеу күндерінен басқа, есептеу күндерімен своп операцияларының есептесу бағалары линиялық интерполяция әдісімен есептеледі.

8. Шетел валютасымен операциялардың / валюталық своп операцияларының теңгемен есептесу бағалары кез келген T_j есептесу күнге $SwapCurrKZT_{T0/Tj}$ мынадай формула бойынша есептеледі:

$$SwapCurrKZT_{T0/Tj} = \left(\frac{SwapCurr_{T0/Tj} \times (Tj - T0)}{365 \times 100} \right) \times CentralRate_{curr}, \text{ мұнда:}$$

$SwapCurr_{T0/Tj}$ – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының T_j есептік күніне пайызбен есептесу бағасы;

$CentralRate_{curr}$ – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес есептелген, шетел валютасының орталық бағамы.

9. Қажет болған жағдайда Комитет своп операцияларының есептесу бағаларының мәндерін, егер Комитет мүшелерінің пікірі бойынша олар осы қаржы құралының әділ нарықтық бағасын көрсетпесе, жоғарыда айтылғандардан өзгеше тәртіппен өзгерту туралы шешім қабылдауға құқылы.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімімен өзгертілген).

39-1 бап. Шетел валюталары үшін нарықтық және пайыздық тәуекел мөлшерлемелерін анықтаудың негізгі қағидаттары

1. Бағалы қағаздардың бастапқы маржасының мөлшерлемелері, шоғырлану мөлшерлемелері, пайыздық тәуекел мөлшерлемелері есептік тәуекел-параметрлер болып табылады және осы Әдістеменің 6 бабына сәйкес, EWMA экспоненциалды мөлшерленген ауытқу әдісін (бұдан әрі – тәуекел мөлшерлемелерін анықтау үшін құбылмалылық), сондай-ақ нарықтық және пайыздық тәуекелдің белгіленген минималды және максималды мөлшерлемелерін пайдалана отырып, бағалардың құбылмалылығын бағалау негізінде күн сайын есептеледі.

2. Әрбір $Curr$ шетел валютасы үшін бастапқы маржа мөлшерлемесі, шоғырлану мөлшерлемесі, пайыздық тәуекел мөлшерлемесі есептеледі.

Осындай шетел валюталарымен мәмілелер/өтінімдер бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз етуге қойылатын талаптардың мөлшері көрсетілген ставкаларды, сондай-ақ осы Әдістемеге сәйкес анықталатын, өзге де тәуекел-параметрлерді ескере отырып анықтайды.

3. Әрбір Curr шетел валютасы үшін нарықтық тәуекелдің шектеу мөлшерлемелері: бастапқы маржаның минималды және максималды мөлшерлемелері және шоғырлану мөлшерлемелері, сондай-ақ пайыздық тәуекелдің шектеу мөлшерлемелері: Комитет мерзімді негізде белгілейтін, бекітілетін тәуекел-параметрлер болып табылатын пайыздық тәуекелдің минималды мөлшерлемелері (пайыздық тәуекелдің төмендеу мөлшерлемесі және пайыздық тәуекелдің өсу мөлшерлемесі) белгіленеді.
Комитеттің осы тармақтың бірінші абзацында көрсетілген мөлшерлемелерді анықтауы және белгілеуі, осы Әдістеменің 39-2 бабында белгіленген тәртіпке сәйкес, жүзеге асырылады.
4. Шешуші мерзімдер арасында келетін күндерге пайыздық тәуекел мөлшерлемелерінің мәндері линиялық интерполяция әдісімен анықталады (интерполяция үшін жылдық пайызбен көрсетілген шамалар пайдаланылады).
5. Максималды негізгі мерзімнен кейін келетін күндерге пайыздық тәуекел мөлшерлемелерінің мәні максималды негізгі мерзімнің пайыздық тәуекел мөлшерлемелеріне тең.
6. Комитет нарықтық конъюнктураның елеулі өзгеруі, нарықтың жоғары құбылмалылығы немесе сауда-саттық барысында да, сауда-саттық басталғанға дейін де өзге нарықтық факторлар туралы ақпарат болған кезде, осы Әдістемеге сәйкес анықталатын, мәндерден өзгеше нарықтық және пайыздық тәуекелдің шектеу мөлшерлемелерін, нарықтық және пайыздық тәуекелдің шектеу мөлшерлемелерін белгілеу туралы шешім қабылдауға құқылы.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімімен енгізілген).

39-2 бап. Шетел валюталары үшін нарықтық және пайыздық тәуекелдің шектеу мөлшерлемелерін анықтау

1. Осы Әдістеменің 2 бабының 4 тармағында белгіленген мерзімде нарықтық және пайыздық тәуекелдердің мөлшерлемелерін есептеу мақсатында Биржа, Комитеті бекітетін тәуекел-параметрлер болып табылатын, Curr шетел валюталары бойынша нарықтық және пайыздық тәуекелдердің шектеу мөлшерлемелерін анықтайды.
2. Нарықтық және пайыздық тәуекелдің шектеу мөлшерлемелері іргелі параметрлерді пайдалана отырып, валюталық биржалық нарықта жасалған мәмілелер бойынша есеп айырысу бағамдары туралы тарихи ақпарат негізінде есептеледі.
3. Curr шетел валютасы бойынша бастапқы маржаның минималды мөлшерлемесі мынадай формула бойынша есептеледі:

$MR_{min} = \max(\alpha \cdot \sigma; k_{MR_{min}})$, мұнда:

MR_{min}	–	шетел валютасы бойынша бастапқы маржаның минималды мөлшерлемесі;
α	–	негізгі параметр болып табылатын және Комитет валюта нарығы үшін белгілеген тиісті сенім деңгейінің қалыпты бөлінуінің квантили;
σ	–	осы Әдістеменің 2 тарауына және Комитет белгілеген валюта нарығының іргелі параметрлеріне сәйкес есептелген тарихи кезеңдегі шетел валютасы бағамының максималды салыстырмалы ауытқуының бағаланған құбылмалылығы;
$k_{MR_{min}}$	–	шетел валюталарымен мәмілелер бойынша провайдердің қызметтер көрсетуі жөніндегі келісімдерде белгіленген

талаптарды және (немесе) нарықтық конъюнктураның елеулі өзгеруі туралы ақпаратты және (немесе) нарықтың жоғары құбылмалылығы (болған жағдайда) туралы ақпаратты және (немесе) шетел валютасы бағамының өзгеруіне елеулі әсер ететін тәуекелдің қосымша түрлерінің деңгейін ескеретін, Комитет белгілеген шетел валютасы бойынша бастапқы маржа мөлшерлемесінің минималды шекті деңгейі.

4. Шетел валютасы бойынша шоғырланудың минималды мөлшерлемесі мынадай формула бойынша есептеледі:

$$\text{ConcR}_{\min} = \text{MR}_{\min} \times \sqrt{\frac{T_{\text{Likv}}}{T_{\text{RH}}}}, \text{ мұнда:}$$

- ConcR_{\min} – шетел валютасы бойынша шоғырланудың минималды мөлшерлемесі;
- T_{RH} – Комитет белгілеген іргелі параметр болып табылатын, уақытша кезең, тәуекелдерді бағалау көкжиегі;
- T_{likv} – Комитет белгілеген іргелі параметр болып табылатын, уақыт кезеңі, шоғырлану кезіндегі тәуекелдерді бағалау көкжиегі;

5. Бастапқы маржаның максималды мөлшерлемесі $\text{MR}_{\max_{\text{fi}}}$ мен шетел валютасы бойынша максималды шоғырландыру мөлшерлемесі $\text{ConcR}_{\max_{\text{fi}}}$ 100 %-ға тең деп белгіленеді.

6. Шетел валютасы бойынша пайыздық тәуекел өсімінің минималды мөлшерлемесі шетел валютасымен операциялар/ валюталық своп операциялары бойынша деректер негізінде мерзімді негізде әрбір негізгі мерзім үшін есептеледі.

7. Әрбір негізгі мерзім үшін шетел валютасы бойынша пайыздық тәуекел өсімінің минималды мөлшерлемесі мынадай формула бойынша есептеледі:

$$\text{MinH_IR}_{T_k} = \alpha \sigma, \text{ мұнда:}$$

- MinH_IR_{T_k} – шетел валютасы бойынша пайыздық тәуекел өсімінің минималды мөлшерлемесі;
- α – негізгі параметр болып табылатын және Комитет валюта нарығы үшін белгілеген тиісті сенім деңгейінің қалыпты бөлінуінің квантили;
- σ – осы Әдістеменің 2 тарауына және Комитет белгілеген валюта нарығының іргелі параметрлеріне сәйкес есептелген тарихи кезең үшін T_k есептеудің негізгі күндеріне сәйкес келетін негізгі мерзім (k) үшін шетел валютасымен операциялар/ валюталық своп операциялары бойынша мөлшерлеменің максималды абсолютті ауытқуының бағаланған құбылмалылығы.

Бұл ретте ΔP_T^* іріктелімі келесі формула бойынша қалыптастырылады:

$$\Delta P_T^* = \max_{T=0, \dots, T_{\text{RH}}} \{ P_T - P_{T-1}; \dots; P_T - P_{T_{\text{RH}}} \}, \text{ мұнда: тек оң мәнді бір күндік абсолютті ауытқулар ескеріледі. Теріс мәнді ауытқу тиісті ауытқу кезеңінің алдыңғы оң мәніне теңестіріледі.}$$

8. Шетел валютасы бойынша пайыздық тәуекелдің төмендеуінің минималды мөлшерлемесі шетел валютасымен операциялар/ валюталық своп операциялары бойынша деректер негізінде мерзімді негізде әрбір негізгі мерзім үшін есептеледі.

9. Әрбір негізгі мерзім үшін құлдыраудың минималды мөлшерлемесі мынадай формула бойынша есептеледі:

$MinL_IR_{Tk} = \alpha \times \sigma$, мұнда:

- $MinL_IR_{Tk}$ – шетел валютасы бойынша пайыздық тәуекел өсімінің минималды мөлшерлемесі;
- α – негізгі параметр болып табылатын және Комитет валюта нарығы үшін белгілеген тиісті сенім деңгейінің қалыпты бөлінуінің квантили;
- σ – осы Әдістеменің 2 тарауына және Комитет белгілеген валюта нарығының іргелі параметрлеріне сәйкес есептелген тарихи кезең үшін T_k есептеудің негізгі күндеріне сәйкес келетін негізгі мерзім (k) үшін шетел валютасымен операциялар/ валюталық своп операциялары бойынша мөлшерлеменің максималды абсолютті ауытқуының бағаланған құбылмалылығы.

Бұл ретте ΔP_T^* іріктелімі келесі формула бойынша қалыптастырылады:

$\Delta P_T^* = \min_{T=0, \dots, T_{RH}} \{ P_T - P_{T-1}; \dots; P_T - P_{T_{RH}} \}$, мұнда: тек теріс мәнді бір күндік абсолютті ауытқулар ескеріледі. Оң мәнді ауытқу тиісті ауытқу кезеңінің алдыңғы теріс мәніне теңестіріледі.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімімен енгізілген).

40 бап. Шетел валюталары бойынша бастапқы маржа мөлшерлемелерін есептеу

1. Шетел валютасы бойынша бастапқы маржаның мөлшерлемесі Комитет белгілеген тәуекел көкжиегі T_{RH} теңгеге қатысты шетел валютасы бағамының өзгеруінің валюталық тәуекелін бағалауға арналған.
2. Шетел валютасының бастапқы маржасының мөлшерлемесі тәуекел-параметрлерді есептеу кезінде әрбір сауда-саттық күні есептеледі.
3. Шетел валютасының бастапқы маржасының мөлшерлемесі мынадай формула бойынша есептеледі:

$$MR_T = \begin{cases} \min \left(\text{ceiling} \left(\frac{\max \left(MR_{p_T} \times \sqrt{1 + \frac{m_T}{T_{RH}}} + R_{l_Curr}; MR_{\min} \right)}{h} \right) \times h; MR_{\max_{\text{curr}}} \right), & \text{если } M = \text{True} \\ MR_{\min}, & \text{если } M = \text{False} \end{cases}, \text{ мұнда:}$$

- MR_T – (T) сауда-саттық күніндегі бастапқы маржаның мөлшерлемесі;
- MR_{p_T} – осы баптың 4 тармағында анықталған алгоритмге сәйкес (T) сауда-саттық күні үшін анықталған бастапқы маржа мөлшерлемесінің алдын ала мәні;
- MR_{\min} – осы Әдістеменің 39-2 бабына сәйкес анықталатын, шетел валютасының бастапқы маржасының минималды мөлшерлемесі, бекітілетін тәуекел-параметр;
- $MR_{\max_{\text{curr}}}$ – осы Әдістеменің 39-2 бабына сәйкес анықталатын бағалы қағаздың бастапқы маржасының максималды мөлшерлемесі;
- m_T – осы қаржы құралы үшін тәуекелдерді бағалаудың алдағы көкжиегіндегі сауда-саттық күні емес күндердің саны;
- T_{RH} – тәуекелдерді бағалау көкжиегі, Комитет белгілеген іргелі тәуекел-параметрі болып табылатын, уақыт кезеңі;

- h – шетел валютасының бастапқы маржасының мөлшерлемесін өзгертудің минималды қадамы, Комитет белгілеген бекітілетін тәуекел-параметр;
- R_{I_Curr} – шетел валютасының нарықтық өтімділігі тәуекелінің мөлшерлемесі, Комитет белгілеген бекітілетін тәуекел-параметр;
- M – өтінімдер мониторингінің белгісі, бекітілетін шетел валютасының тәуекел-параметрі;
- ceiling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы.
4. Шетел валютасының бастапқы маржасы мөлшерлемесінің алдын ала мәні (T) сауда-саттық күні үшін мынадай алгоритмге сәйкес анықталады:
- $$MR_{p_T} = \begin{cases} \text{ceiling} \left(\frac{\alpha^* \sigma_T}{h} \right) \times h, & \text{если } \text{ceiling} \left(\frac{\alpha^* \sigma_T}{h} \right) \times h \geq MR_{p_T-1} + h \\ MR_{p_T-1} - h, & \text{если } \text{ceiling} \left(\frac{\alpha^* \sigma_T}{h} \right) \times h \leq (MR_{p_T-1} - h) \text{ и } T_{Ch} \geq n, \text{ мұнда:} \\ MR_{p_T-1}, & \text{кез келген басқа жағдайда} \end{cases}$$
- MR_{p_T} – (T) сауда-саттық күні үшін анықталған бастапқы маржа мөлшерлемесінің алдын ала мәні;
- MR_{p_T-1} – (T-1) сауда-саттық күні үшін анықталған бастапқы маржа мөлшерлемесінің алдын ала мәні;
- α – негізгі параметр болып табылатын және Комитет валюта нарығы үшін белгілеген тиісті сенім деңгейінің қалыпты бөлінуінің квантили;
- h – бастапқы маржа мөлшерлемесін өзгертудің минималды қадамы, шетел валютасының бекітілетін тәуекел-параметр;
- σ_T – осы Әдістеменің 37 бабының 4 тармағына сәйкес есептелген, (T) сауда-саттық күніндегі шетел валютасы бағамының құбылмалылығы;
- T_{Ch} – бастапқы маржа мөлшерлемесінің алдын ала мәнінің соңғы өзгеруінен бастап мерзім;
- n – бастапқы маржа мөлшерлемелерін және шоғырлануды төмендетуге тыйым салу кезеңі, шетел валютасының бекітілетін тәуекел-параметр;
- ceiling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы.
5. Комитет қандай да бір шетел валютасының бастапқы маржасының мөлшерлемесін анықтау үшін пайдаланылатын EWMA әдісін қолданылмайтыны туралы шешім қабылдаған жағдайда, осы шетел валютасы үшін бастапқы маржаның мөлшерлемесі осы шетел валютасы үшін Комитет бекіткен бастапқы маржаның минималды мөлшерлемесіне тең белгіленеді.
6. (Curr1, Curr2) Кросс-валюта жұбының $MR_T^{Curr1/Curr2}$ бастапқы маржасының мөлшерлемесі (T) сауда-саттық күнінде (T) келесі алгоритмге сәйкес тәуекел-параметрлерді есептеу кезінде анықталады:
- 1) (Curr1, Curr2) кросс-валюта жұбы үшін деректердің консистенциясының мынадай шарттары сақталған кезде осы баптың 3 тармағына сәйкес есептелген мәнге тең белгіленеді:

$$MR_{T-up}^{Curr1/Curr2}(\min) \leq MR_{T-up}^{Curr1/Curr2} \leq MR_{T-up}^{Curr1/Curr2}(\max)$$

$$MR_{T-down}^{Curr1/Curr2}(\min) \leq MR_{T-down}^{Curr1/Curr2} \leq MR_{T-down}^{Curr1/Curr2}(\max), \text{ мұнда:}$$

$MR_{T-up}^{Curr1/Curr2}(\min)$ – осы баптың 7 тармағына сәйкес анықталатын бірінші деңгейдегі кросс-валюта жұбының есептесу бағамының өсу мөлшерлемесінің төменгі шекарасы;

$MR_{T-up}^{Curr1/Curr2}(\max)$ – осы баптың 7 тармағына сәйкес анықталатын бірінші деңгейдегі кросс-валюта жұбының есептесу бағамының өсу мөлшерлемесінің төменгі шекарасы;

$MR_{T-down}^{Curr1/Curr2}(\min)$ – осы баптың 7 тармағына сәйкес анықталатын бірінші деңгейдегі кросс-валюта жұбының есептесу бағамының төмендеу мөлшерлемесінің төменгі шекарасы;

$MR_{T-down}^{Curr1/Curr2}(\max)$ – осы баптың 7 тармағына сәйкес анықталатын бірінші деңгейдегі кросс-валюта жұбының есептесу бағамының төмендеу мөлшерлемесінің төменгі шекарасы;

- 2) осы тармақтың 1) тармағында белгіленген шарттар сақталмаған кезде, мынадай алгоритмге сәйкес, ең жақын шекаралық мәнге тең болып белгіленеді:

$$\left\{ \begin{array}{l} \max(MR_{T-up}^{Curr1/Curr2}(\min); MR_{T-down}^{Curr1/Curr2}(\min)), \text{ енді } MR_{T-up}^{Curr1/Curr2} < \max(MR_{T-up}^{Curr1/Curr2}(\min); MR_{T-down}^{Curr1/Curr2}(\min)) \\ \min(MR_{T-up}^{Curr1/Curr2}(\max); MR_{T-down}^{Curr1/Curr2}(\max)), \text{ енді } MR_{T-up}^{Curr1/Curr2} > \min(MR_{T-up}^{Curr1/Curr2}(\max); MR_{T-down}^{Curr1/Curr2}(\max)) \end{array} \right.;$$

- 3) устанавливается на уровне верхней границы меньшего интервала $\min(MR_{T-up}^{Curr1/Curr2}(\max); MR_{T-down}^{Curr1/Curr2}(\max))$ при условии $[MR_{T-up}^{Curr1/Curr2}(\min); MR_{T-up}^{Curr1/Curr2}(\max)]$ и $[MR_{T-down}^{Curr1/Curr2}(\min); MR_{T-down}^{Curr1/Curr2}(\max)]$.

7. Бірінші деңгейдегі шетел валютасының есептесу бағамының өсу және төмендеу мөлшерлемелерінің жоғарғы және төменгі шекаралары мынадай алгоритм бойынша анықталады:

$$MR_{T-up}^{Curr1/Curr2}(\min) = \begin{cases} \frac{MR_{T-down}^{Curr2} - MR_{T-down}^{Curr1}}{1 - MR_{T-down}^{Curr2}}, \text{ енді } MR_{T-down}^{Curr1} \leq MR_{T-down}^{Curr2} \\ \max\left(0; \frac{MR_{T-up}^{Curr1} - MR_{T-up}^{Curr2}}{1 + MR_{T-up}^{Curr2}}\right), \text{ иначе} \end{cases}$$

$$MR_{T-up}^{Curr1/Curr2}(\max) = \frac{MR_{T-up}^{Curr1} + MR_{T-down}^{Curr2}}{1 - MR_{T-up}^{Curr2}}$$

$$MR_{T-down}^{Curr1/Curr2}(\min) = \begin{cases} \max\left(0; \frac{MR_{T-up}^{Curr2} - MR_{T-up}^{Curr1}}{1 + MR_{T-up}^{Curr2}}\right), \text{ енді } MR_{T-down}^{Curr1} \leq MR_{T-down}^{Curr2} \\ \frac{MR_{T-down}^{Curr1} - MR_{T-down}^{Curr2}}{1 - MR_{T-down}^{Curr2}}, \text{ иначе} \end{cases}$$

$$MR_{T-down}^{Curr1/Curr2}(\max) = \frac{MR_{T-up}^{Curr2} + MR_{T-down}^{Curr1}}{1 - MR_{T-up}^{Curr2}}, \text{ мұнда:}$$

$MR_{T-down}^{Curr2}, MR_{T-down}^{Curr1}$ – осы Әдістеменің 43-1 бабына сәйкес анықталатын, бірінші деңгейдегі Curr1 және Curr2 шетел валюталарының есептесу бағамының төмендеу мөлшерлемелері;

$MR_{T-up}^{Curr2}, MR_{T-up}^{Curr1}$ – осы Әдістеменің 43-1 бабына сәйкес анықталатын бірінші деңгейдегі Curr1 және Curr2 шетел валюталарының есептесу бағамының өсу мөлшерлемелері.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашадағы шешімімен өзгертілген).

41 бап. (Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен алып тасталған)

42 бап. Шетел валюталары бойынша шоғырлану лимиттерін есептеу

1. Шоғырлану лимиті әрбір шетел валютасы (Curr) бойынша келесідей есептеледі:

- 1) Комитет белгілеген тарихи кезеңдегі Curr шетел валюталарындағы CurrKZT_TOD, CurrKZT_TOM, CurrKZT_SPT құралдарының кез келгенімен Биржаның сауда-саттық жүйесінде сауда-саттық жүзеге асырылған сауда күндерінің саны анықталады;
- 2) тарихи кезең ішінде Curr шетел валютасының көлемінде шетел валютасындағы CurrKZT_TOD, CurrKZT_TOM, CurrKZT_SPT құралдары бойынша сауда-саттықтың жиынтық көлемі есептеледі;
- 3) тарихи кезеңдегі Curr шетел валютасы бойынша сауда-саттықтың орташа күндік көлемі мына формула бойынша есептеледі:

$$V_{\text{daily}} = \frac{V_{\text{sum}}}{N_{\text{trade}}}, \text{ мұнда:}$$

V_{daily} – шетел валютасы мөлшерінде көрсетілген Curr шетел валютасы бойынша сауда-саттықтың орташа күндік көлемі;

V_{sum} – Curr шетел валютасы бойынша сауда-саттықтың жиынтық көлемі;

N_{trade} – тарихи кезеңдегі сауда күндерінің саны;

4) шетел валютасы бойынша шоғырлану лимиті мынадай формула бойынша анықталады:

$$L_{\text{conc}} = V_{\text{daily}} \times K_{\text{conc}}, \text{ мұнда:}$$

L_{conc} – шетел валютасы мөлшерінде көрсетілген Curr шетел валютасы бойынша шоғырлану лимиті.

K_{conc} – T_{RH} уақыт кезең ішінде Curr шетел валютасының бағамына елеулі әсер етпей жойылуы мүмкін осы шетел валютасының орташа күндік сауда-саттық көлемінен Curr шетел валютасындағы көлемнің максималды үлесін анықтайтын шоғырлану коэффициенті

43 бап. Шетел валюталары бойынша шоғырлану мөлшерлемелерін есептеу

1. Шетел валюталары бойынша шоғырлану мөлшерлемелері Комитет валюта нарығы үшін белгілеген TLikv тәуекелдерін бағалау көжжигіне және ол үшін белгіленген шоғырлану лимитінен асатын шетел валютасы бойынша ашық жайғасымды жоюға арналған кезеңді тиісті бағалауға сәйкес есептеледі.
2. Шетел валютасы бойынша шоғырлану мөлшерлемесі осы шетел валютасындағы жайғасымға қатысты шетел валютасы бағамының өзгеруінің валюталық тәуекелін ол үшін белгіленген шоғырлану лимитінен асатын мөлшерде бағалауға арналған және мынадай формула бойынша есептеледі:

$$\text{ConcR}_T = \begin{cases} \min(\text{ceiling}\left(\frac{\max\left(\sqrt{\frac{T_{ikv}}{T_{RH}}}\times(MR_{p_T}\times\sqrt{1+\frac{m_T}{T_{RH}}}+R_{l_Curr});\text{ConcR}_{\min}\right)}{h}\right); \text{ConcR}_{\max_{\text{curr}}}), & \text{если } M=\text{True} \\ \text{ConcR}_{\min}, & \text{если } M=\text{False} \end{cases}$$

, мұнда:

- ConcRT – (Т) сауда-саттық күніндегі шетел валютасы бойынша шоғырлану мөлшерлемесі;
- MR_{p_T} – осы Әдістеменің 40 бабының 4-тармағында анықталған алгоритмге сәйкес (Т) сауда-саттық күні үшін анықталған бастапқы маржа мөлшерлемесінің алдын ала мәні;
- ConcRmin – шетел валютасы шоғырлануының минималды мөлшерлемесі, бекітілетін тәуекел-параметр;
- $\text{ConcR}_{\max_{\text{curr}}}$ – осы Әдістеменің 39-2 бабына сәйкес анықталатын шетел валютасы шоғырлануының максималды мөлшерлемесі;
- m_T – осы шетелдік қағаз үшін тәуекелдерді бағалаудың алдағы көкжиегіндегі сауда емес күндердің саны;
- T_{RH} – Комитет белгілеген іргелі параметр болып табылатын, тәуекелдерді бағалау көкжиегі;
- T_{ikv} – Комитет белгілеген іргелі параметр болып табылатын, уақыт кезеңі, шоғырлану кезіндегі тәуекелдерді бағалау көкжиегі;
- h – бастапқы маржа мөлшерлемесін өзгертудің минималды қадамы, бекітілетін тәуекел-параметр;
- R_{l_curr} – шетел валютасының нарықтық өтімділігі тәуекелінің мөлшерлемесі, бекітілетін тәуекел-параметр;
- M – өтінімдер мониторингінің белгісі, шетел валютасының бекітілетін тәуекел-параметр;
- ceiling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы.
3. Комитет қандай да бір шетел валютасының шоғырлану мөлшерлемесін анықтау үшін пайдаланылатын EWMA әдісін қолданылмайтындығы туралы шешім қабылдаған жағдайда, шетел валютасының шоғырлану мөлшерлемесі Комитет осы шетел валютасы үшін бекіткен шоғырланудың минималды мөлшерлемесіне тең болып белгіленеді.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашадағы шешімімен өзгертілген).

43-1 бап. Нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы және төменгі шекараларын анықтау

1. Нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазоны Биржа шетел валюталарымен мәмілелер бойынша нарықтық тәуекелдерді бағалау үшін пайдаланатын шетел валютасы бағамы мәндерінің аралығын анықтайды, бұл ретте нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазоны шекараларының екі деңгейі анықталады.
2. Шетел валютасының бірінші деңгейіндегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы шегі мынадай формула бойынша анықталады:

$$RH_{1_T} = \text{Rate_Curr}_T \times (1 + MR_T),$$
 мұнда:

RH_{1_T} – (Т) сауда-саттық күніндегі бірінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы шегі;

- MR_T – осы Әдістеменің 40-бабына сәйкес есептелген, (Т) сауда-саттық күніндегі шетел валютасының бастапқы маржасының мөлшерлемесі;
- $Rate_Curr_T$ – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес анықталған, шетел валютасының есептесу бағамы.
3. Екінші деңгейдегі шетел валютасының нарықтық тәуекелдерін бағалау диапазонының жоғарғы шегі мынадай формула бойынша анықталады:
- $RH_{2_T} = Rate_Curr_T \times (1 + ConcR_T)$, мұнда:
- RH_{2_T} – (Т) сауда-саттық күніндегі екінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы шегі;
- $ConcR_T$ – осы Әдістеменің 43-бабына сәйкес есептелген, (Т) сауда-саттық күніндегі шетел валютасын шоғырландыру мөлшерлемесі;
- $Rate_Curr_T$ – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес анықталған шетел валютасының есептесу бағамы.
4. Бірінші деңгейдегі шетел валютасының нарықтық тәуекелдерін бағалау диапазонының төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:
- $RL_{1_T} = Rate_Curr_T \times (1 - MR_T)$, мұнда:
- RL_{1_T} – (Т) сауда-саттық күніндегі бірінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының төменгі шегі;
- MR_T – осы Әдістеменің 40-бабына сәйкес есептелген, (Т) сауда-саттық күніндегі шетел валютасының бастапқы маржасының мөлшерлемесі;
- $Rate_Curr_T$ – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес анықталған, шетел валютасының есептесу бағамы.
5. Екінші деңгейдегі шетел валютасының нарықтық тәуекелдерін бағалау диапазонының төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:
- $RL_{2_T} = Rate_Curr_T \times (1 - ConcR_T)$, мұнда:
- RL_{2_T} – (Т) сауда-саттық күніндегі екінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының төменгі шегі;
- $ConcR_T$ – осы Әдістеменің 43 бабына сәйкес есептелген, (Т) сауда-саттық күніндегі шетел валютасын шоғырландыру мөлшерлемесі;
- $Rate_Curr_T$ – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес анықталған, шетел валютасының есептесу бағамы.
6. Бірінші және екінші деңгейдегі шетел валютасының есептесу бағамының өсу (құлдырау) мөлшерлемелері формулалар бойынша анықталады:
- $$MR_{T-up} = \frac{RH_{1_T}}{Rate_Curr_T} - 1$$
- $$ConcR_{T-up} = \frac{RH_{2_T}}{Rate_Curr_T} - 1$$
- $$MR_{T-down} = 1 - \frac{RL_{1_T}}{Rate_Curr_T}$$
- $$ConcR_{T-down} = 1 - \frac{RL_{2_T}}{Rate_Curr_T}, \text{ мұнда:}$$
- MR_{T-up} – бірінші деңгейдегі шетел валютасының есептесу бағамының өсу мөлшерлемелері;
- MR_{T-down} – бірінші деңгейдегі шетел валютасының есептесу бағамының төмендеу мөлшерлемелері;

ConcR _{T-up}	–	екінші деңгейдегі шетел валютасының есептесу бағамының өсу мөлшерлемелері;
ConcR _{T-down}	–	екінші деңгейдегі шетел валютасының есептесу бағамының төмендеу мөлшерлемелері;
Rate_CurrT	–	осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес анықталған, шетел валютасының есептесу бағамы;
RH _{1T}	–	(T) сауда-саттық күніндегі бірінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы шегі;
RH _{2T}	–	(T) сауда-саттық күніндегі бірінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы шегі;
RL _{1T}	–	(T) сауда-саттық күніндегі екінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы шегі;
RL _{2T}	–	(T) сауда-саттық күніндегі бірінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының төменгі шегі.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімімен енгізілген).

44 бап.

Шетел валюталары бойынша шоғырлану кезінде пайыздық тәуекел мөлшерлемелерін және пайыздық тәуекел мөлшерлемелерін есептеу

1. Шетел валютасы бойынша пайыздық тәуекел мөлшерлемесі шетел валютасымен операциялар / шетел валютасымен валюталық своп операциялары бағасының белгілі бір мерзіммен теңгеге қатысты өзгеруіне байланысты нарықтық тәуекелді бағалауға арналған.
2. Әрбір шетел валютасы үшін өсу мөлшерлемесі және пайыздық тәуекелдің төмендеу мөлшерлемесі жеке анықталады.
3. Шетел валютасының пайыздық тәуекелінің өсу мөлшерлемелері мен төмендеу мөлшерлемелері негізгі (Tk) есеп айырысу күні үшін тәуекел-параметрлерді есептеу кезінде әрбір (T) сауда-саттық күні есептеледі.
4. Шетел валютасының пайыздық тәуекелінің өсу мөлшерлемесі мынадай формула бойынша анықталады:

$$H_{IR_{Tk}} = \begin{cases} \text{ceiling} \left(\frac{\max(IR_{p_{Tk}} + RR_{I_{curr}}; \text{MinH}_{IR_{Tk}})}{h_{IR}} \right) \times h_{IR}, \text{ если } M = \text{True} \\ \text{ceiling} \left(\frac{\text{MinH}_{IR_{Tk}}}{h_{IR}} \right) \times h_{IR}, \text{ если } M = \text{False} \end{cases}, \text{ мұнда:}$$

H _{IR_{Tk}}	–	(T) сауда-саттық күнінде есеп айырысудың белгілі бір күні (Tk) үшін есептелген шетел валютасының пайыздық тәуекелінің өсу мөлшерлемесі;
IR _{p_{Tk}}	–	осы баптың 5 тармағына сәйкес есептелген (T) сауда-саттық күніндегі есеп айырысудың белгілі бір күні (Tk) үшін пайыздық тәуекел мөлшерлемесінің алдын ала мәні;
RR _{I_{curr}}	–	шетел валютасымен операциялар /операциялар үшін нарықтық өтімділік тәуекелінің мөлшерлемесі Curr шетел валютасы бойынша валюталық своп, бекітілетін тәуекел-параметр;
MinH _{IR_{Tk}}	–	негізгі мерзімдер үшін пайыздық тәуекелдің өсуінің шектеу мөлшерлемелері комитеті бекіткен линиялық интерполяция әдісімен есептелген пайыздық тәуекелдің өсуінің минималды мөлшерлемесі;
h _{IR}	–	шетел валютасының пайыздық тәуекел мөлшерлемесін өзгертудің минималды қадамы, бекітілетін тәуекел-параметр;

ceiling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы.

5. Шетел валютасының пайыздық тәуекелінің төмендеу мөлшерлемесі мынадай формула бойынша анықталады:

$$L_{IR_{Tk}} = \begin{cases} \text{ceiling} \left(\frac{\max(IR_{p_{Tk}} + RR_{I_{curr}}; \text{Min}L_{IR_{Tk}})}{h_{IR}} \right) \times h_{IR}, & \text{если } M = \text{True} \\ \text{ceiling} \left(\frac{\text{Min}L_{IR_{Tk}}}{h_{IR}} \right) \times h_{IR}, & \text{если } M = \text{False} \end{cases}, \text{ мұнда:}$$

$L_{IR_{Tk}}$ – (Т) сауда-саттық күнінде есеп айырысудың белгілі бір күні (Тк) үшін есептелген шетел валютасының пайыздық тәуекелінің төмендеу мөлшерлемесі;

$IR_{p_{Tk}}$ – осы баптың 5 тармағына сәйкес есептелген, (Т) сауда-саттық күніндегі есеп айырысудың белгілі бір күні (Тк) үшін пайыздық тәуекел мөлшерлемесінің алдын ала мәні;

$RR_{I_{curr}}$ – сараптамалық пікір негізінде Комитет бекіткен, пайызбен көрсетілген шетел валютасымен жасалатын операциялар / Curr шетел валютасы бойынша валюталық своп операциялары үшін нарықтық өтімділік тәуекелінің мөлшерлемесі;

$\text{Min}L_{IR_{Tk}}$ – негізгі мерзімдер үшін пайыздық тәуекелдің өсуінің шектеу мөлшерлемелері комитеті бекіткен линиялық интерполяция әдісімен есептелген пайыздық тәуекелдің өсуінің минималды мөлшерлемесі;

h_{IR} – шетел валютасының пайыздық тәуекел мөлшерлемесін өзгертудің минималды қадамы, бекітілетін тәуекел-параметр;

ceiling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы.

6. Шетел валютасының пайыздық тәуекел мөлшерлемесінің алдын ала мәні келесі алгоритмге сәйкес есеп айырысудың белгілі бір күні (Тк) үшін анықталады:

$$IR_{p_{Tk}} = \begin{cases} \text{ceiling} \left(\frac{\alpha \cdot \sigma_T^{Tk}}{h_{IR}} \right) \times h_{IR}, & \text{если } \text{ceiling} \left(\frac{\alpha \cdot \sigma_T^{Tk}}{h_{IR}} \right) \times h_{IR} \geq IR_{p_{T-1}^{Tk}} + h_{IR} \\ IR_{p_{T-1}^{Tk}} - h_{IR}, & \text{если } \text{ceiling} \left(\frac{\alpha \cdot \sigma_T^{Tk}}{h_{IR}} \right) \times h_{IR} \leq (IR_{p_{T-1}^{Tk}} - h_{IR}) \text{ и } T_{Ch} \geq n_{IR} \\ IR_{p_{T-1}^{Tk}}, & \text{кез келген басқа жағдайда} \end{cases}$$

мұнда:

$IR_{p_{Tk}}$ – (Т) сауда-саттық күні үшін анықталған (Тк) есеп айырысу күніндегі пайыздық тәуекел мөлшерлемесінің алдын ала мәні;

$IR_{p_{T-1}^{Tk}}$ – (Т-1) сауда-саттық күні үшін анықталған (Тк) есеп айырысу күніндегі пайыздық тәуекел мөлшерлемесінің алдын ала мәні;

α – негізгі параметр болып табылатын және Комитет валюта нарығы үшін белгілеген, тиісті сенім деңгейінің қалыпты бөлінуінің квантили;

h_{IR} – пайыздық тәуекел мөлшерлемесін өзгертудің минималды қадамы, бекітілетін шетел валютасының тәуекел-параметрі;

σ_T^{Tk} – осы Әдістеменің 37 бабының 7 тармағына сәйкес анықталатын, (Т) сауда-саттық күнінде (Тк) есеп айырысудың белгілі бір күні үшін шетел валютасымен

- операциялардың / валюталық своп операциялардың пайызбен есептесу бағаларының құбылмалылығы;
- T_{Ch} – пайыздық тәуекел мөлшерлемесінің алдын ала мәнінің соңғы өзгеруінен бастап мерзім;
- n_{IR} – шоғырлану кезінде пайыздық тәуекел мен пайыздық тәуекел мөлшерлемелерін төмендетуге тыйым салу кезеңі, бекітілетін тәуекел-шетел валютасының параметрі;
- ceiling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы.
7. Шетел валютасы бойынша өсудің (құлдыраудың) пайыздық тәуекелінің мөлшерлемелері шетел валютасымен операцияны / валюталық своп операциясын жабылу мәмілесінің T_k есеп айырысу күніне сәйкес келетін негізгі мерзімдері үшін анықталады.
 8. Жеткізу фьючерстерін орындау күндеріне сәйкес келетін негізгі мерзімдер үшін өсудің (құлдыраудың) пайыздық тәуекелінің мөлшерлемелері линиялық интерполяция көмегімен белгіленеді.
 9. Негізгі мерзімдерден өзгеше T_j мерзімдері үшін өсудің (құлдыраудың) пайыздық тәуекелінің мөлшерлемелері линиялық интерполяция әдісімен есептеледі.
 10. Ең жоғары негізгі мерзімнен асатын мерзімдер үшін пайыздық тәуекел мөлшерлемелері максималды негізгі мерзімнің мөлшерлемелеріне тең болып белгіленеді.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімімен өзгертілген).

45 бап.

Шетел валюталары бойынша шоғырлану кезінде пайыздық тәуекел мөлшерлемелерін есептеу

1. Комитет шетел валюталары бойынша шоғырлану кезіндегі пайыздық тәуекел мөлшерлемелері валюта нарығы үшін белгілеген, T_{Likv} тәуекел көкжиегіне және ол үшін белгіленген шоғырлану лимитінен асатын шетел валютасы бойынша ашық жайғасымды жоюға арналған кезеңді бағалауға сәйкес есептеледі.
2. Шетел валютасы бойынша шоғырлану кезіндегі пайыздық тәуекел мөлшерлемесі осы шетел валютасындағы жайғасымға қатысты T_k әрбір негізгі мерзімі үшін теңгеге қатысты шетел валютасымен своп операциясы бағасының өзгеруіне байланысты тәуекелді ол үшін белгіленген шоғырлану лимитінен асатын мөлшерде бағалауға арналған *(осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімімен өзгертілген).*
3. Есеп айырысудың әрбір күні үшін шоғырлану кезінде пайыздық тәуекелдің өсу мөлшерлемесі (T_k) мынадай формула бойынша анықталады:

$$H_{ConclR_{Tk}} = \text{ceiling} \left(\frac{H_{IR_{Tk}} \times \sqrt{\frac{T_{Likv}}{T_{RH}}}}{h_{IR}} \right) \times h_{IR}, \text{ мұнда:}$$

- $H_{ConclR_{Tk}}$ – (T) сауда-саттық күніндегі (T_k) есеп айырысудың әрбір күні үшін есептелген, шетел валютасы бойынша шоғырлану кезінде пайыздық тәуекелдің өсу мөлшерлемесі;
- $H_{IR_{Tk}}$ – (T) сауда-саттық күніндегі (T_k) есеп айырысудың әрбір күні үшін есептелген, шетел валютасы бойынша пайыздық тәуекелдің өсу мөлшерлемесі;
- T_{RH} – Комитет белгілеген іргелі параметр болып табылатын, уақытша кезең, тәуекелдерді бағалау көкжиегі;

- T_{likv} – Комитет белгілеген іргелі параметр болып табылатын, уақыт кезеңі, шоғырлану кезіндегі тәуекелдерді бағалау көкжиегі;
- h_{IR} – шетел валютасының пайыздық тәуекел мөлшерлемесін өзгертудің минималды қадамы, бекітілетін тәуекел-параметр;
- ceiling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы.

(Осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімімен өзгертілген).

4. Шетел валютасы бойынша шоғырлану кезінде пайыздық тәуекелдің төмендеу мөлшерлемесі мынадай формула бойынша анықталады:

$$L_ConclR_{Tk} = \text{ceiling} \left(\frac{L_IR_{Tk} \times \sqrt{\frac{T_{likv}}{T_{RH}}}}{h_{IR}} \right) \times h_{IR}, \text{ мұнда:}$$

- L_ConclR_{Tk} – (T) сауда-саттық күніндегі есеп айырысудың әрбір күні үшін есептелген, шетел валютасы бойынша шоғырлану кезінде пайыздық тәуекелдің төмендеу мөлшерлемесі;
- L_IR_{Tk} – (T) сауда-саттық күніндегі (Tk) есеп айырысудың әрбір күні үшін есептелген шетел валютасы бойынша пайыздық тәуекелдің төмендеу мөлшерлемесі;
- T_{RH} – Комитет белгілеген іргелі параметр болып табылатын, уақытша кезең, тәуекелдерді бағалау көкжиегі;
- T_{likv} – Комитет белгілеген іргелі параметр болып табылатын, уақыт кезеңі, шоғырлану кезіндегі тәуекелдерді бағалау көкжиегі;
- h_{IR} – шетел валютасы бойынша пайыздық тәуекел мөлшерлемесін өзгертудің минималды қадамы, бекітілетін тәуекел-параметр;
- ceiling – бүтін мәнге дейін дөңгелектеу функциясы.

(Осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімімен өзгертілген).

45-1 бап. Пайыздық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы және төменгі шекараларын анықтау

1. Биржа есеп айырысудың сәтсіз күндерімен мәмілелер бойынша пайыздық тәуекелдерді бағалау үшін пайдаланатын, пайыздық тәуекелдерді бағалау диапазоны шетел валютасымен операциялардың / валюталық своп операцияларының есептесу бағалары мәндерінің аралығын анықтайды, бұл ретте пайыздық тәуекелдерді бағалау диапазоны шекараларының екі деңгейі анықталады.
2. (T) сауда-саттық күніндегі Tk есептеу күні үшін шетел валютасының бірінші деңгейіндегі пайыздық тәуекелді бағалау диапазонының жоғарғы шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$RRH_{Tk} = (\text{SwapCurr}_{Tk} + H_{IR_{Tk}}) \times \frac{Tk - T}{365 \times 100} \times \text{CentralRate}_{Curr}, \text{ мұнда:}$$

- RRH_{Tk} – ағымдағы (T) сауда-саттық күнінде есептелген, Tk есептеу күні үшін бірінші деңгейдегі пайыздық тәуекелді бағалау диапазонының жоғарғы шегі;

- SwapCurrTi – осы Әдістеменің 39-бабына сәйкес анықталатын, шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының есептесу бағасы Ti жабылу мәмілесі бойынша есептесу күнімен;
- $H_{IR_{Tk}}$ – осы Әдістеменің 44 бабына сәйкес анықталған, (T) сауда-саттық күніндегі Tk есеп айырысу күні үшін есептелген шетел валютасы бойынша пайыздық тәуекелдің өсу мөлшерлемесі;
- CentralRateCurr – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес анықталған, CentralRateCurr шетел валютасының орталық бағамы.
3. Tk есептесу күні үшін шетел валютасының бірінші деңгейіндегі пайыздық тәуекелді бағалау диапазонының төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:
- $$RRL_{Tk} = (SwapCurr_{Tk} - L_{IR_{Tk}}) \times \frac{Tk-T}{365 \times 100} \times CentralRate_{Curr}, \text{ мұнда:}$$
- RRL_{Tk} – Tk есептеу күні үшін шетел валютасының бірінші деңгейіндегі пайыздық тәуекелді бағалау диапазонының төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады;
- SwapCurrTi – осы Әдістеменің 39-бабына сәйкес анықталатын, шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының Ti жабылу мәмілесінің есептесу күнімен есептесу бағасы;
- $L_{IR_{Tk}}$ – осы Әдістеменің 44 бабына сәйкес анықталған, (T) сауда-саттық күніндегі Tk есеп айырысу күні үшін есептелген шетел валютасы бойынша пайыздық тәуекелдің төмендеу мөлшерлемесі;
- CentralRateCurr – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес анықталған, CentralRateCurr шетел валютасының орталық бағамы.
4. Tk есептеу күні үшін шетел валютасының екінші деңгейдегі пайыздық тәуекелді бағалау диапазонының жоғарғы шегі мынадай формула бойынша анықталады:
- $$RRH_{2Tk} = (SwapCurr_{Tk} + H_{ConclR_{Tk}}) \times \frac{Tk-T}{365 \times 100} \times CentralRate_{Curr}, \text{ мұнда:}$$
- RRH_{2Tk} – (T) сауда-саттық күнінде есептелген Tk есеп айырысу күні үшін шетел валютасының екінші деңгейдегі пайыздық тәуекелін бағалау диапазонының жоғарғы шегі;
- SwapCurrTi – осы Әдістеменің 39 бабына сәйкес анықталатын, шетел валютасы операцияның / валюталық своп операциясының жабылу мәмілесінің Ti есептесу күнімен есептесу бағасы;
- $H_{ConclR_{Tk}}$ – осы Әдістеменің 45 бабына сәйкес анықталған, (T) сауда-саттық күніндегі Tk есеп айырысу күні үшін есептелген шетел валютасын шоғырландыру кезіндегі пайыздық тәуекелдің өсу мөлшерлемесі;
- CentralRateCurr – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес анықталған, CentralRateCurr шетел валютасының орталық бағамы.
5. Tk есептеу күні үшін шетел валютасының екінші деңгейдегі пайыздық тәуекелді бағалау диапазонының төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:
- $$RRL_{2Tk} = (SwapCurr_{Tk} - L_{ConclR_{Tk}}) \times \frac{Tk-T}{365 \times 100} \times CentralRate_{Curr}, \text{ мұнда:}$$

- RRL₂_{Tk} – (T) сауда-саттық күнінде есептелген Tk есеп айырысу күні үшін шетел валютасының екінші деңгейдегі пайыздық тәуекелін бағалау диапазонының төменгі шекарасы;
- SwapCurrTi – осы Әдістеменің 39-бабына сәйкес анықталатын, шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының жабылу мәмілесінің Ti есептесу күнімен есептесу бағасы;
- L_ConclR_{Tk} – осы Әдістеменің 45-бабына сәйкес анықталған, шетел валютасы бойынша шоғырлану кезінде (T) сауда-саттық күніндегі есеп айырысудың әрбір күні үшін есептелген пайыздық тәуекелдің төмендеу мөлшерлемесі;
- CentralRateCurr – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес анықталған, CentralRateCurr шетел валютасының орталық бағамы.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімімен енгізілген).

45-2 бап. Шетел валюталары бойынша баға дәлізінің шекараларын анықтау

- Сауда-саттық жүйесінде шетел валюталарымен мәмілелер жасасуға берілетін өтінімдерді бақылау мақсаттары үшін мыналар белгіленеді:
 - шетел валютасымен операцияларды / валюталық своп операцияларын қоспағанда, шетел валютасын сатып алу және сату бойынша мәмілелер жасасуға берілетін өтінімдер бағаларын бақылауға арналған баға дәліздері (бұдан әрі – спот баға дәлізі);
 - шетел валютасымен операцияларды / валюталық своп операцияларын жасауға арналған өтінімдердің бағаларын бақылауға арналған баға дәліздері. Своп сауда-саттық тәртіптемелеріндегі әрбір құрал үшін міндеттемелерді орындау мерзіміне байланысты өзінің баға дәлізі (бұдан әрі – своп баға дәлізі) белгіленеді;
- Мәмілелер жасасуға арналған өтінімдердің бағалары баға дәліздерінің шекараларына жақындаған кезде шетел валютасының нарықтық немесе пайыздық тәуекелдерін бағалау диапазонының шекараларын ауыстыру рәсімі жүзеге асырылады.
- Кез келген (Tj) есептеу күні үшін спот баға дәлізінің жоғарғы шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$RcH_{Tj} = \text{CentralRate}_{\text{Curr}} \times \left(1 + \frac{MR_{x,pr}}{x,pr}\right) \times \left(1 + \frac{\left(\text{SwapCurr}_{T0/Tj} + \frac{H_IR_{Tj}}{\text{swapx}}\right) \times (Tj - T0)}{365 \times 100}\right)$$

- CentralRate_{Curr} – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес есептелген, шетел валютасының орталық бағамы;
- MRT – осы Әдістеменің 40-бабына сәйкес есептелген, (T) сауда-саттық күніндегі шетел валютасының бастапқы маржасының мөлшерлемесі;
- x_{pr} – баға дәлізі шамасының нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына қатынасының коэффициенті, бекітілетін тәуекел-параметр;
- SwapCurr_{T0/Tj} – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының Tj есептік күніне пайызбен есептесу бағасы;
- H_IR_{Tj} – (T) сауда-саттық күнінде (T k) есеп айырысудың белгілі бір күні үшін есептелген, шетел валютасының пайыздық тәуекелінің өсу мөлшерлемесі;

- swarpx – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының есептесу бағасы және своп баға дәлізінің ені арасындағы арақатынасты анықтайтын коэффициент.
4. Кез келген (Tj) есептесу күні үшін спот баға дәлізінің төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$RcL_{Tj} = \text{CentralRate}_{\text{Curr}} \times \left(1 - \frac{MR_{Tj}}{x_{pr}}\right) \times \left(1 + \frac{(\text{SwapCurr}_{T0/Tj} - \frac{L_IR_{Tj}}{\text{swarpx}}) \times (Tj - T0)}{365 \times 100}\right) \text{ мұнда:}$$

- CentralRate_{Curr} – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес есептелген, шетел валютасының орталық бағамы;
- MRT – осы Әдістеменің 40-бабына сәйкес есептелген, (T) сауда-саттық күніндегі шетел валютасының бастапқы маржасының мөлшерлемесі;
- x_{pr} – баға дәлізі шамасының нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына қатынасының коэффициенті, бекітілетін тәуекел-параметр;
- SwapCurr_{T0/Tj} – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының Tj есептік күніне пайызбен есептесу бағасы;
- L_IR_{Tj} – (T) сауда-саттық күнінде (Tk) есеп айырысудың белгілі бір күні үшін есептелген, шетел валютасының пайыздық тәуекелінің төмендеу мөлшерлемесі;
- swarpx – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының есептесу бағасы және своп баға дәлізінің ені арасындағы арақатынасты анықтайтын коэффициент.
5. Своп баға дәлізінің жоғарғы шекарасы (Tj) есептесудің кез келген күні үшін жылдық пайызбен мынадай формула бойынша анықталады:

$$\text{SwapRcH}_{T0/Tj} = \text{SwapCurr}_{T0/Tj} + \frac{H_IR_{Tj}}{\text{swarpx}}, \text{ мұнда:}$$

- SwapCurr_{T0/Tj} – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының Tj есептік күніне пайызбен есептесу бағасы;
- H_IR_{Tj} – (T) сауда-саттық күнінде (Tk) есеп айырысудың белгілі бір күні үшін есептелген, шетел валютасының пайыздық тәуекелінің өсу мөлшерлемесі;
- swarpx – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының есептесу бағасы және своп баға дәлізінің ені арасындағы арақатынасты анықтайтын коэффициент.
6. Своп баға дәлізінің төменгі шекарасы есептесудің кез келген күні (Tj) үшін жылдық пайызбен мынадай формула бойынша анықталады:

$$\text{SwapRcL}_{T0/Tj} = \text{SwapCurr}_{T0/Tj} - \frac{L_IR_{Tj}}{\text{swarpx}}, \text{ мұнда:}$$

- SwapRate_{T0/Tj} – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының Tj есептік күніне пайызбен есептесу бағасы;
- L_IR_{Tj} – (T) сауда-саттық күнінде (Tk) есеп айырысудың белгілі бір күні үшін есептелген, шетел валютасының пайыздық тәуекелінің құлдырау мөлшерлемесі;
- swarpx – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының есептесу бағасы және своп баға дәлізінің ені арасындағы арақатынасты анықтайтын коэффициент.

7. Кросс-валюта жұбы (Curr1, Curr2) бойынша (Tj) есептесудің кез келген күні үшін спот баға дәлізінің жоғарғы шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$RcH_{Tj}^{Curr1/Curr2} = \text{CentralRate}_{Curr1/Curr2} \times \left(1 + \frac{MR_T^{Curr1/Curr2}}{x_pr} \right) \times \left(1 + \frac{\left(\text{SwapCurr}_{T0/Tj} + \frac{H_IR_{Tj}^{Curr1}}{\text{swapx}} \right) \times (Tj - T0)}{365 \times 100} \right),$$

мұнда:

$\text{CentralRate}_{Curr1/Curr2}$ – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес есептелген, шетел валютасының кросс-валюта жұбының орталық бағамы;

$MR_T^{Curr1/Curr2}$ – осы Әдістеменің 40-бабына сәйкес есептелген, (T) сауда-саттық күніндегі кросс-валюта жұбының бастапқы маржасының мөлшерлемесі;

x_pr – баға дәлізі шамасының нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына қатынасының коэффициенті, бекітілетін тәуекел-параметр;

$\text{SwapCurr}_{T0/Tj}$ – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының Tj есептік күніне пайызбен есептесу бағасы;

$H_IR_{Tj}^{Curr1}$ – (T) сауда-саттық күнінде (Tk) есеп айырысудың белгілі бір күні үшін есептелген, Curr1 шетел валютасының пайыздық тәуекелінің өсу мөлшерлемесі;

swapx – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының есептесу бағасы және своп баға дәлізінің ені арасындағы арақатынасты анықтайтын коэффициент.

8. Кросс-валюта жұбы (Curr1, Curr2) бойынша (Tj) есептесудің кез келген күні үшін спот баға дәлізінің төменгі шекарасы мынадай формула бойынша анықталады:

$$RcL_{Tj}^{Curr1/Curr2} = \text{CentralRate}_{Curr1/Curr2} \times \left(1 - \frac{MR_T^{Curr1/Curr2}}{x_pr} \right) \times \left(1 + \frac{\left(\text{SwapCurr}_{T0/Tj} - \frac{L_IR_{Tj}^{Curr1}}{\text{swapx}} \right) \times (Tj - T0)}{365 \times 100} \right)$$

мұнда:

$\text{CentralRate}_{Curr1/Curr2}$ – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес есептелген, шетел валютасының кросс-валюта жұбының орталық бағамы;

$MR_T^{Curr1/Curr2}$ – осы Әдістеменің 40-бабына сәйкес есептелген (T) сауда-саттық күніндегі кросс-валюта жұбының бастапқы маржасының мөлшерлемесі;

x_pr – баға дәлізі шамасының нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына қатынасының коэффициенті, бекітілетін тәуекел-параметр;

$\text{SwapCurr}_{T0/Tj}$ – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының Tj есептік күніне пайызбен есептесу бағасы;

$L_IR_{Tj}^{Curr1}$ – (T) сауда-саттық күніндегі (Tj) белгілі бір есеп айырысу күні үшін есептелген Curr1 шетел валютасының пайыздық тәуекелінің төмендеу мөлшерлемесі

swapx – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының есептесу бағасының жоғарғы/төменгі мәндері диапазонының ені мен своп баға дәлізінің ені арасындағы арақатынасты анықтайтын коэффициент.

9. Ашық сауда-саттық тәртіптемесі үшін Tj есептік күніне арналған құралдар бойынша Curr2 валютасындағы Curr1/Curr2 валюталық жұбымен своп баға дәлізінің жоғарғы мәні келесідей есептеледі:

$$\text{SwapRcH}_{Tj/Tj}^{\text{Curr1/Curr2}} = \text{CentralRate}_{\text{Curr1/Curr2}} \times \frac{\left(\text{FwdRate}_{Ti/Tj} + \frac{H_IR_{Tj}^{\text{Curr1}}}{\text{swapx}} \right) \times (Tj - T0)}{365 \times 100}, \text{ мұнда:}$$

CentralRate_{Curr1/Curr2} – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес есептелген, шетел валютасының кросс-валюта жұбының орталық бағамы;

FwdRate_{Ti/Tj} – осы баптың 10 тармағына сәйкес анықталатын, шетел валютасымен операциялар / валюталық своп операциялар үшін Ti/Tj есеп айырысу күндерімен Curr2 валютасына қатысты шетел валютасы бойынша Curr1 есеп айырысу бағамы;

H_IR_{Tj}^{Curr1} – (T) сауда-саттық күнінде (Tk) есеп айырысудың белгілі бір күні үшін есептелген Curr1 шетел валютасының пайыздық тәуекелінің өсу мөлшерлемесі

swapx – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының есептесу бағасының жоғарғы/төменгі мәндері диапазонының ені мен своп баға дәлізінің ені арасындағы арақатынасты анықтайтын коэффициент.

10. Ашық сауда-саттық тәртіптемесі үшін Tj есептік күніндегі құралдар бойынша кросс-валюта жұптары үшін пайызбен своп баға дәлізінің төменгі мәні:

$$\text{SwapRcH}_{Ti/Tj}^{\text{Curr1/Curr2}} = \text{CentralRate}_{\text{Curr1/Curr2}} \times \frac{\left(\text{FwdRate}_{Ti/Tj} - \frac{L_IR_{Tj}^{\text{Curr1}}}{\text{swapx}} \right) \times (Tj - Tj)}{365 \times 100}, \text{ мұнда:}$$

CentralRate_{Curr1/Curr2} – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес есептелген, шетел валютасының кросс-валюта жұбының орталық бағамы;

FwdRate_{Ti/Tj} – осы баптың 10-тармағына сәйкес анықталатын, шетел валютасымен операциялар / валюталық своп операциялар үшін Curr2 валютасына қатысты Curr1 шетел валютасы бойынша Ti/Tj есеп айырысу күндерімен есеп айырысу бағамы;

L_IR_{Tk}^{Curr1} – (T) сауда-саттық күнінде (T k) есеп айырысудың белгілі бір күні үшін есептелген Curr1 шетел валютасының пайыздық тәуекелінің төмендеу мөлшерлемесі

swapx – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының есептесу бағасының жоғарғы/төменгі мәндері диапазонының ені мен своп баға дәлізінің ені арасындағы арақатынасты анықтайтын коэффициент.

11. Шетел валютасымен операциялар / валюталық своп операциялары үшін Curr2 валютасына қатысты Curr1 шетел валютасы бойынша Ti/Tj есеп айырысу күндеріне есеп айырысу бағамы мынадай алгоритм бойынша анықталады:

1) шетел валютасымен операциялар / валюталық своп операциялары үшін Curr2=KZT валютасына қатысты Curr1 шетел валютасы бойынша Ti/Tj есеп айырысу күндері есеп айырысу бағамы мынадай формула бойынша анықталады:

$$\text{FwdRateCurr1}_{T_i/T_j} = \frac{\text{SwapCurr1}_{T_0/T_j} \times (T_j - T_0) - \text{SwapCurr1}_{T_0/T_i} \times (T_i - T_0)}{(T_j - T_i)}, \text{ мұнда:}$$

$\text{SwapCurr1}_{T_0/T_j}$ – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының T_j есептік күніне пайызбен есептесу бағасы;

- 2) шетел валютасымен операциялар / валюталық своп операциялары үшін Curr1 шетел валютасы бойынша $\text{Curr2} \neq \text{KZT}$ валютасына қатысты T_i/T_j есеп айырысу күндерімен есептесу бағамы мынадай формула бойынша анықталады:

$$\text{FwdRate}_{T_i/T_j} = \left[\frac{100 + \text{FwdRateCurr1}_{T_i/T_j} \times \frac{(T_j - T_i)}{365}}{100 + \text{FwdRateCurr2}_{T_i/T_j} \times \frac{(T_j - T_i)}{365}} - 1 \right] \times \frac{365 \times 100}{(T_j - T_i)}, \text{ мұнда:}$$

12. Шетел валютасымен тікелей мәмілелер тәртіптемелерінде мәмілелер жасасуға арналған өтінімдердің бағаларын бақылау үшін баға дәліздері тиісті құралдар бойынша ашық сауда тәртіптемелеріндегі мәмілелерге қатысты баға дәліздеріне тең белгіленеді.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімімен енгізілген).

45-3 бап. Сауда-саттық басталар алдында және барысында баға дәліздерінің шекарасын жылжыту

- Сауда-саттық басталар алдында және барысында кез келген құрал үшін баға дәлізінің шекарасын ауыстыру, осы баптың 2 тармағында көрсетілген жағдайларды қоспағанда, баға дәлізінің шекарасын жылжыту қажеттілігі туралы автоматты белгі іске қосылған жағдайда жүргізіледі.
- Нарықтың ағымдағы конъюнктурасында елеулі өзгерістердің болмауы туралы ақпарат болған жағдайда, сондай-ақ өтінімдер мен мәмілелердің репрезентативтік көлемі болмаған жағдайда, Биржа автоматты белгі іске қосылған кезде баға дәлізінің шекарасын өзгеріссіз қалдыру қажеттігі туралы шешім қабылдауға құқылы.
- Мониторинг белгісі "False"-ге тең болып белгіленген шетел валюталары үшін автоматты белгілер іске қосылмайды және автоматты режимде жылжытулар болмайды.
- Шетел валютасымен тікелей мәмілелер жасау тәртіптемелерінде белгіленген баға дәлізі шекараларының мониторингі жүзеге асырылмайды.
- Спот баға дәлізінің шекарасын ауыстыру қажеттілігі туралы белгі келесі жағдайлардың бірі болып табылады:
 - өтінімдердің кезегіндегі ашық сауда-саттық тәртіптемелеріндегі сатып алуға арналған үздік өтінімдер бағамдары (үздік сұраным) баға дәлізінің жоғарғы шегіне $w \times (R_{CH_{T_j}} - R_{CL_{T_j}})$ мәнінен төмен шамаға жақындады және нарықтың мұндай жай-күйі, бекітілетін тәуекел-параметр болып табылатын, и берілген уақыт кезеңі ішінде сақталды;
 - өтінімдердің кезегіндегі ашық сауда-саттық тәртіптемелеріндегі сатуға арналған үздік өтінімдердің үздік өтінімдері бағалық дәліздің төменгі шегіне $w \times (R_{CH_{T_j}} - R_{CL_{T_j}})$ мәнінің кіші шамасына жақындады және нарықтың мұндай жай-күйі, бекітілетін тәуекел-параметр болып табылатын, и берілген уақыт кезеңі ішінде сақталды;
 - сауда-саттық басталғанға дейін болжамды бағам баға дәлізінің шекарасынан $w \times (R_{CH_{T_j}} - R_{CL_{T_j}})$ шамасынан кем ерекшеленеді немесе баға дәлізіне түспейді.
- Своп баға дәлізінің шекарасын ауыстыру қажеттілігі туралы белгі келесі жағдайлардың бірі болып табылады:

- 1) өтінімдерге кезекте тұрған ақшаны тартуға арналған ең үздік мекенжайсыз өтінімдердің мөлшерлемелері баға дәлізінің жоғарғы шегіне $CentralRate_{Curr1/Curr2} \times \frac{H_IR_{Tj}^{Curr1}}{swapx} \times \frac{(Tj-T0)}{365 \times 100}$ мәнінен төмен шамаға жақындады және нарықтың мұндай жай-күйі, бекітілетін тәуекел-параметр болып табылатын, и берілген уақыт кезеңі ішінде сақталды;
 - 2) өтінімдерге кезекте тұрған ақшаны орналастыруға арналған ең үздік мекенжайсыз өтінімдердің мөлшерлемелері баға дәлізінің төменгі шегіне $CentralRate_{Curr1/Curr2} \times \frac{L_IR_{Tj}^{Curr1}}{swapx} \times \frac{(Tj-T0)}{365 \times 100}$ мәнінен төмен шамаға жақындады және нарықтың мұндай жай-күйі, бекітілетін тәуекел-параметр болып табылатын, и берілген уақыт кезеңі ішінде сақталды;
 - 3) сауда-саттық басталғанға дейін болжамды бағам баға дәлізінің жоғарғы шекарасынан $CentralRate_{Curr1/Curr2} \times \frac{H_IR_{Tj}^{Curr1}}{swapx} \times \frac{(Tj-T0)}{365 \times 100}$, баға дәлізінің төменгі шекарасынан $CentralRate_{Curr1/Curr2} \times \frac{L_IR_{Tj}^{Curr1}}{swapx} \times \frac{(Tj-T0)}{365 \times 100}$ кем немесе баға дәлізіне түспейді.
7. Автоматты белгі іске қосылмаған және сонымен бір мезгілде $w \times (RcH_{Tj} - RcL_{Tj})$ кем шамаға баға дәлізінің шекарасына тікелей мәмілелер тәртіптемелерінде құрал курсының жақындауы немесе оның баға дәлізінің шекарасынан тыс болуы жағдайы байқалған жағдайда, Биржа спот баға дәлізінің шекарасын өзгерту туралы шешім қабылдауға құқылы.
 8. Спот баға дәлізінің жоғарғы шекарасын ауыстыру туралы шешім қабылдаған кезде спот баға дәлізінің жоғарғы шекарасы $Shift \times (RcH_{Tj} - RcL_{Tj})$ шамасына жоғары қарай жылжиды, бұл ретте ашық сауда және тікелей мәмілелер тәртіптемелерінде сатып алу-сату мәмілелері үшін – ағымдағы T сауда-саттық күнінің таңына белгіленген Curr1Curr2_TOD құралдарымен мәмілелер үшін баға дәлізінің ені пайдаланылады.
 9. Спот баға дәлізінің төменгі шекарасын ауыстыру туралы шешім қабылдаған кезде спот баға дәлізінің төменгі шекарасы $Shift \times (RcH_{Tj} - RcL_{Tj})$ шамасынан төмен жылжиды, бұл ретте ашық сауда және тікелей мәмілелер тәртіптемелерінде сатып алу-сату мәмілелері үшін – T-1 сауда-саттық күнінде тәуекел-параметрлерді есептеу кезінде белгіленген Curr1Curr2_TOD құралдарымен мәмілелер үшін баға дәлізінің ені пайдаланылады.
 10. $Tj > T2$ есептесу күнін қоспағанда, спот баға дәлізінің шекарасы жылжыған кезде тәуекелдерді бағалау диапазоны шекарасының жаңа мәні келесідей анықталады:
 - 1) спот баға дәлізінің жоғарғы шегі жылжыған кезде бірінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы шегінің мәні келесідей есептеледі:
$$NewRH_{1_T} = RH_{1_{T-1}} + (NewRcH_T - RcH_{T-1}),$$
 мұнда:
 - $NewRH_{1_T}$ – (T) сауда-саттық күніндегі бірінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы шегінің жаңа мәні;
 - $NewRcH_T$ – осы баптың 8 тармағына сәйкес анықталған, (T) сауда-саттық күніндегі спот баға дәлізінің жоғарғы шекарасының жаңа мәні;
 - $RH_{1_{T-1}}$ – (T-1) сауда-саттық күнінде анықталған нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының жоғарғы шегінің мәні;
 - RcH_{T-1} – (T-1) сауда-саттық күніндегі спот баға дәлізінің жоғарғы шекарасының мәні;

Екінші деңгей диапазонының жоғарғы шекарасы ($RH_{1T} - RH_{1T-1}$) шамасына жоғары қарай жылжиды

- 2) спот баға дәлізінің төменгі шегінің жылжуы кезінде бірінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының төменгі шегінің мәні келесідей есептеледі:

$$NewRL_{1T} = RL_{1T-1} + (NewRcL_T - RcL_{T-1}), \text{ мұнда:}$$

$NewRL_{1T}$ – (T) сауда-саттық күніндегі бірінші деңгейдегі нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының төменгі шегінің жаңа мәні;

$NewRcL_T$ – осы баптың 8 тармағына сәйкес анықталған, (T) сауда-саттық күніндегі спот баға дәлізінің төменгі шекарасының жаңа мәні;

RL_{1T-1} – (T-1) сауда-саттық күнінде анықталған нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының төменгі шегінің мәні;

RcL_{T-1} – (T-1) сауда-саттық күніндегі спот баға дәлізінің төменгі шекарасының мәні;

Екінші деңгей диапазонының жоғарғы шекарасы ($RH_{1T} - RH_{1T-1}$). шамасына жоғары қарай жылжиды

11. Ашық сауда-саттық тәртіптемесінде (Своп) T_i/T_j есептеу күндермен своп баға дәлізінің шекаралары жылжу туралы дабыл жағдайда жылжу бағытына қарай

$H_{IR_{Tj}}$ немесе $L_{IR_{Tj}}$ мәндері тиісінше $2 \times \text{Shift} \times \frac{H_{IR_{Tj}}^{\text{Curr1}}}{\text{swapx}}$ немесе

$2 \times \text{Shift} \times \frac{L_{IR_{Tj}}^{\text{Curr1}}}{\text{swapx}}$ шамасына өзгереді.

12. Кросс-валюта жұптары үшін жылжу коэффициенті келесіге тең белгіленеді:

$$\text{Shift}_{MR_T^{\text{Curr1/Curr2}}} = \frac{2 \times \text{Shift} \times MR_T^{\text{Curr1/Curr2}}}{x_{pr}}, \text{ мұнда:}$$

$MR_T^{\text{Curr1/Curr2}}$ – осы Әдістеменің 40-бабына сәйкес есептелген, кросс-валюта жұбының (T) сауда-саттық күнінің таңында белгіленген, бастапқы маржасының мөлшерлемесі;

x_{pr} – баға дәлізі шамасының нарықтық тәуекелдерді бағалау диапазонының шамасына қатынасының коэффициенті, бекітілетін тәуекел-параметр;

Shift – шекаралардың жылжу мөлшерін анықтайтын коэффициент, бекітілетін тәуекел-параметр.

13. Шетел валютасы өсуінің пайыздық тәуекел мөлшерлемелерінің T_j есептеу күні үшін жаңа мән мынадай формула бойынша анықталады:

$$\text{Shift}_{H_{IR_{Tj}}} = H_{IR_{Tj}} + \frac{2 \times \text{Shift} \times H_{IR_{Tj}}}{\text{swapx}}, \text{ мұнда:}$$

$H_{IR_{Tj}}$ – (T) сауда-саттық күніндегі (T_j) белгілі бір есеп айырысу күні үшін есептелген шетел валютасының пайыздық тәуекелінің өсу мөлшерлемесі;

swapx – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының есептесу бағасы және своп баға дәлізінің ені арасындағы арақатынасты анықтайтын коэффициент;

Shift – шекаралардың жылжу мөлшерін анықтайтын коэффициент, бекітілетін тәуекел-параметр.

14. Шетел валютасының төмендеуінің T_j есептеу күні үшін пайыздық тәуекел мөлшерлемелерінің жаңа мәні мынадай формула бойынша анықталады:

$$\text{Shift_L_IR}_{T_j} = \text{L_IR}_{T_j} + \frac{2 \times \text{Shift} \times \text{L_IR}_{T_j}}{\text{swap}x}, \text{ мұнда:}$$

- L_IR_{T_j} – (T) сауда-саттық күніндегі (T_j) белгілі бір есеп айырысу күні үшін есептелген шетел валютасының пайыздық тәуекелінің төмендеу мөлшерлемесі;
- $\text{swap}x$ – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының есептесу бағасы мен своп баға дәлізінің ені арасындағы арақатынасты анықтайтын коэффициент;
- Shift – шекаралардың жылжу мөлшерін анықтайтын коэффициент, бекітілетін тәуекел-параметр.

15. Пайыздық өсу (құлдырау) тәуекелінің мөлшерлемелері негізгіден басқа есептесу күндері үшін линиялық интерполяция әдісімен есептеледі.

16. Жылжығаннан кейін T_j есептесу күндері үшін теңгемен индикативтік курстардың жоғарғы және төменгі мәні мынадай формулалар бойынша қайта есептеледі:

$$\text{Shift_SwapRcH}_{T_0/T_j}^{\text{Curr/KZT}} = \frac{[\text{SwapCurr}_{T_0/T_j} + \text{Shift_H_IR}_{T_j}] \times (T_j - T_0)}{365 \times 100} \times \text{CentralRate}_{\text{Curr}}$$

$$\text{Shift_SwapRcL}_{T_0/T_j}^{\text{Curr/KZT}} = \frac{[\text{SwapCurr}_{T_0/T_j} - \text{Shift_L_IR}_{T_j}] \times (T_j - T_0)}{365 \times 100} \times \text{CentralRate}_{\text{Curr}}, \text{ мұнда:}$$

- $\text{CentralRate}_{\text{Curr}}$ – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес есептелген, шетел валютасының орталық бағамы;
- $\text{SwapCurr}_{T_0/T_j}$ – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының T_j есептік күніне пайызбен есептесу бағасы;
- Shift_H_IR_{T_j} – жылжудан кейінгі өсудің пайыздық мөлшерлемелерінің T_j есептесу күні үшін мәні;
- Shift_L_IR_{T_j} – жылжудан кейінгі құлдыраудың пайыздық мөлшерлемелерінің T_j есептеу күні үшін мәні;
- Shift – шекаралардың жылжу мөлшерін анықтайтын коэффициент, бекітілген тәуекел-параметр.

17. жылжытудан кейінгі T_j есептесулерінің әрбір күні үшін жылдық пайызбен Своп баға дәлізінің жоғарғы/төменгі мәні:

$$\text{Shift_SwapRcH}_{T_0/T_j} = \text{SwapCurr}_{T_0/T_j} + \frac{\text{Shift_H_IR}_{T_j}}{\text{swap}x},$$

$$\text{Shift_SwapRcL}_{T_0/T_j} = \text{SwapCurr}_{T_0/T_j} - \frac{\text{Shift_L_IR}_{T_j}}{\text{swap}x}, \text{ мұнда:}$$

- $\text{SwapCurr}_{T_0/T_j}$ – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының T_j есептік күніне пайызбен есептесу бағасы;
- Shift_H_IR_{T_j} – жылжудан кейінгі өсудің пайыздық мөлшерлемелерінің T_j есептесу күні үшін мәні;
- Shift_L_IR_{T_j} – жылжудан кейінгі құлдыраудың пайыздық мөлшерлемелерінің T_j есептесу күні үшін мәні;
- $\text{swap}x$ – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының есептесу бағасы және своп баға дәлізінің ені арасындағы арақатынасты анықтайтын коэффициент.

18. Ашық сауда-саттық тәртіптемесі үшін TJ есептесу күніне арналған құралдар бойынша Curr1/Curr2 валюталық жұбымен Curr2 валютасындағы своп баға дәлізінің жоғарғы/төменгі мәні келесідей есептеледі:

$$\text{Shift_SwapRcH}_{TjTj}^{\text{Curr1/Curr2}} = \text{CentralRate}_{\text{Curr1/Curr2}} \times \frac{\left(\text{FwdRate}_{TjTj} + \frac{\text{Shift_H_IR}_{Tj}^{\text{Curr1}}}{\text{swapx}} \right) \times (Tj - T0)}{365 \times 100},$$

$$\text{Shift_SwapRcL}_{TjTj}^{\text{Curr1/Curr2}} = \text{CentralRate}_{\text{Curr1/Curr2}} \times \frac{\left(\text{FwdRate}_{TjTj} - \frac{\text{Shift_L_IR}_{Tj}^{\text{Curr1}}}{\text{swapx}} \right) \times (Tj - T0)}{365 \times 100}, \text{ мұнда:}$$

$\text{CentralRate}_{\text{Curr1/Curr2}}$ – осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес есептелген, шетел валютасының кросс-валюта жұбының орталық бағамы;

$\text{FwdRate}_{Ti/Tj}$ – осы Әдістеменің 45-2 бабына сәйкес анықталатын, шетел валютасымен операциялар / операциялар үшін Curr2 валютасына қатысты шетел валютасы бойынша Curr1 Ti/Tj есеп айырысу күндеріне валюталық своп есеп айырысу бағамы;

$\text{Shift_H_IR}_{Tj}^{\text{Curr1}}$ – Curr1 шетел валютасының жылжығаннан кейін (T) сауда-саттық күніндегі (Tk) белгілі бір есеп айырысу күні үшін есептелген пайыздық тәуекелінің өсу мөлшерлемесі;

$\text{Shift_L_IR}_{Tj}^{\text{Curr1}}$ – Curr1 шетел валютасының ауысқаннан кейін (T) сауда-саттық күніндегі (Tk) белгілі бір есеп айырысу күні үшін есептелген пайыздық тәуекелінің төмендеу мөлшерлемесі;

swapx – шетел валютасымен операцияның / валюталық своп операциясының есептесу бағасының жоғарғы/төменгі мәндері диапазонының ені мен своп баға дәлізінің ені арасындағы арақатынасты анықтайтын коэффициент.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімімен енгізілген).

46 бап.

Орындалмаған міндеттемелер бойынша жайғасымды ауыстыру мақсатында своп мәмілелерін жасау кезінде пайдаланылатын дефолтты реттеу мөлшерлемелері

1. Теңге / шетел валютасы бойынша SD дефолтын реттеу мөлшерлемесі Биржаның адал клирингілік қатысушының алдындағы орындалмаған міндеттемелерді ауыстыру мақсатында Биржа мен Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі / провайдер-Банк / своп операциясының адал клирингілік қатысушысы арасында жасалатын своп операциясының бағасы болып табылатын пайыздық ставканы білдіреді.
2. Осы баптың 1 тармағына сәйкес своп операциясын жасасу кезінде пайдаланылған дефолтты реттеу мөлшерлемесі жосықсыз клирингілік қатысушының орындалмаған міндеттемелерін биржа алдында ауыстыру мақсатында жосықсыз клирингілік қатысушы мен Биржа арасында жасалатын своп операциясы бойынша своп операциясының бағасы болып табылады.
3. Теңге/шетел валютасы бойынша SD дефолтын реттеу мөлшерлемесі жылдық пайызбен көрсетілген пайыздық теңгелік мөлшерлеме болып табылады.
4. Своп операциясын ашу мәмілесі бойынша жосықсыз клирингілік қатысушы шетел валютасын биржадан сатып алса, ал своп операциясын жабылу мәмілесі бойынша сатса, SDCurr сәйкес шетел валютасы бойынша дефолтты реттеу мөлшерлемесі қолданылады.

5. Свop операциясын ашу мәмілесі бойынша жосықсыз клирингілік қатысушы шетел валютасын теңгеге сатса, ал екінші бөлігі бойынша шетел валютасын теңгеге сатып алса, теңге бойынша SD_{KZT} дефолтты реттеу мөлшерлемесі қолданылады.
6. Биржа мен Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі / провайдер-Банк / адал клирингілік қатысушы арасында свop операциясын жасасу кезінде пайдаланылған дефолтты реттеу мөлшерлемесі жосықсыз клирингілік қатысушы мен Биржа арасында жасалатын свop операциясының бағасы болып табылады.
7. Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен USD / KZT бойынша свop операциясын жасасу арқылы дефолтты реттеу жағдайында АҚШ доллары бойынша дефолт жағдайында дефолтты реттеу мөлшерлемелері мынадай формула бойынша есептеледі:

1) $SD_{KZT} = R_{KZT} + CONST_{KZT}$, мұнда:

$CONST_{KZT}$ – Комитет белгілейтін пайыздық үстемеақы;

R_{KZT} – Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесі;

2) $SD_{USD} = (R_{KZT} - 1\%) - R_{USD} / (1 + R_{USD})$, мұнда:

R_{USD} – шетел валютасымен операциялардың индикативтік мөлшерлемелерін есептеу уақытына сыртқы ақпараттық көздерде жарияланған АҚШ доллары бойынша SOFR бір күндік мөлшерлемесі *(осы абзац Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген)*.

(Осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы және 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімдерімен өзгертілген)

8. Провайдер-Банкпен свop операциясын жасасу арқылы дефолтты реттеген жағдайда Комитет бекіткен дефолтты реттеу мөлшерлемелері қолданылады, Провайдер-банкпен қол жеткізілген келісімге сәйкес дефолтты реттеу мөлшерлемелері мынадай формулалар бойынша анықталады:

- 1) теңгемен дефолт жағдайында:

$SD_{KZT} = R_{KZT} + 2\%$, мұнда:

R_{KZT} – Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесі;

- 2) шетел валютасында дефолт болған жағдайда:

$SD_{CURR} = (R_{CURR} + CONST_{CURR})$ если $R_{CURR} >= 0$;

$SD_{CURR} = CONST_{CURR}$ если $R_{CURR} < 0$; мұнда:

SD_{CURR} – шетел валютасы бойынша дефолтты реттеу мөлшерлемесі CURR;

R_{USD} – шетел валютасымен операциялардың индикативтік мөлшерлемелерін есептеу уақытына сыртқы ақпараттық көздерде жарияланған АҚШ доллары бойынша SOFR бір күндік мөлшерлемесі *(осы абзац Биржа Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген)*;

R_{EUR} – шетел валютасымен операциялардың индикативтік мөлшерлемелерін есептеу уақытына қарай сыртқы ақпараттық көздерде жарияланған еуро бойынша ESTER бір күндік мөлшерлемесі *(осы абзац Биржа*

Басқармасының 2022 жылдың 29 шілдесіндегі шешімімен өзгертілген);

- R_RUB – шетел валютасымен операциялардың индикативтік мөлшерлемелерін есептеу уақытына қарай сыртқы ақпараттық көздерде жарияланған рубль бойынша MOSPRIME бір күндік мөлшерлемесі;
- R_CNY – шетел валютасымен операциялардың индикативтік мөлшерлемелерін есептеу уақытына қарай сыртқы ақпараттық көздерде жарияланған юань бойынша CNH NIBOR бір күндік мөлшерлемесі;
- CONST_{CURR} – Комитет белгілейтін CURR шетел валютасы бойынша пайыздық үстемеақы.

(Осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы және 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімдерімен өзгертілген)

9. *(Осы тармақ Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімімен алып тасталған).*
10. Жекелеген жағдайларда Комитет барлық немесе жекелеген (жекелеген) клирингтік қатысушы үшін, оның ішінде теңге / шетел валютасы бойынша дефолтты реттеу мөлшерлемесінің мәнін өзгерту туралы шешім қабылдауға, соның ішінде дефолтты реттеу мөлшерлемесін нөлге тең етіп белгілеуге, құқылы.

46-1 бап. Валюта нарығындағы теңгерімдеуші мәмілелердің бағаларын анықтау

1. Биржа мен адал клирингтік қатысушы арасында теңгерімдеуші мәмілелер жасасу мақсаттары үшін шетел валютасының әділ нарықтық бағасы ол орталық контрагенттің функцияларын орындаған кезде, осы Әдістеменің 38 бабына сәйкес есептелген, шетел валютасының соңғы анықталған есептесу бағамы ретінде анықталады.

(Осы бап Биржа Басқармасының 2020 жылдың 23 қарашасындағы шешімімен енгізілген).

6 тарау. ТҰЖЫРЫМДЫ ҚАҒИДАЛАР

47 бап. Әдістеме қағидаларын өзектендіру

1. Осы Әдістемеге өзгерістер мен толықтыруларды уақтылы енгізу үшін Клирингтік палата жауапты болады.
2. Осы Әдістеме қажеттілігіне қарай, бірақ осы Әдістеме қолданысқа енгізілген күннен бастап есептелетін әрбір үш жылда кемінде бір рет, өзектілендіруге жатады.

Басқарма Төрайымы

А.Ө. Алдамберген

Қаржы құралдарының
тәуекел-параметрлерін
анықтау әдістемесіне

ҚОСЫМША

(Осы қосымша Биржа Басқармасының 2020 жылдың 30 маусымындағы шешімімен өзгертілген)

Биржалық нарықтардың іргелі параметрлерінің

КЕСТЕСІ

№	Параметр	Қаржы құралдарының тәуекел–параметрлерін есептеу үшін осындай параметр пайдаланылатын, биржалық нарықтың түрі			
		Обозначение	Деривативтер нарығы	Қор нарығы	Валюта нарығы
1.	Сенім деңгейі / квантиль	$-\alpha$	✓	✓	✓
2.	Тарихи кезең	–	✓	✓	✓
3.	Тәуекелдерді бағалау көкжиегі	T_{RH}	✓	✓	✓
		T_{Liqu}	–	✓	✓
4.	Шоғырлану коэффициенті	K_{conc}	–	✓	✓
5.	Бағаның өзгеру лимитінің коэффициенті	K_{Price}	✓	–	–
6.	Саралау коэффициентінің жоғарғы шегі	$a_{верхнее}$	✓	✓	✓
7.	Саралау коэффициентінің төменгі шегі	$a_{нижнее}$	✓	✓	✓
8.	Шетел валютасы бойынша пайыздық үстемеақы	$CONST_{CURR}$	–	✓	✓